

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 8. SEPTEMBRA 1977

ŠTEVILKA: 35. LETO: XXVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SZ – Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

VELIK USPEH PLAVŽARJEV – 404.000 TON GRODLJA NA PLAVŽU II

Desetega septembra bodo na plavžu štev. II začeli izvajati remont na dela. Plavž je obratoval od 26. novembra 1971, to je, skoraj šest let. To je dosedaj najdaljša delovna kampanja, odkar obstajajo na Jesenicah plavži. Če pogledamo število prehodov – 21.395 in poudarimo, da med delovno kampanjo ni bilo praktično nobenih težav in nobenega prodora grodlja, potem upravičeno čestitamo vsem plavžarjem za takšen uspeh.

Že pri plavžu I smo podaljšali delovno kampanjo in tako omogočili jeklarni doseči rekordno proizvodnjo 500.000 ton jekla. Proizvodnje plavžev so se gibale od remonta do remonta na plavžu I od 251.000 do 352.000 ton grodlja, na plavžu II pa od 288.000 do 324.000 ton. V teh dneh je tako dosežena največja produkcija – 404.000 ton, z najdaljšim časom obratovanja, oziroma z maksimalnim številom prehodov.

Praktično takšen način dela na plavžih s kampanjo šest do osem let ni v svetu nič posebnega ob kratkih vmesnih remontih, ko zamenjajo iztrošene mehanske dele. Vendar ta način vpeljujemo pri nas šele sedaj, kar je tudi posledica bolj pripravljenosti vsipa in zmanjšanja števila miniranj zaradi odstranitve nasledin. Pri takšnih delih se namreč začne rušiti opeka in nastopajo deformacije na plašču. Velike zasluge gre do tudi aglomeraciji, ki dela zelo uspešno, kljub zelo slabi mešanici v zadnjem času, to je, od marca tega leta, ko nimamo več uvozne rude.

Tudi samo vzdrževanje, ki ga ponavadi grajamo, včasih upravičeno, včasih ne, je prispevalo svoje k tako

velikemu uspehu plavžarjev. S takšnim načinom dela ustvarjamo ogro-

men prihranek kolektivu, saj imamo v teku 12 let praktično samo dva remonta in ne tri, kot je bila praksa do takrat. Pri tem je seveda največji prihranek pri izdavi, saj moramo za izdavo talilnika opeko uvoziti.

(Nadaljevanje na 2. strani)

»PO MOŠKO BI SE MORALI DOGOVORITI IN PLJUNITI V ROKE«

Iniciativa za pogovor v TOZD Valjarna bluming-štel je prišla od tam, povod zanj pa je bil članek »Premalo opažena prizadevanja« o uspešnem delu TOZD Hladna valjarna Jesenice, objavljen v prejšnji številki Železarja. Prav zato se ta zapis omejuje na reprodukcijo povedanega in ne daje nobenih zaključkov. Ker so bili v pogovoru čisto omenjeni vzdrževalci in problematika vzdrževanja, pa tudi delavci TOZD Bluming-štel so hoteli slišati še njihovo plat, smo se obrnili na vzdrževanje na Beli. Ker je vodja imel dopust, tov. Arh pa je izjavo odklonil in ker menimo, da je resnično treba slišati tudi njih, jim prepuščamo besedo prihodnjč.

Vladimir Senčar, vodja TOZD Bluming – štel:

»Mislim, da smo samokritični, kar se proizvodnje tiče, in da tudi v glavnem pometamo pred svojim pragom. Moramo pa pometati še pred drugim pragom, in sicer opozarjamo tiste, ki še vplivajo na našo proizvodnjo, kaj

storiti, v kakšnih terminih narediti. O vsem se dogovorimo, imamo redne tedenske sestanke z vzdrževanjem, s pripravo dela, z OTK, z oddelkom za operativno planiranje. Dogovorimo se za termine, v večini primerov na

(Nadaljevanje na 7. strani)

»JEKLENI« DOKAZI O JEKLU V SPORU ZDA – JAPONSKA

Kriza svetovne industrije jekla traja nenavadno dolgo časa, tako da strokovnjaki menijo, da pri tem ne gre za običajni ciklični pojav, pač pa da so vzroki globljega strukturalnega in ekonomskega pomena. Spremljajoči pojav te krize so dumpinške cene v mednarodnem prometu jekla, proti katerim se nacionalne ekonomike zoperstavljajo ne samo s carinsko zaščito, pač pa tudi s prepovedjo uvoza.

Tudi na našem tržišču imamo skoraj stalen pritisk dumpinških cen, proti katerim se težko borimo, predvsem zaradi zelo različnega pristopa pri definiranju samega dumpinga. Resnost tega problema lahko vidimo tudi iz medsebojnega odnosa največjih proizvajalcev jekla v svetu. V nadaljevanju obravnavani primer spora med ZDA in Japonske lahko služi kot poučen primer za našo strategijo pri kreiranju realne zaščite domačega jekla.

Obtožba ameriške črne metalurgije, ki je bila sprožena proti uvozu jekla iz Japonske in dežel članic

EEZ, z nedvoumnim namenom, da se uvoz omeji, je izzvala v Tokiu ostre proteste. Proizvajalci jekla na Japonskem so še posebno ogorčeni zaradi tega, ker je v tako imenovani »Putnamovi študiji« rečeno, da se pri svojem izvozu na ameriško tržišče poslužujejo dumpinga. (Dumping pomeni prodajanje blaga neke države na tržišče druge države po cenah, ki so nižje od cen tega blaga v državi, ki isto blago proizvaja, ali od cen, po katerih se to blago prodaja v drugih državah. V med-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ČLOVEK NA DELOVNEM MESTU POMEMBEN DEJAVNIK VEČJE PRODUKTIVNOSTI

Pri iskanju in izgrajevanju novega ne smemo ponavljati starih napak. Da pa ne bi vanje zabredli, jih moramo poznati, tako tiste od včeraj kakor one od predvčerajšnjim! Zrno resnice od včeraj pa je vredno in koristno tudi danes! Te misli naj spremljajo objavo tega sestavka v Železarju, ki je nastal pred desetimi leti kot referat za posvetovanje o produktivnosti, do katerega pa sploh prišlo ni. Bralce naj ne motijo posamezni nazivi, ker sestavek objavljamo zato, ker bomo v njem našli marsikaj koristnega v sedanjih prizadevanjih za nagrajevanje po delu in rezultatih dela.

ČLOVEK je alfa in omega produkcije, njen pobudnik, njeno sredstvo in njen cilj. Smisel njegovega ustvarjalnega dela ni samo ustvarjanje materialnih dobrin in osnov za fizično življenje, temveč tudi za zadovoljitev duhovnih potreb in prirojenega nagona, da spreminja, dviga in bogati način svojega življenja; da ostvarja napredek, civilizacijo in kulturo, po čemur se razlikuje od vseh ostalih živih bitij.

Ta napredek pa je normalno povezan s potrebo ustvarjanja vedno več vrednot in dobrin, kar človeka postavlja pred izbiro, ali da vedno več dela, ali pa da vedno bolj dela,

oziroma da povečuje količino ali vrednost produkta na enoto časa ali vloženega napora, torej da dviga produktivnost svojega dela.

Povečanje produktivnosti se dejansko dosega z duševno in fizično dejavnostjo skupnosti ljudi, ki se izraža v ustvarjanju orodja in osnovnih sredstev za proizvodnjo, v osvajanju izkušenj, znanja in metod za proizvodni postopek in organizacijo dela, ter končno v delu neposrednega proizvajalca na delovnem mestu v odvisnosti od njegove sposobnosti in prizadevanja.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Sodelavka – tehnična risarka

LAHKO BI PRODALI MNOGO VEČ

V zadnji številki našega glasila smo v sestavku »Slabi poslovni rezultati tudi v juliju« lahko prebrali, da smo v tem mesecu planirali 35.140 ton, dosegli pa le 29.130 ton prodaje naših proizvodov. Ker bi si to odstopanje lahko razlagali na različne načine, smo prosili vodjo prodaje Jerneja Hočevarja za krajši komentar, iz katerega povzemamo naslednje misli:

V primerjavi s stanjem na svetovnem tržišču na prodorju črne metalurgije lahko ugotovljamo, da je potrošnja na jugoslovanskem tržišču na zadovoljivem nivoju in v skladu z oceno ter načrtovanjem potrošnje za leto 1977. Glede na tako stanje naša železarna ni imela v prvih sedmih mesecih posebnih težav pri prodaji svojih izdelkov. Dotok naročil je bil nad pričakovani, pa tudi iznad okvirno pogodbeno zaključenih količin.

Tudi v mesecu juliju, o katerem je govor, so bile realne možnosti za prodajo naših proizvodov, oziroma vseh količin, predvidenih tako z družbenim kakor operativnim planom iz vseh temeljnih organizacij združenega dela, ki nastopajo na tržišču. Vendar pa podatki ob koncu julija kažejo, da imamo v prvih sedmih mesecih 142.000 ton nerealiziranih naročil, ki sicer predstavljajo obremenitev do konca septembra, vendar pa zaostanek predstavlja skoraj štirimesečno blagovno proizvodnjo. Sedanje stanje na tržišču pa nam omogoča, da bi lahko plasirali znatno večje količine, predvsem ploščatih profilov, kakor tudi toplo ali hladno valjanih proizvodov.

V prodajnem sektorju ocenjujejo, da se do konca leta ne bo zmanjšalo povpraševanje po metalurških izdelkih in obstajajo realne možnosti za plasman celotne naše proizvodnje po družbenem planu in tudi večje prekoračitve po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela.

Nekoliko pa smo si zaradi neizpolnjevanja naročil po dinamiki sami pokvarili tržišče, kajti po sklepu komisije za jeklo pri Združenju jugoslovanskih železarn se nedobavljene količine v bodoče lahko avtomatsko uvozijo, brez soglasja proizvajalca.

Nedoseganje prodajnih količin in vrednostne realizacije je skoraj izključno posledica manjše proizvodnje, oziroma zaostajanja za planirano proizvodnjo tako po količini kakor asortimentu, glede na samoupravno sprejeti družbeni plan.

Kaj bi k temu komentarju vodja prodajnega sektorja Železarne Jerneja Hočevarja lahko dodali, ko pa je na dlani, kako drago plačujemo svojo plansko nedisciplino, ki se lahko, če bomo tako nadaljevali ob sklepu leta, sprevrže v pravo katastrofo. Zato je skrajni čas, da se v vseh temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, v sleherni samoupravni delovni skupini kritično in samokritično soočimo z nezavirljivim stanjem. To sočenje pa mora pomeniti naš čvrsti dogovor, da bomo dosledno in optimalno v preostalih treh mesecih in pol izkoristili proizvodne kapacitete in tržne možnosti, ob skrajni štednji in iskanju vseh notranjih rezerv. V tem smislu je potrebno najtesneje povezati medsebojno disciplino in odgovornost med temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi skupnostmi, oziroma posameznimi strokovnimi službami za optimalno sinhronizacijo proizvodnega procesa in s tem realizacije poslovne politike, oziroma cilja za leto 1977.

OBČINSKA KONFERENCA SZDL O DELOVANJU DELEGATSKEGA SISTEMA

V ponedeljek, 12. septembra, predsednik občinske konferenc SZDL Jesenice Zdravko Črv sklicuje sejo konference in v obravnavi predlaga analizo delovanja delegatskega sistema in nosilcev odgovornih funkcij v delegatskem sistemu v občini Jesenice. Delegati konference so z vabilom dobili tudi pisno gradivo, ki bo omogočilo, da bo razprava lahko dovolj konkretna, kritična in ustvarjalna, kar izrednega pomena za nadaljnji razvoj delegatskega sistema in delegatskih razmerij.

Razprava o naslovnem vprašanju sodi v okvir programa priprav na volitve v letu 1978. V gradivu je v uvodu poudarjena ustavna naloga

Socialistične zveze delovnega ljuštva in sindikata pri delovanju del

(Nadaljevanje na 11. strani)

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Predsednik Jože Ulčar sklicuje tretjo sejo delavskega sveta Železarne jutri, 9. septembra. Na seji bodo poleg pregleda sklepov zadnje seje, o čemer bo poročal predsednik kolegijskega poslovnega organa Peter Kunc, sprejemali nekatere ugotovitvene sklepe in obravnavali:

Najprej bo predstavnik centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje poročal o izidu razrave o pristopu temeljnih organizacij združenega dela Železarne k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino in o pristopu k družbenemu dogovoru o načinu ter zadevah skupnega odločanja o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena. Poročilo bo zajemalo tudi izid razprave o skupnem financiranju nabave uvozne opreme za napravo za kontinuirno vlivanje jekla.

V nadaljevanju bodo poslušali še poročilo predsednika odbora za gospodarstvo Vitomirja Gričarja in poročilo o sanacijskem programu TOZD Hladna valjarna, o čemer bo poročal vodja TOZD Aleksander Jezeršek. Ivo Arzenšek bo podal informacijo o povezavi prometne in proizvodne sfere, Zoran Krejič pa bo poročal o izidu razpisa članov kolegijskega poslovnega organa, na kar bo delavski svet opravil imenovanje.

Na tretji seji bodo podelili tudi Pantzovo nagrado in letošnjo nagrado Novator leta.

VELIK USPEH PLAVŽARJEV – 404.000 TON GRODLJA NA PLAVŽU II

(Nadaljevanje s 1. strani)

REMONT PLAVŽA II

To bo eden največjih remontov, saj bomo talilnik plavža preuredili s sedanjih šest na osem pihalnic. Podporni stebri bodo štirje in s tem bo tudi lažje delo okrog plavža in do stop pri zamenjavi pihalnic. Zamenjali bomo zasipne naprave in odvodne cevovode za plavžni plin ter prašno vrečo, ker je vse popolnoma dotrajano in lahko privede do nesreče, s tem da se poruši ali da pride do eksplozije pri nekontroliranem pretoku plavžnega plina.

Med plavžem in elektrofiltri bo vgrajen poseben zaslon, ki omogoča pri ustavitvi plavža popolno ločitev teh dveh agregatov. To je izrednega pomena glede varnosti.

Transport grodlja bo tako spremenjen, da bo omogočeno odvažanje celotne količine tekočega grodlja v jeklaro. S tem odpade izredno težko delo na plavžih, razen tega pa to pomeni prihranek za jeklaro, ker bo dobivala tekoč grodlj.

Rake so odstranjene in bo na območju žerjavov prog postavljen podest, ki bo služil za odstavljajanje možnega materiala tako v času rednega dela, kot v času remontov.

Obnovljene bodo vse naprave za dovod energetskih medijev, tako da bo v tem pogledu dosežen večji red. Vodoravni cevovod, ki služi za povezavo med plavžem I in elektrofiltri, bo odstranjen in s tem tudi vsi podporni stebri. Cevovod bo manjšega pomena in ga bomo namestili na robu prekritja livnega polja. Za odstranitev, oziroma za namestitev novega smo se odločili naknadno, ker imamo na razpolago žerjav, ki bo močno olajšal delo.

Stavba starih Lurgi čistilcev bo prav tako odstranjena in ne bo več kazala pogleda potnikom na progi Jesenice – Nova Gorica.

Na cevovodu čistega plavžnega plina bo vgrajen varnostni zaslon, ki bo omogočil popolno ločitev plavžev od parnih kotlov. Istočasno bo vgrajena regulacijska loputa, ki bo omogočila, da bo plin na kavperjih imel konstantni pritisk.

Kavper števil II je dotrajan in bo popolnoma na novo izzidan in vstavljene bodo nove rešetke.

To je kratek opis obsega vseh del okoli plavžev. Na vsak način bo vse to popolnoma spremenilo sliko na območju plavžev in bo prispevalo k boljši organiziranosti, večjemu redu in varnosti.

Razumljivo je, da vse to pomeni izboljšanje delovnih pogojev in obvezo, da do določene stopnje izboljšamo produktivnost.

Pri tem moramo omeniti še to, da so dograjeni prehodni silosi za granulirano žlindro, tako da je odvzem žlindre praktično že maksimalen. To na eni strani ugodno vpliva na počasnejšo rast nasipa in na drugi strani povečuje dobropise plavžarjev.

PRIPRAVA RUDE

Dela pri predelavi prekuca iz dvehosnega sistema na štiriosnega so v polnem teku in kaže, da bodo dela opravljena v roku, to je, do 1. novembra.

Na aglomeraciji se bo začel remont konec meseca septembra. Vgradili bomo v objekt 14 štiri tehtnice, vgradili nov peletizirni boben in zamenjali sesalni cevovod.

Elektrofilter Lurgi bo popolnoma zamenjan v notranjosti, tako da bo stopnja očiščenosti še večja kot je bila doslej.

Če pogledamo na kratko opisan obseg del, vidimo, da smo pred velikimi nalogami, ki morajo biti izvršene.

217 NOVIH STROKOVNJAKOV IZ ŽIC

V junijemskem roku je na strokovnih šolah železarskega izobraževalnega centra pristopilo k zaključnim izpitom 208 kandidatov. Zaključni izpit je opravilo 170 absolventov ali 82 %.

Do konca meseca avgusta je izpolnilo pogoje za pristop k zaključnim izpitom še devet absolventov, in sicer: en strojni mehanik, en strojni tehnik, trije metalurški tehniki ter štirje metalurški delovodje. Zato je bilo prijavljenih za opravljanje zaključnih izpitov 47 kandidatov.

Zaključni izpiti na poklicni šoli in na tehniški srednji šoli so bili zadnje dni avgusta.

Izpite so opravili: en strugar, dva ključavničarja – varilca, pet strojnih mehanikov, en obr. električar, devet strojnih tehnikov in dva metalurška tehnika. Šestnajst kandidatov ni bilo uspešnih. V dneh od 6. do 9. septembra opravlja zaključne izpite še enajst delovodij (en strojni in deset metalurgov).

Po opravljenih avgustovskih izpitih je na koncu šolskega leta 1976/77 na strokovnih šolah diplomiralo 190 strokovnjakov. Ker imajo vsi ostali še pravico polaganja v naslednjih rokih, je bilo letošnje leto res rekordno, saj nam je dalo 217 strokovnjakov.

ne v natančno določenem času. Prepričani smo, da bodo vzdrževalci, zunanji izvajalci in člani plavžarskega kolektiva opravičili svoj sloves in da bodo s svojim delom še skrajšali predviden čas remonta.

V mesecu novembru praznujejo plavžarji velik praznik: 40-letnico, odkar je bil zakurjen prvi plavž. V tem času je bilo proizvedenega 4.100.000 t grodlja. Spošt-

ljiva številka za takšne pogoje dela in agregate. Na to so lahko plavžarji ponosni. Posebno so lahko ponosni tisti, ki so k tej številki pripomogli pod najtežjimi, morda tudi včasih nečloveškimi pogoji dela.

Odbor za proslavo tega velikega dogodka deluje in pripravlja proslavo in srečanje v mesecu novembru. Lado Šketa

»JEKLENI« DOKAZI O JEKLU V SPORU ZDA – JAPONSKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

narodni trgovini obsojajo dumping kot nelojalno konkurenco, ki povzroča motnje na tržišču in duši domačo proizvodnjo v državi uvoznici. Dumping pa je hkrati tudi diskriminacija kupcev (potrošnikov) v državi, ki izvažajo po dumpinskih cenah, ker morajo plačati višje cene, pogosto pa tudi razne dajatve, s katerimi se financira dumpinska prodaja blaga na tujem tržišču. — op. ur.)

Japonsko združenje izvoznikov železa in jekla je kot odgovor na vse to pripravilo obsežno študijo, v kateri navajajo »jeklene dokaze«, da ni govora o dumpingu, temveč o mnogih ekonomskih prednostih, ki so jih dosegli pred ZDA. Sicer strpni Japonci so v svoji študiji reagirali zelo ostro s trditvijo: »Naša konkurenčna sposobnost izhaja iz zelo enostavnega dejstva, da imajo naši proizvajalci jekla najnižje stroške v svetu, da je to najproduktivnejša industrija, ki uporablja surovine in energijo bolj učinkovito kot katera koli druga država, da je Japonska pionir v razvoju in osvajanju moderne metalurške tehnologije.«

V podkrepitve tega so sestavljali študije »ameriško-japonska trgovina z jeklom« navedli vrsto zanimivih podatkov v odnosu stanja v jeklar-nah dveh držav.

Kar se tiče proizvodnje, je razvidno iz študije, da Japonci zelo hitro dohitelijo ZDA. Še leta 1965 je bila proizvodnja surovega jekla na Japonskem 43, v ZDA pa 131 milij. ton. V preteklem letu 1976 pa so na Japonskem že dosegli 118, v ZDA pa 128 milijonov ton.

Vzporedno s to ekspanzijo japonske črne metalurgije se zelo hitro povečuje tudi produktivnost dela. Letna proizvodnja surovega jekla na enega delavca je leta 1971 znašala na Japonskem 382 in v ZDA 262 ton. Lansko leto pa je Japonska že dosegla 515 ton proizvodnje na delavca, v ZDA pa le 321 ton.

Tako, na primer, imajo največje ameriške jeklarne letno kapaciteto od sedem do osem milijonov ton. Japonska firma Nippon Kokan, na primer, ima 18, Kawasaki Steel pa 13 milijonov ton letne proizvodnje. Med 192 plavžev v ZDA je samo pet takih, ki imajo volumen večji od 2.000 kubičnih metrov, medtem ko je na Japonskem med 72 kar 37 takih. Največji ameriški plavž (US Stil Gari števil. 13) ima volumen 3.300, japonski (Nippon Steel števil. 2) pa celo 5.070 kubičnih metrov.

Japonski proizvajalci jekla zatem dokazujejo svoje prednosti pri osvajanju najnovejših tehnologij in komputorizacije proizvodnega procesa. V njihovih proizvodnih procesih so tudi večji prihranki pri materialih, oziroma surovinah. Kot primer navajajo koeficient porabe koks, ki v japonskih plavžih znaša v poprečju od leta 1972 do leta 1976

— 432 kilogramov na tono grodlja, v ZDA pa 604 kg. Tako imenovani koeficient kontinuirnega vlijanja je na Japonskem leta 1975 znašal 31, v ZDA pa samo devet odstotkov. Poraba energije na tono jekla znaša na Japonskem 63 odstotkov ameriške.

Končno kot veliko prednost japonskih jeklarov navajajo njihovo dobro lokacijo ob morju, zaradi česar so njihovi transportni stroški pomembno nižji od stroškov v ZDA.

Na osnovi takih kazalcev sestavljajo japonske študije poudarjajo, da ni nikakršnih osnov, da bi lahko govorili o dumpingu, temveč izključno o nižjih stroških proizvodnje. Pri tem dodajajo, da japonska črna metalurgija ne uživa nikakršnih državnih ugodnosti ali subvencij, še manj kakršne koli izvozne stimulacije, niti nima, kot ima ameriška, privilegiran položaj pri plačevanju davkov.

Kar se tiče konkurenčne nevarnosti japonskega jekla na ameriškem trgu, je v študiji rečeno, da za to obstaja vedno manj razlogov, ker je Japonska od leta 1968 do lanskega leta zmanjšala izvoz jekla na ameriško tržišče od 52,6 na 20 odstotkov od skupno izvoženega jekla. Japonski izvoz na ameriško tržišče, ki je v lanskem letu znašal okrog osem milijonov ton, predstavlja le 0,8 % proizvodnje jekla na Japonskem.

Ne glede na vse te argumente, v krogih japonske črne metalurgije vlada strah, da bo prišlo do omejevanja njenega izvoza na ameriško tržišče. V tem pogledu se v Tokiju bojijo, da bi po vzoru ladjedelništva v okviru članic OECD lahko prišlo do podelitve tržišča ne glede na to, kolikšna je koga produktivnost in cena. V tem smislu je bila že 20. julija v Parizu v okviru OECD formirana posebna skupina, ki se bo ukvarjala s problemi trgovanja z jeklom.

(Po Privrednem pregledu — informativnem gospodarskem dnevniku, prispevala analiza tržišča)

PRVI DAN 174 PROSTOVOLJNIH KRVODAJALCEV

V torek, 6. septembra, se je na Jesenicah začela vsakoletna krvodajalska akcija, ki je potekala tudi včeraj in se nadaljuje danes, 8., jutri, 9., ter v torek in sredo, 13. in 14. septembra, v prostorih Delavskega doma na Jesenicah, vsak dan od 6. do 14. ure.

Prvi dan, v torek, 6. septembra, se je odzvalo 174 prostovoljnih krvodajalcev, od tega 101 iz Železarne. To je sicer po mnenju organizatorjev akcije za začetek zadovoljivo, vendar pa bo število prostovoljcev moralo v naslednjih dneh krepko preseči dnevno število 300, da dosežemo lanskoletno število prostovoljnih krvodajalcev, ko je darovalo kri kar 1605 občanov, 130 pa je bilo iz zdravstvenih razlogov odklonjenih. Če bomo v občini tudi letos dosegli to število, potem bi pridobili toliko krvi, kolikor jo jeseniška bolnišnica potrebuje za svoje letne potrebe. Vsekakor po dosedanjih izkušnjah lahko računamo, da bo številka dosežena, če ne celo presežena, saj je med prostovoljnimi krvodajalci vsako leto več mladih.

Najbrž je odveč poudarjati pomen vsakoletne prostovoljne krvodajalske akcije, ko pa nas vsakodnevne nesreče pri delu, na cesti, v gorah in drugje opozarjajo na to, in nemalo krat je moja, tvoja in vaša kri tista, ki reši marsikatero življenje.

»Varstvo neodvisnosti in nedotakljivosti države, ustavne ureditve, bratstva, enotnosti ter enakopravnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, samoupravnih pravic človeka in občana v združenem delu in na drugih področjih ter drugih pravic in svoboščin človeka in občana, družbene lastnine in premoženja ter zagotavljanje osebne in premoženjske varnosti občanov in nadaljnega družbenega razvoja je kot družbena samozagotavljanje pravica in dolžnost občanov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, družbenopolitičnih in drugih družbenih organizacij, društev ter družbenopolitičnih skupnosti.« (Ustava SRS, 310. člen).

Na tem mestu smo že obravnavali v zadnjem času tri najbolj očitne primere malomarnega in neodgovornega odnosa do družbene lastnine, ki bodo dobili svoj epilog na sodišču. V dveh primerih je škoda ocenjena v višini 940.702 din, tretjo pa je na ravnanem stroju preprečil prvi ravnalec, sicer pa bi po oceni lahko dodali še 160.000 din škode in polletni zastoj ravnalnega stroja. V kategorijo malomarnega in neodgovornega odnosa do družbene lastnine bi lahko uvrstili že množico primerov, pa najsi bo, da gre za malomaren odnos do proizvodnih naprav, materialov in surovin, ali za neekonomično uporabo družbenih sredstev, oziroma premoženja.

V statutih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti smo v 90. členu med pristojnostmi odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozagotavljanje med drugim zapisali, da: »— skrbi za varovanje družbene lastnine pred neopravičenim odtujevanjem, prisvajanjem, zlorabljanjem, uničenjem in propadanjem, predvsem zaradi nevestnega dela in gospodarjenja«. Delavski sveti so to področje dela zaupali odborom, kot svojim izvršilnim organom, s čimer se njihova odgovornost na tem področju prav nič ne zmanjšuje, ker izvršilni organi le predlagajo stališča, sklepe, naloge ipd. ter jih po odobritvi delavskega sveta tudi izvršujejo. Za celotno področje pa so seveda neposredno odgovorni odbori, ker so jim delavci v temeljnih organizacijah že v statutu opredelili njihove pristojnosti in naloge s področja ljudske obrambe in družbene samozagotavljanja.

Seveda pa je potrebno ob vsem tem poudariti ustavno pravico in dolžnost slehernega delavca pri varovanju družbene lastnine in premoženja. To je še posebno nedvomno opredeljeno v zakonu o združenem delu, v 232. členu, ki pravi: »Delavci v združenem delu imajo pravico in obveznost, da pazijo na družbena sredstva, da jih varujejo pred uničenjem in poškodbami ter da z njimi vestno in skrbno ravnajo. Delavci v združenem delu imajo pravico in obveznost, da zavarujejo družbena sredstva pod pogoji in na način, ki jih določa zakon.«

Vse to pa se najtesneje povezuje z našo zavestjo o varovanju temeljnih vrednot socialističnega družbenega sistema in razvitostjo naše varnostne kulture. Pri vsem tem niso dovolj samo načrti in gesla o ljudskem odporu in družbeni samozagotavljanju, temveč je potrebno konkretno delo, konkretno oblikovanje naše samoupravljalvske zavesti in v okviru tega varnostne kulture. Za to pa so potrebni boj in organizirana prizadevanja predvsem zavestnih, organiziranih socialističnih sil.

ZADNJI PRIMERI V ŽELEZARNI IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Ob obravnavanih primerih, pa tudi o drugih, ki so že bili in se še pojavljajo, bi morale predvsem družbenopolitične organizacije v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih z vso odgovornostjo in resnostjo spregovoriti o tem vprašanju, o vprašanju družbene samozagotavljanja. Ne bi smeli čakati, kaj bo o tem reklo sodišče, ker je očitno, da so bila hudo prizadeta družbena sredstva in da gre pri teh kakor pri drugih primerih za očitno malomaren in neodgovoren odnos do družbene lastnine. Manjše primere neodgovornosti in malomarnosti smo v zadnjem času zelo pogosto imeli v delovni organizaciji, če že prej ne, pa bi vsaj sedaj morali o tem jasno in glasno spregovoriti. To je poziv k orožju, bi lahko rekli v vojaškem jeziku, poziv zavestnim družbenopolitičnim silam v Železarni, da napovedo boj tem pojavom, boj, v katerem se morata krepiti razredna zavest in varnostna kultura. Toda v tem boju mora zmagovati moč besede, prepričevanja, dokazovanja in argumentiranja. Ali niso ti primeri dovolj jasni, da povemo delavcem, kakšno škodo so naredili posameznim temeljnim organizacijam in delovni organizaciji ter družbi kot celoti kakor tudi posameznim delavcem?

To je nova prilika, da delavcem povemo, da so produktijska sredstva in druga sredstva združenega dela, proizvodi združenega dela, sredstva za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb, naravna bogastva in dobrine v splošni rabi družbena sredstva. Ne sredstva posamezne temeljne organizacije, temveč družbena sredstva, za katere odgovarjamo pred celotno družbo. Da so ta sredstva, ki so družbena lastnina, skupna materialna osnova za ohranitev in razvoj socialistične družbe ter socialističnih samoupravnih odnosov. Da s takim malomarnim in neodgovornim delom znižamo v eksistenco tako temeljne organizacije in vsakega posameznika kakor tudi v razvoj, na primer, vzgoje in izobraževanja, zdravstva, kulture, znanosti itd., skratka v celotno družbeno reprodukcijo. In da imamo vsi delavci v tem smislu ustavne in zakonske pravice, pa tudi obveznosti in odgovornosti, da varujemo družbena sredstva.

Te razmere narekujejo, da si nalijemo čistega vina in da na ves glas povemo in dokažemo, da družbena samozagotavljanje ni samo geslo, temveč še kako odgovorno delo vseh nas. Jasno moramo povedati vsem, da s takim malomarnim in neodgovornim delom povečujemo materialne stroške in zmanjšujemo dohodek in s tem tudi sredstva za družbene dejavnosti, socialno varnost, splošne družbene potrebe in podobno ter čisti dohodek, ki ga uporabljamo za osebne dohodke, skupno porabo in širjenje materialne osnove dela ter za ustvarjanje in obnavljanje rezerv. Skratka s takim malomarnim delom naziramo skupno, družbeno materialno osnovo za ohranitev in razvoj socialistične družbe ter socialističnih samoupravnih odnosov.

Večina delavcev bo to razumela, ker so se že neštetokrat izrekli za samoupravni socializem, zato je potrebno le spodbuditi in razvijati njihovo družbeno zavest in potem najbrž res ni več daleč čas, ko bomo res lahko govorili o podružbljeni družbeni samozagotavljanju.

KAKŠNO JE POSLOVANJE KANTIN

V 34. številki Železarnja smo lahko zasledili članek z gornjim naslovom, katerega avtor je bil Janko Fon. V želji, da spoznate problematiko še z druge strani, objavljamo ta prispevek. Tudi delavci TOZD Družbena prehrana smo bili seznanjeni s kritično situacijo v Železarni in želja nas vseh je, da po vseh svojih močeh prispevamo k izboljšanju sedanega stanja. Če bo potreba, bomo tudi mi delali izven ustaljenega delovnega časa, kar smo nekajkrat že dokazali.

Nemalo pa smo bili začuden, ko smo prebrali v Železarnji, da je bil 27. 8. 1977 za delavce v hladni valjarni na Jesenicah delovni dan, poleg tega pa, da so svoja dela opravljali tudi vzdrževalci in gradbeni delavci. Mislimo, da je dolžnost vseh v Železarni, ki organizirajo delo ob prostih dnevih in razna vzdrževalna dela, da to javijo na vodstvo TOZD Družbena prehrana, ki bo vsekakor ukrepalo in nudilo obroke ljudem, ki bodo v takih dneh delali. Kljub večkratnim prošnjam ter opozorilom pa nam obrati teh informacij ne pošiljajo in v teh primerih krivda ne more pasti na delavce družbene prehrane. Prav tako nismo bili informirani za delo 27. 8. 1977, kar omenja avtor članka.

Po zadnjem večjem remontu na Beli smo bili namreč le enkrat obveščeni o izvedbi remonta in to, da se izvaja remont na Javorniku, in smo takoj po svojih močeh ukrepali ter povečali število delilk v kantini na Javorniku.

Ponovno poudarjamo, da je to mogoče le v primeru, ko smo pravčasno obveščeni, saj informacije o gibanju delavcev in o delu v prostih dnevih nismo v stanju iskati sami, ne da nam pri tem TOZD pomagajo.

Istočasno smo dolžni povedati, da za naše kantinerke 27. avgust ni bil prost dan, ampak jih je bilo osem angažiranih pri izvedbi proslave v Krmi, kamor so se naši delavci odzvali takoj, ko je bila s strani Železarnje javljena potreba, da bi srečanje borcev lahko normalno potekalo. Poleg kantinerk so več dni in tudi zadnji dve noči delali za proslavo tudi drugi delavci od kuharic, šoferjev, razvažalcev do vodilnih delavcev TOZD. Očitek o neaktivnosti in nerazumevanju delavcev družbene prehrane do ostalih TOZD v Železarni je oster in boleč.

Sedanje lokacije kantin onemogočajo postavitev dodatnih pultov zaradi prostorske utesjenosti, s tem pa je seveda povezano tudi organiziranje blagajni, ki bi kantinerkam odvzele rokovanje z denarjem. Za to najbolj ustreza samopostrežni tip kantine, po tem principu pa sedaj dela le ena kantina na Beli. V kratkem bo s preselitvijo prostorov v HVŽ tudi kantina dobila nov prostor, kjer bo delo potekalo po samopostrežnem principu.

Pri tolikšnem številu kantin je poleg že omenjene prostorske utesjenosti problem tudi število delavcev, saj vsaka blagajna terja dodatne tri delavce, kar pa je pri sedanjih strukturah stroškov in normativu delavcev nemogoče.

V zvezi s tem je torej očitno, da bi manjše število kantin omogočilo večjo posodobitev le-teh, stroški bi se zmanjšali, pa tudi kantinerke bi delale v higiensko znošnejših pogojih, kot je to sedaj (zakon predpisuje garderobo s kopalnicami in omariami za delovno in civilno obleko zaposlenega, kar pa je v sedanjih kantinah samo neuresničljiva želja).

Avtor članka daje sicer kantinerkam priznanje, izreka pa ostro grajo za neaktivnost vodstva pri reševanju teh problemov. Očitek je za poznavalce razmer zlonamern, saj je znano, da si vodstvo še kako prizadeva izboljševati stanje, da pa je v sedanjih situaciji, kot je opisano zgoraj, težko kaj bistvenega rešiti. Strinjamo pa se, da je potrebna stalna budnost in kontrola nad kvaliteto hrane in kvaliteto delitve hrane same. Kakšen problem je včasih z zaposlenimi, vedo vsi v Železarni, ki se s tem ukvarjajo bolj podrobno. V TOZD Družbena prehrana se je večkrat kadrovala ljudi, ki so bili trenutno na voljo, pri tem pa se je premalo upoštevala vsestranska sposobnost, ki jo zahtevno delo v kantinah od kantinerk terja. To se izboljšuje, kar kaže že zadnji odziv na razpis na delo v kantinah.

Da je bolezenska odsotnost dossegla v zadnjih mesecih večkrat zastrašujoč odstotek, ne bi posebej poudarjali, vendar je znano, da vodstvo večkrat iz dneva v dan ni vedelo, ali bo delo v določeni kantini sploh lahko potekalo; da prav zaradi boleznih mnogi delavci niso mogli izkoristiti planiranega rednega letnega dopusta, verjetno ni značilnost le naše TOZD.

Avtor članka omenja, kako so delavci sprejeli z razumevanjem obvestilo o adaptaciji centralne kuhinje, in v isti sapi poudarja, da delavci družbene prehrane ne prislужnejo željam železarjev. Odgovor je na dlani: v tovarni potekajo redni remontni na strojih in linijah, in jasno je, da smo tudi mi po dvanajstih letih nepretrganega obratovanja iztrošili naprave do maksimuma in zadnja plat zvona je bila za pričetek popolne adaptacije do-

trajnega objekta. Kuhinja bo v nekaj dnevih zopet pričela s delom, kako zahtevno je bilo delo pri adaptaciji, pa vedo vsi, ki so in še delajo na objektu samem. Kuhinja obratuje podnevi in ponoči, ob nedeljah in praznikih, kantine pa se tudi prilagajajo obratovalnemu času v Železarni. Seveda pa je v izjemnem stanju potrebna pravočasna informiranost vodstva TOZD Družbene prehrane in problemi in želje ne bodo naleteli na gluha ušesa.

Sedaj pa bi se v kratkem dotaknili tudi finančne plati, omenjene v članku. Znano je, da je finančna plat vedno najbolj občutljiva, če pa želimo o tem javno polemizirati, je potrebno predhodno natančno preverjanje podatkov in števil. V kratkem podajamo podatke o regresiranju malic. Vsak delavec je prejemal bone v vrednosti 5 din dnevno. V tem znesku je bila zajeta nabavna vrednost materiala in 20 % pribitka za režijske stroške (osebni dohodki kuharic, kantinerk, prevažalcev, stroški elektrike, popravil, idr.), kar pa v celoti ne pokriva dejanskih stroškov TOZD Družbena prehrana. Po sindikalni listi je Železarna pokrivala razliko med vrednostjo bona v višini 5,30 din, tako da dejansko vsak vnovčeni bon izkaže 10,30 din. S povečano vrednostjo bona na 8 din je prejel delavec malico za večjo vrednost, TOZD Družbena prehrana pa je za vsak vnovčeni bon še nadalje prejela le 10,30 din.

Razumljivo pa je, da nastala razlika ne more bremeniti TOZD Družbena prehrana, temveč vse odjemalce bonov, in odtod je jasno, da TOZD izkazuje negativen rezultat.

Skladno z zakonom o združenem delu smo kot TOZD dolžni izdelati kalkulacije za nudenje gostinskih storitev drugim TOZD, v katerih

morajo biti označene osnove in merila za ugotavljanje materialnih stroškov, osebnih dohodkov, skupne porabe ter dajatve, določene z zakonom. Po gornjih kriterijih so bile kalkulacije tudi izdelane in od njih ne bomo mogli odstopiti. Na kakšen način se bodo stroški malic v kantinah pokrivali, pa bodo morali razpravljati vse TOZD in delovne skupnosti delovne organizacije.

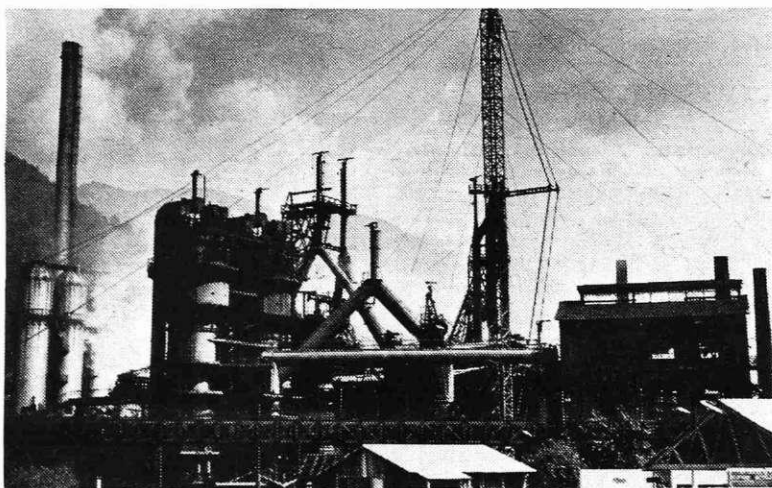
Nove cene so bile predlagane in že potrjene s strani pristojnih organov. Pri izdelavi cen smo delali primerjavo s cenami »zunaj« in poudariti moramo, da pri mnogih artiklih sploh ne dosegamo »zunanjih cen«, pri ostalih cenah pa smo tudi konkurenčni. V bodoče bo treba nekaj reči tudi o porabi delicatne in tople hrane, saj se poraba delicatne hrane (nakupi) približa 65 %, ostalo pa zavzema topli obrok.

Ko smo v zadnjem času kontaktirali z nekaterimi OZD v Sloveniji, se le-te niso mogle načuditi širokemu asortimentu jedi in predvsem pijač v kantinah in tudi velikemu številu kantin (npr., Litostroj). Povemo naj še to, da so v večini delovnih organizacij boni namenjeni izključno za malice, kolikor nekomu ni do malice, bon propade. Mogoče bi bilo potrebno razmišljanje, kaj naj Železarna regresira v bodoče. Tako pa rezanje raznovrstnih salam ter priprava pijač mnogo zamudi delavke v kantinah, kar gre vse na račun daljšega čakanja na malico (ugotovitve oddelka za študij dela in časa).

V želji, da si bralci ustvarijo jasnejšo sliko, kot so si jo ustvarili po čitanju članka v prejšnji številki Železarnje, smo problematiko prikazali s širšega vidika.

Pravilno je, da se pomanjklivosti obravnavajo, vendar naj bo kritika objektivna in ne enostranska, saj omenjeni članek ne koristi nikomur; obratno govorimo lahko o škodljivem vplivu na javno mnenje ter žaljivem odnosu do delavcev TOZD Družbena prehrana.

Samoupravni organi, družbenopolitične organizacije in vodstvo TOZD Družbena prehrana

Priprave na remont plavža II

PREDSTAVLJAMO VAM VEKŠ MARIBOR

Tudi letos se številni delavci odločajo za študij ob delu. Zato bi vam radi tokrat predstavili visoko ekonomsko komercialno šolo v Mariboru (VEKŠ), ki ima svoje centre in sekcije za študij ob delu po vsej Sloveniji.

VEKŠ ni znana le v Jugoslaviji, temveč tudi v tujini, predvsem v Avstriji in obeh Nemčijah. Ustanovljena je bila 1959. leta in je že prvo leto pričela z izrednim študijem, oziroma s študijem ob delu. V preteklem obdobju je mnogim delovnim ljudem omogočila, da so dosegli višješolsko in visokošolsko izobrazbo ob redni zaposlitvi, kar je bistveno izboljšalo strukturo ekonomskih kadrov v našem gospodarstvu. Prav VEKŠ gre zahvala, da so študij ob delu vpeljale tudi druge visoke šole in fakultete v Jugoslaviji. Študijski program VEKŠ se iz leta v leto izpopolnjuje in dopolnjuje, kot to zahteva naše gospodarstvo in vse širša povezava s svetovnim gospodarstvom. Študij ob delu na VEKŠ ni pretirano drag in je zato dostopen vsem, ki želijo doseči prvo ali drugo stopnjo ob delu.

Študentom, oziroma centrom in sekcijam nudijo profesorji in ostali delavci šole resnično vse, pri tem pa na izpitih zahtevajo znanje. Za lenuhe in špekulante na VEKŠ ni prostora!

Tudi v Kranju imajo sekcijo VEKŠ za študij ob delu, in sicer že od ustanovitve šole. Letno se vpiše v Kranju od 90 do 100 novih študentov. Trenutno jih je v obeh letnikih 480. V preteklem obdobju je diplomiralo na prvi stopnji 311 študentov, v tem letu pa jih predvidevajo še 30. Sekcija v Kranju organizira redna predavanja skoraj za vse predmete prve stopnje. Za težje predmete šola pošlje na konsultacijo redne profesorje, ki študentom še dodatno pomagajo predelati snov za izpit. Za vse predmete so izpiti v

Kranju, lahko pa tudi na centru VEKŠ v Ljubljani ali na sami šoli v Mariboru.

Smeri, ki jih lahko vpišete na VEKŠ, so naslednje:

- smer za notranjo trgovino,
- smer za turizem,
- smer za bančništvo,
- smer za poslovne finance,
- smer za organizacijo in poslovno opravljanje,
- smer za zunanjo trgovino,
- smer za transport in poslovno logistiko,
- smer za računovodstvo,
- smer za poslovno informatiko
- smer za analizo in planiranje gospodarskega razvoja.

Za II. stopnjo: ekonomsko tehniška smer z usmeritvama:

- za komercialno,
 - za organizacijsko.
- V prvi letnik VEKŠ se lahko vpišejo kandidati, ki so pridobili potrebno znanje na gimnazijah, ekonomskih srednjih šolah, upravno administrativnih šolah, tehniških šolah vseh smeri, delovodskih šolah, komercialnih, poslovodskih, hotel-skih in podobnih šolah.

Na VEKŠ pa se lahko vpišejo kandidati, ki nimajo potrebnega znanja na navedenih šolah, če opravijo sprejemni izpit, kar pa je za letos že prepozno.

Vse ostale informacije dobite na sekciji VEKŠ — Kranj na Prešernovi 11/1 vsak dan od 10. do 16. ure ali po telefonu 21-975.

Vpis v Kranju bo letos 26. septembra od 10. do 12. ure in popoldne od 13. do 18. ure, 27. septembra pa od 9. do 13. ure.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 12. 9.	BAK DUŠAN	ROTAR VINKO
TOREK – 13. 9.	PETERNEL JANEZ	PRISTAVEC BOŽIDAR
SREDA – 14. 9.	TUMA SLAVKO	ARNEŽ FRANC
ČETRTEK – 15. 9.	KORDEŽ FILIP	NOČ BRANKO
PETEK – 16. 9.	CUZAR ALOJZ	SITAR ANTON
SOBOTA – 17. 9.	KRAPEŽ BERTI	LOGAR IGOR
NEDELJA – 18. 9.	POGAČAR KAREL	ERŽEN STANE

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je:

vezni telefon je:	410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni	od 14.00 do 18.00 ur
nočni pa	od 18.00 do 6.00 ur
Na proste sobote, nedelje in praznike dela:	
dnevni dežurni	od 6.00 do 18.00 ur
nočni pa	od 18.00 do 6.00 ur
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TO Vzdrževanje.	

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 12. do 17. septembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: III. in IV. obratna ambulanta,
popoldan: I. in II. obratna ambulanta.
V soboto, 17. septembra, samo dopoldan I. in II. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
dopoldan: II. zobna ambulanta,
popoldan: I. zobna ambulanta.
V soboto, 17. septembra, samo dopoldan II. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. ure do 19.3 V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

OBVESTILO SLUŠATELJEM STROKOVNIH ŠOL ŽIC

Pričetek pouka za slušatelje, ki se šolajo ob delu na tehniški srednji šoli, bo za vse oddelke, razen za začetni letnik strojne smeri (3. sv) v ponedeljek, 12. septembra, ob 15. uri.

Prvi dan pouka za delovodsko šolo in za 3. sv tehniške srednje šole bo v torek, 13. septembra, ob 15. uri.

Ravnateljstvo strokovnih šol
Železarskega izobraževalnega centr.
Jesenice

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD VZDRŽEVANJE dne 6. 9. 1977 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD dajemo

OBJAVO

prostega delovnega mesta:
7737, U-3 tehnik za mazanje 1 oseba

Pogoji za zasedbo delovnega mesta:

1. Srednja tehnična šola (STŠ) strojne stroke ter 5 let ustreznih delovnih izkušenj na delovnih mestih kot tehnik.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku 8 dni na kadroviski sektor z oznako za »TOZD VZDRŽEVANJE«.

Na osnovi samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev na delu v DS za kadroviske in splošne zadeve ter informiranj dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosto delovno mesto
5433 U-4 referent oddihov, prevozov in izletov 1 oseb

Pogoji:

Za zasedbo delovnega mesta se zahteva višja šola za organizatorje rekreacij ali višja šola za organizacijo dela in eno leto ustreznih izkušenj.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti naj kandidati pošljejo na kadroviski sektor SŽ Železarnje Jesenice v roku 8 dni.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana dne 30. 8. 1977 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD Družbena prehrana dajemo

OBJAVO

za prosto delovno mesto 9527 D-3 kurjač-vzdrževalec 1 oseba

Za zasedbo navedenega delovnega mesta se zahteva:

- izpit za centralno kurjavo, praksa zaželena
 - je lahko upokojenec s polnim delovnim časom.
- Osební dohodek okrog 3.500.— din.

Prijave z osnovnimi podatki naj kandidati pošljejo na kadroviski sektor železarnje Jesenice z oznako »za TOZD Družbena prehrana«. Objava velja do zasedbe delovnega mesta.

Na osnovi sklepa DS in v skladu s statutom TOZD Plavž objavljamo naslednjo prosta delovna mesta:

1. 0024	U-5	vodja proizvodnje TOZD Plavž	1 oseb.
2. 0025	U-5	tehnolog	1 oseb.
3. 0026	U-5	vodja priprave vložka	1 oseb.
4. 0027	U-5	vodja plavžev	1 oseb.

Pogoji za zasedbo delovnih mest:

- Visoka šola metalurške smeri in 5 let delovnih izkušenj v plavžarstvu.
- Ustrezne moralno politične in etične vrline ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov, skladno z 19. členom družbenega dogovora o kadroviski politiki v občini Jesenice.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici z oznako »za TOZD Plavž« v roku 8 dni po objavi na kadroviski sektor Železarnje Jesenice.

Na osnovi samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev na delu v DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in novogradnjo dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosta delovna mesta v OTK:

1. 5718	U-3	vodilni kolovdant	1 prosto mesto
2. 5716	U-3	kontrolor kvalitete	več prostih mest

Pogoji:

Za zasedbo navedenih delovnih mest se zahteva:

Pod točko 1.: metalurška tehniška šola in 6 let prakse v metalurški proizvodnji. Delo je v dopoldanski izmeni, po potrebi pa tudi troizmensko.

Pod točko 2.: metalurška tehniška šola in 1 leto prakse ali metalurška poklicna šola in 5 let prakse v metalurški proizvodnji.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti naj kandidati pošljejo na kadroviski sektor SŽ Železarnje Jesenice v roku 8 dni.

8. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Bogdan Langus je v soboto, 3. septembra, sklical sejo DS TOZD Družbena prehrana.

Iz pregleda sklepov je bilo ugotovljeno, da so realizirani, razen sklepa o zaračunavanju prostorov zunanjim koristnikom v restavraciji Železarnice, zato se zadolžuje vodstvo TOZD DP, da izdela predlog, ki naj ga posreduje odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu ŽJ.

Mladinska organizacija TOZD DP tudi ni posredovala vloge za organizacijo plesa v restavraciji ŽJ, kar pa sedaj glede na jesenski čas ne pride več v poštev.

Delavski svet je soglašal s posredovanimi predlogi na odbor za kadre in družbeni standard v zvezi pokrivanja stroškov samopostrežni restavraciji in stanarin v samskih domovih ŽJ.

Soglašali so tudi s predlaganimi kandidati v izvršilne organe samouprave interesne skupnosti za ekonomske odnose s tujino za SOZD Slovenske železarnice, v okviru TOZD pa je bila izvoljena Marija Brkič.

Posredovan je bil predlog družbenega dogovora o komunalnih dejavnostih, s katerim so se člani strinjali in za delegata za usklajevanje in podpisnika izvolili Franca Pirca, referenta za samska stanovanja.

Predsednik odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito Alojz Zajc je podal pregled ugotovitev iz sestankov samoupravnih delovnih skupin o sprejemanju delovnega osnutka samoupravnega sporazuma o LO in družbeni samozaščiti v TOZD in DS Železarnice in drugih pravilnikov ter pravilnika o varovanju poslovne tajnosti v Železarni, kar so člani DS potrdili.

Posredovani so bili tudi sklepi druge seje DS Železarnice.

Člani DS so postavili vprašanje, kaj je z dogovorom o ŽIC glede prostorov nad samopostrežno restavracijo, ki jih zaseda ŽIC, delavci v samopostrežni restavraciji pa nimajo ustrezne garderobe niti pisarn. Zadolžili so vodjo TOZD, da se pogovori glede tega prično.

Delavskemu svetu sta poročala o zadnjih sejah tudi predsednika odbora za gospodarstvo in odbora za delovna razmerja.

Nadalje je bil DS posredovan dogovor na članek v Železarni z naslovom »Kakšno je poslovanje naših kantin«, s katerim so člani soglašali in izrazili mnenje, da je odgovor vsakor treba objaviti.

D. T.

TOZD ELEKTRODE

7. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 25. avgusta, je bila sedma redna seja delavskega sveta TOZD ELEKTRODE, ki jo je vodila namestnica predsednika Tončka Divjak. Na seji so obravnavali: rezultate dela v mesecu juliju in skupno za sedem mesecev, predlog koriščenja sredstev investicijskega vzdrževanja, predlog organizacije TOZD, normativ delavcev in nagrajevanje v TOZD, razpis za vodjo TOZD in potrditev razpisne komisije, predlog o ocenjevanju delovne uspešnosti, informacijo o ustanovitvi SIS za ekonomske odnose s tujino in izvolitev delegatov ter imenovanje načelnika narodne zaščite.

Predsednik odbora za gospodarstvo je delavski svet seznanil z rezultati dela za mesec julij in skupno za sedem mesecev. Delavski svet je razpravljal tudi o sklepih druge seje DS Železarnice. V zvezi s prizadevanjem za izboljšanje proizvodnih rezultatov in v skladu s sprejetimi načeli DS Železarnice je delavski svet, na predlog odbora za gospodarstvo TOZD, sprejel in potrdil naslednje ukrepe:

- osnovna naloga je posvetiti vso skrb izvrševanju planiranih obvez v količini in asortimentu;

- delo organizirati in voditi proizvodno z optimalno učinkovitostjo glede količin, asortimenta, kvalitete in stroškov;

- posebno pozornost nameniti preprečevanju in zmanjšanju zastojev v proizvodnji;

- voditi proizvodnjo tako, da ne nastopajo ozka grla zaradi kopičenja izdelkov;

- organizirati nadurno delo ob prostih sobotah na agregatih z večjo storilnostjo;

- še nadalje izvrševati in izboljšati rezultate delovnih ciljev, ki so bili že sprejeti.

O ukrepih naj razpravljajo tudi samoupravne delovne skupine TOZD. Na delovnih skupinah je treba zasledovati plane in njihovo realizacijo, predvsem pa analizirati količinsko in vrednostno realizacijo, kvaliteto izpolnjevanje in osebno odgovornost.

Na seji so obravnavali in potrdili predlog koriščenja razpoložljivih sredstev za investicijsko vzdrževanje za leto 1977.

Delavski svet je razpravljal tudi o predlogu notranje organizacije TOZD, o normativu delavcev in kategorizaciji delovnih mest. V razpravi je upošteval pripombe odbora za gospodarstvo TOZD in sprejel naslednje sklepe:

- Sprejeta je bila nova organizacija sedmih oddelkov v TOZD, ki so razdeljeni na dva dela - obrata, in sicer na proizvodnjo oploščenih elektrod in na proizvodnjo varilnih praškov ter ognjevarnih materialov, kamor pripada tudi oddelk transporta in skladiščenje.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje - Milan Polak

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Predsednik odbora za gospodarstvo Gričar je sklical 2. sejo odbora za gospodarstvo za sredo, 31. avgusta. Na seji so pregledali sklepe rejsne seje, obravnavali poslovno poročilo za mesec julij, podaljšanje roka vračila vezanega depozita, oceno izpolnjevanja operativnega plana za avgust, operativni program za september, poročilo o izvajanju delovnih ciljev, produktivnost in rast osebnih dohodkov, poročilo o rekonstrukciji valjarne žice, predloge za podelitev Pantzove nagrade, sodelovanje pri snemanju dolgometragega dokumentarnega filma in razno.

Najprej so sprejeli poročilo predsednika poslovnega odbora ako so bili izpolnjeni sklepi zadnje seje.

V nadaljevanju seje so obširno razpravljali o analizi finančnega rezultata za julij in kumulativno za prvih sedem mesecev 1977. leta in jo prejeli z naslednjimi ugotovitvami in ukrepi:

- Količina in vrednost prodanih delkov sta v mesecu juliju preizkusa. Manj kot v tem mesecu smo prodali le v januarju letošnjega leta in v aprilu in juliju preteklega leta.

- V mesecu juniju smo prodali 5.141 ton in dosegli povprečno 9.227 lin na tono, v mesecu juliju pa pri količini 29.130 ton povprečno 9.258 in na tono, kar pomeni, da nam ako nizka količina ni dala kvalitetejšega asortimenta.

- Izguba v mesecu juliju je našla 16,2 milijona din po fakturirani realizaciji, kar je seveda posledica nedoseganja planskih obveznosti, s čimer smo poslabšali rezultat ostanka dohodka, ki je bil o fakturirani realizaciji v šestih mesecih 22,7 milijona, na 6,5 milijona dinarjev.

- Izguba po plačani realizaciji se je povečala za saldo neplačanih erjavcev, ki so v mesecih znotraj obačunskega obdobja vedno večje kot b periodičnih obračunih, oziroma aklijučnem računu.

- Odbor za gospodarstvo zahteva dosledno izpolnjevanje tehnološke discipline vseh delavcev na tistih delovnih mestih, ki imajo vpliv na zplene. Za izboljšanje izplena so odgovorni tehnologi temeljnih organizacij.

- Vodje temeljnih organizacij in kalkulanti so dolžni tekoče spremljati mesečno gibanje stroškov. V primerih, ko se ugotovi na posameznem stroškovnem mestu zvišanje, ta odgovorna in dolžna izpeljati ukrepe in razpravo na odboru za gospodarstvo v temeljni organizaciji ciljem znižanja stroškov.

- Odbor za gospodarstvo je adolžil poslovodni odbor, da skupaj delovnimi skupnostmi pripravi informacijo o stanju v Železarni po prvih sedmih mesecih. Za posamezne emeljne organizacije pa so vodje emeljnih organizacij v sodelovanju strokovnimi službami dolžni pripraviti specifično informacijo, ki o je treba obravnavati na zborih delavcev z namenom, da sprejmejo istrežne ukrepe za izboljšanje tanja.

- Odbor za gospodarstvo zahteva od vodstev tistih temeljnih organizacij, ki ne dosegajo planskih obveznosti, da posvetijo posebno pozornost in večjo angažiranost osebnosti prisotnosti pri delu v temeljni organizaciji ob vsakem času, ter je ugotovil, da je tudi premajhna prisotnost vodstev temeljnih organizacij vzrok za slabše dosežene rezultate.

Na predlog finančno računskega ektorja so odobrili podaljšanje vezave zapadlega depozita za 13 mesecev pri Ljubljanski banki, enoti jesenice.

Razpravljali so tudi o oceni kupne in gotove proizvodnje za nesev avgust in ugotovili, da bomo lan skupne proizvodnje dosegli s 20.400 tonami, medtem ko je pramiranih 128.950 ton, da bomo za ribižno 4.500 ton zaostali za programom gotove proizvodnje ter da omo odpravili 32.000 ton kar aostaja za programom približno 1.000 ton.

Informacijo o predlogu operativnega programa skupne in gotove

proizvodnje za mesec september so vzeli na znanje, ker so ugotovili, da je predloženi program sprejemljiv. Treba pa je dosledno izpolnjevati sklepe 1. seje odbora za gospodarstvo pod točko 2. 2., s katerim so med drugim predlagali odborom za gospodarstvo v temeljnih organizacijah, da operativnega programa ne obravnavajo in sprejemajo le pavšalno, temveč zelo odgovorno.

Razpravljali so o poročilu oddelka za ekonomske analize in planiranje o izvajanju delovnih ciljev v temeljnih organizacijah in skupnih službah v prvem polletju 1977 in dali vso podporo tej metodi dela s pripombo, da je treba cilje bolje koordinirati v temeljnih organizacijah in med temeljnimi organizacijami. Pri tem so ugotovili, da so v nekaterih temeljnih organizacijah uspešno osvojili novo metodo in si postavili učinkovite delovne cilje, kar dokazujejo doseženi rezultati proizvodnje v temeljnih organizacijah, ki dobro poslujejo. Zato so priporočili tudi ostalim temeljnim organizacijam, da s pomočjo delovnih ciljev dosežejo večjo učinkovitost poslovanja.

V zvezi s točko dnevnega reda produktivnost in rast osebnih dohodkov so ugotovili, da so osebni dohodki v delovni organizaciji sorazmerno primerni produktivnosti in zaenkrat ni podana osnova za administrativno dviganje osebnih dohodkov.

Poročilo sektorja za novogradnje o rekonstrukciji valjarne žice so sprejeli z ugotovitvijo, da se je po

začetnih težavah in problemih stanje v valjarni žice precej izboljšalo in so realne možnosti, da se bo septembra proizvodnja še bolj približala planirani. Sektor za novogradnje, vzdrževalne temeljne organizacije in valjarna žice pa so dolžni s skupnimi napori omogočiti, da bo valjarna žice čim prej dosegla tisto proizvodnjo, za katero je bila rekonstruirana.

Razpravljali so tudi o predlogih za podelitev Pantzove nagrade za leto 1977 in se strinjali s predlogom komisije za podelitev Pantzove nagrade tov. Ivu Arzenšku ter sklenili, da predsednik komisije tov. Henrik Zupan na naslednji seji delavskega sveta Železarnice dodelitev utemelji.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje bo zbral pripombe temeljnih organizacij in delovnih skupnosti na pravilnik o podelitvi Pantzove nagrade in pravilnik o podelitvi Novator leta, da bo na osnovi tega izdelan predlog dopolnitve obeh pravilnikov. Sprememba pravilnikov bo sprejeta na delavskem svetu Železarnice ob koncu 1977. leta.

Ob koncu seje so se strinjali s predlogom centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje, da železarna Jesenice sodeluje pri snemanju dolgometragega, dokumentarnega filma »pionirji samoupravljanja Jugoslavije«, ki ga bo posnel AdriaFilm. Strinjali so se, da kot sofinancerji prispevamo na osnovi samoupravnega sporazuma o združenju sredstev najnižjo vsoto 40.000 din, s tem pa bomo pridobili pravico, da se pojavimo v konici filma.

Izvršnemu odboru sindikata so priporočili, da v sodelovanju s pravno službo za naslednjo sejo delavskega sveta Železarnice pripravi predlog za obliko nadomestila, oziroma odškodnine delavcem Železarnice za čas, ko prisostvujejo sejam samoupravnih organov.

Jerca Šimnic

TOZD VALJARNA BLUMING - ŠTEKEL

7. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V ponedeljek, 29. avgusta, je bila sedma seja odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna bluming-štekel, ki jo je sklical in vodil predsednik odbora Anton Mencinger.

Odbor je najprej obravnaval proizvodne rezultate, dosežene v mesecu juliju. Pri tem so ugotovili, da je bila proizvodnja slaba, saj je bil družbeni plan dosežen 93,1 %, operativni pa z 32.100 tonami od planiranih 36.850 ton. Blagovna proizvodnja je znašala 90,6 % planirane.

Oddelk bluming-štekel je obratoval od 10. do 18. avgusta s potisno pečo in ravno zaradi tega proizvodni rezultati niso zadovoljivi. Vzrok za to so zastoji, ki so v porastu in znašajo 30,94 % od dovoljenih 30 %, vendar pa so nižji od junijskih za 31,6 %. Najvišji so še vedno mehanski zastoji, ki predstavljajo 7,87 %. Zaradi večjih okvar, kot so lomi in pogostost zastojev na istem elementu naprave, ter na splošno slabo stanje valjarniških ogrodij, zahtevajo takojšnje ukrepe s strani vzdrževanja, predvsem strojnega, kot tudi proizvodnje, da bo možno zagotoviti zadostne količine vložka za normalno delo ostalim temeljnim organizacijam, ki so vezane na vložek valjarne bluming-štekel.

Oddelk adjustaže bluminga operativnega plana ni dosegel, presegel pa je družbeni plan za 8 %. Oddelk je bil dodatno obremenjen z adjustiranjem blumov iz Siska, zakladanjem slabov za potisno peč in razkladanjem polfabrikata iz nabave, kar vse je obremenjevalo žerjavne kapacitete. Adjustaža štekla svojih planskih obveznosti ni dosegla ne do družbenega niti do operativnega plana, čemur je vzrok pomanjkanje vložka na vseh pozicijah. Najbolj problematičen pa je plan za hladno valjarno Bela, ki je bil dosežen samo s 66,5 %.

Izplen na blumingu znaša .minus 1,4 % in je slabši od junijskega za 0,7 %. Vzrok za nedoseganje izplena je slabši pri slabih, prekoračena glava za 1 %, noga za 0,6 % in valjavske napake za 0,2 %.

V juliju je imela temeljna organizacija za 5.403.368,75 din zvišanja stroškov, in sicer pri vložku za 4.157.752 din, zaradi slabšega doseženega izplena na blumingu za 1,5 % in šteklu za 4,0 %. Predelava izkazuje 1.245.617 din zvišanja, ki je nastalo zaradi nizke proizvodnje, saj je skupna proizvodnja za sedem mesecev nižja za 4.000 ton od planirane. V porastu pa so tudi stroški za energijo in orodje.

Pri obravnavi operativnega programa za mesec september so ugotovili, da je za valjarno debele pločevine planirana zadostna količina slabov. Kljub temu pa se nabavljajo slabi v Smederevu, valjanje le-teh pa je vezano na obratovanje potisne peči. Operativna priprava proizvodnje naj se dogovori z nabavnim oddelkom, da se smederevski slabi nabavljajo samo v primeru, da bluming ne bo mogel pokrivati potreb valjarne debele pločevine.

Potrebno je tudi urediti zunanje skladišče za neustrezne blume za valjarno žice, ki sedaj zasedajo prostor v adjustaži bluminga, kar pa otežuje normalno delo oddelka.

Pregledan in potrjen je bil tudi predlog ukrepov za normalizacijo proizvodnih rezultatov v TOZD Valjarna bluming-štekel. Od TOZD Vzdrževanje pa so zahtevali, da jim posreduje podatke o izpolnjevanju njihovih zadolžitvev.

NI

SM peči 1 in livna jama 1 pa se z II. varianto ne strinjata, ker ne upošteva tudi delovnega staža.

SDS valjarna bluming štekel 3 ne sprejema II. variante, ker ne upošteva staža na delovnem mestu. Tudi SDS odprema hladne valjarne Jesenice ne sprejema predloga, pač pa predlaga, da bi starejšim delavcem dali višje obračunske postavke.

V TOZD Strojne delavnice je samoupravna delovna skupina konstrukcijska 2 sprejela II. varianto, ostale skupine: vodstvo TOZD, priprava dela, strugarna 1, strugarna Javornik, konstrukcijska 1, strugarna valjev Javornik in strugarna valjev Bela pa II. varianto odklanjajo zaradi naslednjih razlogov: neupoštevanje staža na delovnem mestu, ocenjevanje mora biti dvakrat letno, primerjalni izračun ene in druge variante, kar je tudi pogoj, da bi se sploh odločili za eno od predlaganih variant.

SDS vzdrževanja jeklarne 1 in 2 se sicer strinjata s predlagano II. varianto, vendar mora dodatek na staž ostati v sedanjih obliki, iz predloga pa naj se črta točka 4.5. SDS tehnološki laboratorij OTK je proti II. varianti, ker menijo, da je pri napredovanju na delovnem mestu treba upoštevati tudi delovni staž. Iz predloga se ne da razbrati uspešnost predlagane II. va-

riante, niso pa prepričani, da bo uspešna, in če bo sprejeta, želijo bolj podrobno obrazložitev.

Samoupravne delovne skupine so poleg predloga o ocenjevanju delovne uspešnosti obravnavale tudi svoje notranje probleme, nekatere o izpolnjevanju plana v I. polletju, o ukrepih za izboljšanje stanja in podobno. Posebnih problemov ni bilo, bilo pa je nekaj vprašanj, zahtev, oziroma predlogov. SDS valjarna bluming štekel 3 sprašuje, kdaj bodo pričeli z delom na napravi za premik vagonov pri škarjah. SDS konstrukcijska 2 zahteva večji red v kantinah, kantinerkam pa priporoča, naj poskrbijo za zadostno količino toplega obroka, ki ga sedaj večkrat zmanjka, konstrukcijska 1 predlaga, da se pri njih uvede kontrolor izdelkov, ki bi kvaliteto nadzirali že v fazi dela, obvezno pa končni izdelek. Predlaga tudi, da bi se na strehi napravili zračniki. SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2 predlaga, da bi v času daljših remontov delili topli obrok v kantini jeklarne tudi ob 14. in 22. uri. SDS samopostrežna restavracija pa je obravnavala nekaj samoupravnih splošnih aktov.

M. S.

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

PREGLED SESTANKOV SDS

Razprava o predlogu ocenjevanja delovne uspešnosti bi morala biti že zaključena, vendar še vedno dobivamo zapisnike amoupravnih delovnih skupin, iz katerih je razvidno, da o tem redlogu še vedno razpravljajo. Doslej je o predlogu razpravalo 62 % vseh skupin. So pa temeljne organizacije združenega dela, v katerih še nobena samoupravna delovna skupina ni o redlogu razpravljala, in sicer: Plavž, Livarna, Profilarna, eklovlek (razen adjustaže 1), Želbjarna in Hladna valjarna ela (razen 3 SDS).

Stališča in mnenja samoupravnih delovnih skupin, katerih apisnike smo prejeli v prejšnjem tednu, pa so naslednja:

V TOZD Jeklarne sta SDS SM peči 3 in 4 sprejeli predlagano II. varianto ocenjevanja delovne uspešnosti, SDS

OBVEŠČANJE IN INFORMIRANJE MED MLADIMI ŽELEZARJI POSTAVITI NA TRDNEJŠE TEMELJE

O obveščanju in informiranju med članstvom zveze socialistične mladine v železarni v zadnjem času nismo dosti pisali. Vzrokov je več, najbolj očitni pa je ta, da se temu področju dela pri koordinacijskem svetu ZSMS namenja premalo pozornosti. Težje odgovornosti za takšno stanje nosi komisija za informiranje pri predsedstvu KS ZSMS, del krivde pa je moč iskati tudi drugje. Komisija se med drugim že lep čas ubada s kadrovskimi problemi, razen tega pa so posamezniki preveč obremenjeni z drugimi obveznostmi.

Po daljšem premoru so se člani komisije za informiranje pretekli teden zopet sestali in v ospredju dnevnega reda je bila prav razprava o tem, kako področje informiranja in obveščanja postaviti na nove temelje in mu zagotoviti tisto mesto in vlogo, ki izhaja iz ustreznih dokumentov devetega kongresa ZSMS ter iz kasnejše sprejetih stališč in opredelitev. Sedanji trenutki, ko bomo pravzaprav že začeli s pripravami na deveti kongres ZSMS, je odločilen, da se mladi železarji z vso resnostjo in polno mero odgovornosti lotimo pravočasnega, popolnega in stalnega obveščanja kot enega bistvenih pogojev razvijanja učinkovite organizacije, povezovanja mladih med seboj, pravilnega odločanja, preverjanja sprejetih stališč ter razvijanja demokratičnih samoupravnih odnosov v združenem delu, kot je zapisano v dokumentu RK ZSMS.

Če naredimo korak v prakso, zlahka ugotovimo, da smo v naši železarni z informiranjem in obveščanjem mladih precej zadaj. V edino tolažbo nam je lahko le to, da tudi v drugih sorodnih kolektivih ne beležijo bistveno boljših rezultatov. Pustimo to ob strani in se raje kon-

kretnje pogledimo v svoje probleme. Lep čas že opažamo, da šepa informiranje kar na vseh koncih. Najbolj se to opazi med osnovnimi organizacijami ZSMS in vodstvom koordinacijskega sveta ZSMS, le nekoliko boljše je obveščanje o delu železarske mladine v javnosti. V OO ZSMS v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih imamo le nekaj mladih informatorjev, ki opravljajo to nalogo. V večini so mladi za to funkcijo izbrani le slučajno in niti ne vedo, kaj morajo delati. Tudi sama komisija za informiranje pri predsedstvu KS ZSMS ni dosti na boljšem. Pomanjkanje usposobljenih mladih informatorjev otežkoča uresničevanje delovnega programa in izvedbo posameznih akcij.

Dejavnost na papirju še nikjer ni dosegla dobrih rezultatov in jih zato verjetno tudi tukaj ne bo. In nenazadnje v okviru informiranja in obveščanja sodi še mladinska rubrika v glasilu Železar. O njej smo se že nekajkrat kritično razpisali in tokrat nimamo namena ponavljati starih fraz. Omenimo le, da je mladinska rubrika vendarle neko ogledalo aktivnosti mladih železarjev. Ob tem pa je verjetno najbolj očitna pripomba, da se največ piše o delu tiste osnovne organizacije ZSMS, ki

ima aktivnega informatorja. Da si ne bo to kdo napačno razlagal, je treba poudariti, da ta informator ni »kriv« za to, ker vestno opravlja zaupano mu nalogo, temveč vodstva v drugih OO ZSMS, ki informiranje javnosti jemljejo kot dodatno nalogo.

In kakšen je izhod iz te slepe ulice? Najprej se je treba zavedati, da je časa malo, dela pa veliko. Na seji pretekli teden so se člani komisije za informiranje, med njimi je bilo prisotnih nekaj novih članov, zavzeli, da na področju informiranja in obveščanja med mladimi železarji čimprej začnejo s konkretno akcijo, v kateri se mora začeti oblikovati takšen sistem informiranja, v katerem bo vsak mladinec soustvarjal politiko ZSMS v našem kolektivu. Nadalje je nujno potrebno, da se komisija razširi na najmanj osem članov, ker se bo le tako moč kontinuirno lotiti vseh nalog. Nekaj novih članov je že vključenih v komisijo, potrebno pa bo pridobiti še nekaj mladih informatorjev.

Pomembna naloga komisije bo izobraževanje novih članov, predvsem jih z nevsiljivim in privlačnim načinom seznaniti z abecedo novinarstva, oziroma s sistemom informiranja in obveščanja. Kot so se sedanji člani dogovorili, se bodo pogostje sestajali, še v tem mesecu pa bodo pripravili in sprejeli kratkoročni akcijski program in dokončno uredili kadrovske zadeve.

J. R.

BOLJ ŽIVAHNO TUDI V OO ZSMS TOZD VZDRŽEVANJE

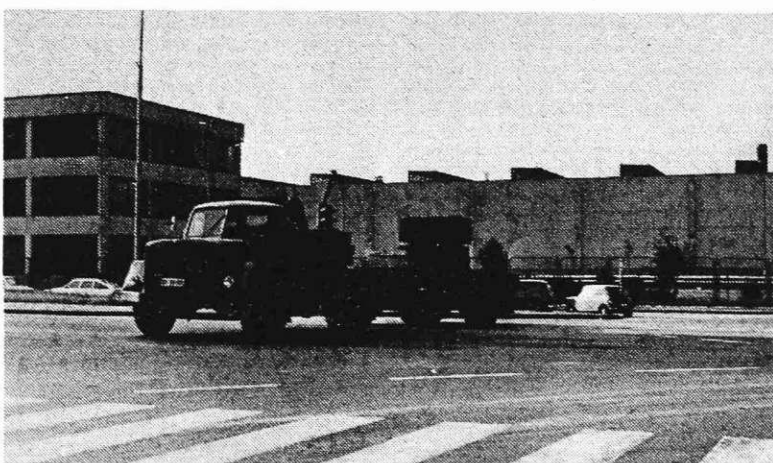
V četrtek, 1. septembra, so se sestali člani predsedstva osnovne organizacije ZSMS TOZD Vzdrževanje. Obravnavali so več pomembnih vprašanj, med drugim formiranje komisij, predavanje o varnosti pri delu, vključevanje mladih v samoupravne organe in družbenopolitične organizacije ter anketo o o aktivnosti, željah in pobudah mladih delavcev v TOZD Vzdrževanje.

Zaradi lažjega in bolj kontinuirnega dela v prihodnje so člani v okviru predsedstva OO ZSMS formirali pet komisij, in sicer za idejno-politično delo, za kulturo, za šport, za informiranje ter za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Nadalje so se pogovarjali o izvedbi predavanja o varnosti pri delu. Menili so, da morajo mladi delavci v temeljni organizaciji dobro poznati to področje in se tudi držati pravil o varnosti pri delu. Pri izvedbi predavanja bodo člani OO ZSMS zaprosili za pomoč varnostnega tehnika v TOZD.

Člani predsedstva OO ZSMS TOZD Vzdrževanje, ki jo sedaj vodi Vladimir Kelhar, so bili na četrtkovi seji posebno kritični pri obravnavi vključevanja mladih v samoupravne organe in družbenopolitične organizacije v TOZD. Število mladih delavcev v organih ni zadostno, poleg tega pa tudi ne opravljajo svojih nalog.

Ob koncu seje pa so govorili še o anketi, ki jo bodo poslali vsem mladim delavcem v TOZD Vzdrževanje. Ta anketa je sestavljena iz osemindesetih vprašanj z najrazličnejših področij, kjer se mladi udeležujejo. Sestavljena in poslana bo vsem mladim delavcem, predvsem z namenom, da vsi povedo svoje mnenje o osnovni organizaciji ZSMS, o njenih napakah, pomanjkljivostih, poleg tega pa so v anketi tudi vprašanja o počutju mladih delavcev na delovnem mestu, o napredovanju in podobnem. Rezultate te zanimive ankete bodo člani predsedstva OO ZSMS koristno uporabili za načrtovanje nadaljnjih akcij.

J. R.

Na poti iz valjarne bluming-štekel v valjarno debele pločevine

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ŽELEZNIŠKA TRANSPORTNA PODJETJA V SLO

(nadaljevanje)

ONESPOSABLJANJE ŽELEZNIŠKIH KAPACITET IN OBJEKTOV

Eno izmed naših načelnih doktrinskih stališč je, da je treba napadalca za vsako ceno onemogočiti, da uporablja in izkorišča materialne dobrine in objekte gospodarske dejavnosti. To je mogoče doseči z njihovim uničenjem ali onesposabljanjem, in sicer na več načinov in ob uporabi različnih sredstev in postopkov.

Uničenje objektov in kapacitet železnice bo prišlo v poštev le izjemoma, takrat ko bo vsaka druga rešitev nesmotna ali neizvedljiva. Takšna opredelitev izhaja iz enostavnega razloga: napadalec bo prej ali slej izgnan z ozemlja, ki ga je začasno zasedel zato bodo torej materialne dobrine in zmogljivosti, ki jih bo našel, le začasno pod njegovo kontrolo. Če se kak objekt vendar mora uničiti, bodo o tem odločala operativna poveljstva JLA, način izvršitve pa bo usklajen s konkretno situacijo.

Precej pogostejše bodo onesposobitve. Kot smo že dejali, bo to osnovni način, s katerim bomo preprečevali in onemogočali napadalcu, da uporablja in izkorišča objekte in zmogljivosti železnice. Na prvi pogled se to kaže kot enostavno in lahko. Toda brž ko za stavimo vprašanje, kdo je pristojen določiti in oblikovati merila in temeljna načela, na podlagi katerih bo potekalo onesposabljanje, se pojavijo številni problemi. Nekateri med njimi so identični z celotno jugoslovansko bojišče, drugi pa so specifični za posamezno območje.

Pri iskanju najoptimalnejše rešitve za zastavljeno vprašanje bomo morali izhajati od dejstva, da je železniško omrežje enotno z celotni jugoslovanski prostor ter da so v skladu s tem enotne tudi materialne zmogljivosti. Materialni problemi, v enem kraju dežel so namreč podobni ali pa popolnoma enaki problemom v drugem kraju, ker so tudi vlečna sredstva, železniški vozovi, signalne in telekomunikacijske naprave v glavnem isti. Iz tega torej izhaja, da morajo biti tudi merila za onesposabljanje enotna ter da bi moral biti njihova določitev in opredelitev v izključni pristojnosti najvišje železniške instance pri nas (Skupnosti jugoslovanskih železnic). Z posamezne materialne zmogljivosti (na primer, za parno lokomotiv tipa 033) morajo biti merila zelo natančna.

Za onesposabljanje določenega materialnega sredstva (lokomotive, telekomunikacijskih in drugih naprav ipd.) bomo najpogostejše angažirali strokovnjake, ki s temi sredstvi tudi delajo. Včasih bodo morali to storiti tudi drugi, toda v glavnem manj zapleten operacije. Toda ne glede na to, katere osebe bomo angažirali, s moramo zavedati, da morajo, da bi svojo nalogo v celoti opravile poznati postopek do kraja: kaj je treba delati s posameznimi demontiranimi deli; kako jih konservirati; kako in kam jih skriti; ali je treba napraviti skico kraja, kjer so skriti (če je to v gozdu), kog s tem seznaniti, oziroma komu izročiti skico idr. Hkrati je treba določiti tudi čas za demontiranje, oziroma onesposabljanje sredstva. Ker nadrejeni starešine pogosto ne bodo mogli pravočasno izdati ukaza za demontiranje, bo odločitev o tem odvisna od samoiniciative tistih, ki so dolžni onesposobiti objekt. Pravilno l bilo treba to storiti v trenutku, ko postane zanesljivo, da bo sredstvo (objekt) padlo v roke napadalca. Možno je celo tudi določiti približen čas, kdaj pred tem, ko bi sredstvo padlo v roke napadalca je treba začeti z demontiranjem.

EVAKUACIJA ŽELEZNIC

Z izrazom »evakuacija železnice« je mišljena premestitev posameznih delov železniške organizacije – v celoti ali delno – z ogroženega na manj ogrožena območja. Čeprav je ta definicija prepolnoma jasna in veljavna skoraj za vsako dejavnost, se v praksi pojavljajo tudi številne nejasnosti. Poglejmo, kako je, na primer s tem na prometnem sektorju. Kot smo že pojasnili, tvorijo prometni sektor v organizacijskem pogledu sekcije (organizacija združenega dela) in železniške postaje (temeljne organizacije združenega dela). Pri napadu na našo državo je mogoče pričakovati, da b napadalec delno zasedel območja odseka ene ali več sekcij ali kompletne odseke. V prvem primeru bo uprava prometne sekcije naprej vodila promet na odsekih, ki niso pod kontrolo sovražnika bodisi z dotakratnega (mimodobnega) kraja (če je to mogoče) tude glede na druge pogoje ali pa bo premestila eno izmed svojih postaj na območje, ki ga sovražnik še ni zasedel, in tam nadaljevala delo. Če je napadalec uspel zasedeti ves odsek, se sekcije evakuirajo na novo ozemlje; podobno kot bi ravnale tudi uprave železniških postaj.

Ko govorimo o evakuaciji, se zastavlja eno izmed načelnih vprašanj, katere ljudi in v kolikšnem obsegu je treba evakuirati, upravne, tehnične in strokovne kadre uprav sekcij in železniških postaj.

Nadaljevanje prihodnjič

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

KAKO ZMANJŠATI PORABO ENERGIJE?

(nadaljevanje)

ŠPANIJA

Tudi v Španiji je postalo varčevanje z energijo zelo pomembna stvar. Zato so se Španci lotili posebne študije, v kateri bodo obravnavali 317 podjetij, največjih porabnikov energije. Glede na prve rezultate španski strokovnjaki za energijo predvidevajo, da bodo v industriji lahko znižali porabo energije za 20 odstotkov. Vsa španska podjetja, katerih letna poraba presega letno predvideno količino energije, morajo napraviti posebno študijo o možnem varčevanju.

Po drugi strani pa so vsi industrijski obrati, zgrajeni med energetsko krizo ali po energetski krizi leta 1973, že konstruirani tako, da maksimalno varčujejo z energijo. Obenem s tem pa rekonstruirajo tudi tiste obrate, zgrajene pred letom 1973.

Posebna komisija, ki jo je ustanovila vlada, se ukvarja s tem, kako zmanjšati porabo energije in kako čimbolj izkoristiti sončno energijo. Prvo napravo, ki bo izkoriščala sončno energijo, bodo zgradili v kraju Almería.

Toda večina velikih porabnikov je že sama začela z intenzivnim varčevanjem energije. Eno izmed velikih družb, katerih last so rafinerije nafte, je lani z varčevanjem prihranila 43.350

ton enakovrednega tekočega goriva. Ta rafinerija je ustanovila posebno komisijo za varčevanje energije že januarja 1974. Rezultati tudi kažejo, da so dosegli lepe uspehe. Seveda pa so pri tem morali spremeniti tehnologijo.

Španska podjetja imajo tudi učinkovite ekonomske razloge, da jemljejo varčevanje energije zelo resno. Vlada je predpisala določeno povečanje dajatev za tista podjetja, ki porabijo več kot 90 % v letu 1975 porabljenega tekočega goriva. Podoben predpis velja tudi za porabo električne energije.

AVSTRALIJA

V Avstraliji so prepričani, da bodo s pomočjo sončne energije in boljše izolacije, tako v industriji kakor tudi v gospodinjstvih, lahko znižali porabo energije, predvsem nafte.

Strokovnjaki fizikalnega oddelka univerze v Sydneyu so konstruirali novo napravo, s pomočjo katere izkoriščajo sončno energijo. Njena značilnost je predvsem ta, da lahko ogreje vodo na 250–300 stopinj Celzija. Do zdaj uporabljene naprave le težko dosežejo 100 stopinj Celzija.

Zelo zanimivo področje za izkoriščanje sončne energije je Zahodna Avstralija. Na eni strani ima dosti rudnih zakladov, na drugi pa podnebje vroče in suho. Kaže, da bodo najprej preizkusili uporabo sončne energije v eni izmed tovarn, ki predelujejo boksit.

Dokler pa se načrti v zvezi s sončno energijo postopno uresničujejo, pa si v Avstraliji prizadevajo, da bi namesto nafte uporabljali več zemeljskega plina. Potrebno pa bo znižati porabo

tudi tega energetskega vira. Zato si v vseh vejah avstralske industrije prizadevajo, da bi čim bolj znižali porabo energije, in v ta namen tudi tu razvijajo nove tehnologije.

ITALIJA

Tudi v Italiji so že začeli z izkoriščanjem sončne energije. Nedaleč od пристanišča Genova ob Sredozemskem morju, kraju St. Ilario, je 231 ogledal, s pomočjo katerih izkoriščajo sončno energijo. Vsako ogledalo se v eni uri obrne za 15 stopinj. Dvanajst metrov od ogledala je naprava, s pomočjo katere ohranjajo pridobljeno energijo. Naprava je pravzaprav kotel, sestavljen iz 200 cevi, ki proizvajajo vodno paro s temperaturo do 600 stop. Celzija. V eni uri lahko s pomočjo ogledal proizveje dejo povprečno 115 kg pare s temperaturo 600 stopinj Celzija pri pritisku 150 atmosfer. Ko je moč sonca največja (opolodne) pa lahko proizvedejo 130 kg pare na uro, s temperaturo 600 stopinj Celzija.

To napravo so konstruirali na univerzi v Genovi. Podobno napravo so s pomočjo strokovnjakov iz Genove instalirali Francozi v Pireneji, kjer z njeno pomočjo proizvajajo električno energijo. Tudi na Japonskem so instalirali napravo, ki se naslanja na izkušnje iz Italije.

Strokovnjaki z univerze v Genovi so prepričani, da j sončna energija zelo primerna za različne namene. Tako prec vsem v odročnih, ne preveč dobro dostopnih krajih sveta.

(Nadaljevanje na 6. strani)

ŽELEZAR

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

PLAVŽ

Seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 11. avgusta. Tov. Gričarju in Jelovčanu o naročili, da pripravita vse potrebno za tolmačenje osnutkov tih republikanskih zakonov. Izvršni odbor se pridružuje sindikalnim organizacijam, ki so že podprle redlog, da bo 10. oktober dan kovinarjev Jugoslavije.

Ob sklepu se je bila posredovana informacija o pripravah za razpisovanje 40-letnice delovanja Plavža. Sodelavcu Šefku Suljanoviću so odobrili denarno pomoč.

REMONTNE DELAVNICE

Sestanek odbora sindikalne grupe SRD je bil 22. avgusta v razširjenem sestavu. Spregovorili so o delu sindikalne grupe z namenom, da bi ugotovili vzroke, zakaj delo ne zaživi in kako bi dejavnost izboljšali. Predsednik izvršnega odbora tov. Logar je govoril o novi organiziranosti in povedal kje povsod že napredujejo, kjer kje so potrebni še nekateri ukrepi. Prav grupa SRD doslej ni zažvela.

V razpravi je sodeloval sodelavec Fabjanič, ki je govoril o vzrokih slabega dela in omenjal veliko nezadovoljstvo delavnic po vsej Železarni. Tu so še številni remontni, kjer norajo biti njihovi delavci navzoči, zato nastajajo precejšnje težave. Tov. Rotar meni, da so vodje premalo obveščeni o položaju v Železarni in tudi ne morejo sklicevati na estankov. Vprašuje, zakaj lahko odajajo iz Železarne strokovnjaki, ki so do nedavnega veljali za nezanesljive, in so bili visoko stimulirani pri osebnih dohodkih. Odhajajo sredi začete dela in povrh še s skrajšanim odpovednim rokom. Čar Pogačar meni, da vse preveč dialog iz gospodarskega področja pravimo brez sindikalne organizacije in jih tudi preveč načelno rešujemo. Pogačar dalje meni, da bi bilo treba celotno dejavnost politično še bolj zaostri. Delo sindikalne organizacije preveč podcenjujemo.

Predsednik tovarniške konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Stefan Ščerbič je bil vprašan, kaj je s pravilnikom o izgrajevanju na delovnem mestu, povedal, da je bil zavrnjen zaradi tehničnih pomanjkljivosti še preden je začela javna razprava. Igor Logar zahteva, da naj gradivo o delu sindikalne organizacije dobijo tudi odje grup. Ob sklepu sestanka je bilo sprejetih več zaključkov. Tako bodo v bližnji prihodnosti sklicali estanek odbora SRD. Pričeti je reba z delom sindikalnih skupin v SRD in razdeliti dolžnosti.

Po potrebi naj bi vodju grupe udil pomoč tudi izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TO remontne delavnice ter tovarniška konference osnovnih organizacij sindikata Železarne. Do letne konference naj bi proučili možnosti za ustanovitev več sindikalnih grup obratu SRD. V kolikor bi ugotovili, da ima posameznik večji ohodek kot je predpisan cenzus za odelitev denarne pomoči, lahko sindikalna grupa predlaga posameznika za dodelitev pomoči prav tako iz redstev sindikata TO ter iz sredstev tovarniške konference osnovnih organizacij sindikata Železarne. Kriteriji za dodeljevanje osebnega lohodka in nagradjevanja na delovnem mestu morajo biti na osnovi realnih meril delovne uspešnosti, ne pa na osnovi nerealnih okazateljev. Vse naloge in informacije o delu sindikalne organizacije naj bodo dostavljene vsem odjem sindikalnih grup. Organizatorji javne razprave o osnutkih tih republikanskih zakonov so sindikalni odbori v TOZD ter sindikalni odbori grup posameznih obratov.

ENERGETIKA

Četrta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 30. avgusta. Najprej so pregledali sklepe sprejete na prejšnji seji ter ugotovili, da so bili izpolnjeni. Dogovorili so se, da bo javna razprava o osnutkih tih republikanskih zakonov v Kazini, datum razprave pa bodo objavili pozneje.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata se strinja s predlogom, da se 10. oktober proglasi za dan kovinarjev Jugoslavije. Obenem so naročili petdeset značk, ki bodo izdane tega dne.

Organizirali bodo enodnevni izlet v septembru z ogledom tovarne IMV v Novem mestu. Obiskali bodo tudi ene izmed tamkajšnjih toplic. Člani sindikata prispevajo po 50 din, svojci pa po 100 din. Organizacijske priprave so zaupali Ivanu Smidu.

Sodelavcu Francu Kolariču iz PIV so naročili, da skupaj z ostalimi člani izvršnega odbora pripravi vse potrebno za izvedbo piknika na Pristavi.

TRANSPORT

V sredo, 31. avgusta, je bila 26. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Sprejet je bil

sklep, da bo delegat TOZD Transport v samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino Franci Kalan, vodja železniškega oddelka. Predlog bodo posredovali v razpravo in potrditev delavskemu svetu TOZD Transport.

VRATNI PODBOJI

Sestanek izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bil v četrtek, 1. septembra. Tovariš Dimitrov je podrobneje obrazložil priprave za pohod slovenskih železarjev na Triglav in Skrlatico. Izvršni odbor je obveščen, da bo javna razprava o osnutkih tih republikanskih zakonov skupno z delavci profilarne 13. septembra v sejni sobi upravne stavbe na Javorniku. Morebitne pripombe k posameznim osnutkom bodo posredovali centru za proučevanje samoupravljanja in informiranje. Za delegata v samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino so predlagali sodelavko Mileno Lužnik.

Ob sklepu se je bila obravnavana prošnja sodelavca Maksa Noča za denarno pomoč. Prošnjo so ugodili ter jo priporočili izvršnemu odboru sindikata Železarne v obravnavo in ugodno rešitev.

OBVEŠČANJE DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

V Gospodarskem vestniku že nekaj časa poteka dialog o različnih vprašanjih, ki se nanašajo na uresničevanje družbeno ekonomskih odnosov, oziroma zakona o združenem delu. Iz zadnje, 35. številke ponatiskujemo razgovor o obveščanju in o javnih razpravah obsežnejših gradiv.

Vprašanje: Optimalno obveščanje je zelo drago. Pripravljamo mnogo gradiva, ki ga večkrat tudi nihče ne prebere. Poleg tega imamo številne sestanke, brez katerih ni dobrega informiranja. Kako po vsem tem organizirati obveščanje, da bo po eni strani zadostilo resničnim potrebam po obveščanju, po drugi strani pa upoštevalo tudi materialne možnosti družbe?

Odgovor: Obveščanje ni poceni. V preteklosti smo večkrat bili na tem področju tu in tam morda celo potratni. Naložbe, ki smo jih namenili za boljše informiranje, niso bile vselej dovolj premišljene. To pa se nam dogaja tudi danes.

V SR Sloveniji imamo več kot 600 raznih sredstev informiranja, od glasil organizacij združenega dela do tiska, radio in televizije na ravni republike. Lahko bi dejali, da je naš informativni fond bogat in da ga ne kaže bistveno povečevati. Toda dogaja se, da večkrat gremo mimo sredstev, ki jih že imamo in da iščemo rešitve v izdajanju novih samoupravnih oziroma delegatskih publikacij. In namesto, da bi delovne ljudi razbremenili pogosto obsežnih informacij, jih na tak način še bolj bremenimo.

Ne bi se kazalo postavljati po robu sleherni novi delegatski in drugi publikaciji, toda svoj prostor lahko ima samo, če ocenimo, da nam sedanja sredstva obveščanja resnično ne zadoščajo za vsestransko in pravočasno informiranje delovnih ljudi o dogajanjih v družbi. In še takrat morajo biti informacije v teh publikacijah obrnjene v prihodnost. Prinašati morajo informacije v prvih fazah procesa odločanja, saj lahko samo tako motivirajo ljudi za to, da sodelujejo v posameznih družbenih procesih.

Kaže, da problem ni v premajhnem številu sredstev obveščanja, ampak v njihovi sedanjih premajhni samoupravni, oziroma delegatski naravnosti. Ker tisk, radio in televizija ne prinašajo dovolj informacij za odločanje, se čuti potreba po novih programih in časopisnih straneh. Ta potreba pa ni vselej

racionalna in družbeno opravičljiva zlasti še zato, ker jo je mogoče razrešiti na način, ki je za družbo veliko primernejši: v programih in publikacijah, ki jih že imamo.

Zoperstaviti bi se morali težnjam po vse večji komercializaciji, ki smo ji priča, ko gre za objavljane delegatskih informacij za odločanje. Ponekod se ta komercializacija kaže že v svojih skrajnih oblikah, saj morajo družbenopolitična in druge skupnosti vsako družbeno informacijo plačati ne enkrat, ampak celo po trikrat: v obliki redne naročnine, vsakoletnih dotacij in še v obliki posebnega prispevka za vsako objavljeno delegatsko notico.

Tu bo čimprej potrebna odločnejša akcija družbenopolitičnih organizacij, posebno pa socialistične zveze, ki je ustanoviteljica večine sredstev javnega obveščanja. Hkrati pa bo treba poiskati ustreznejše mehanizme za premagovanje materialnih težav, s katerimi se srečujejo tisk, radio in televizija, in to-tako, da ne bodo šli na škodo posredovanja tistih informacij, na podlagi katerih delovni človek sprejema svoje temeljne odločitve v samoupravni družbi.

To je problem. Drugi zadeva samo organiziranost informacijskih služb v združenem delu in zunaj njega. V organizacijah združenega dela imamo celo vrsto osamljenih komunikacijskih tokov, prek katerih komuniciramo v vse smeri. Priča smo precejšnji razdrobljenosti služb, ki se ukvarjajo z obveščanjem delavcev. Te službe so nameščene v kadrovske sektorju, pri marketingu in drugod.

Ta razdrobljenost ima dva negativna predznaka: obveščanje je neracionalno, informacije, ki jih posredujejo, pa niso celovite in so zato večkrat neučinkovite. Tu je mogoč prihranek. Znani so predlogi o oblikovanju enotnih informacijsko-dokumentacijskih služb, ki bi na enem mestu zbirale vse informacije, jih urejale in posredovale na mesta, na katerih sprejemamo samoupravne odločitve. V te službe bi morali vključiti vse, ki se v organizacijah

ukvarjajo z obveščanjem, od urednikov glasil organizacij združenega dela, do tajništva samoupravnih organov.

Prek racionalne mreže INDOK služb na vseh ravneh bi tako oblikovane službe za informiranje povežale tudi z globalnim družbenim sistemom obveščanja. Na ta način bi sočasno močno vplivali na večjo odprtost informacij in dosegli večjo povezanost potreb in interesov delavcev v združenem delu s širšimi interesi in potrebami ljudi v družbi.

Poznamo dve obliki komuniciranja: posredno in neposredno. Posredno komuniciranje prek glasil, oglasnih desk in na druge načine, neposredno pa v obliki sestankov, zborov in podobno. Velikokrat mislimo, ko govorimo o informiranju, le na pisano, ne pa tudi na govorjeno besedo. To je pa zelo narobe. Živo besedo smo dolgo podcenjevali in jo marsikje podcenjujejo še danes. Prav zato so naši sestanki slabo pripravljeni. Vse premalo pozornosti namenimo vodenju sestankov. Sklepi, ki jih sprejemamo, so slabi in večkrat nikogar ne zavezujejo.

Ko iščemo poti za zmanjšanje stroškov v obveščanju, se je zato treba ozreti tudi na to, kaj se dogaja z neposrednim komuniciranjem, kaj se dogaja na sestankih, zborih in v drugih oblikah osebnega izjavljanja ljudi. Z izboljšanjem metod dela na tem področju bi lahko dosegli velik prihranek, o tem ne kaže posebej izgubljati besed. Sestankov bi bilo veliko manj, kot jih je sedaj, bili bi krajši in bolj uspešni. Postati bi morali kraj izražanja in usklajevanja raznih potreb in interesov, ne pa kraj, kjer se ljudje šele seznanjajo z določenim družbenim vprašanjem, poslušajo dolgovzna poročila in se nazadnje brez poprejšnjega premisleka in preverjanja opredeljujejo o sproženem problemu.

Informiranje v samoupravni družbi je kompleksen pojav in ga je tako treba tudi razumevati. Šele v svoji celovitosti namreč lahko pokaže vse svoje vrline. Če ga ne dojemamo tako, se nam kaže kot sorazmerno drago in enostransko. Smo v položaju, ko se tega dejstva še ne zavedamo v celoti. (DM)

Vprašanje: Obravnava samoupravnih sporazumov o temeljnih načrtov samoupravnih dejavnosti bi bila še uspešnejša, če informativni sistem ne bi zatajil. Delavci so prejeli po 120 in več strani gradiva, ki bi ga morali predelati, da bi se seznanili z vsebino posameznih sporazumov. Ponekod je bilo tega gradiva še več. Ali se res ni dalo ničesar storiti?

Odgovor: Dejansko smo se srečevali z mnenjem, da je treba pred delavce s celovitim gradivom, ki po drobno pojasnjuje naloge in obveznosti, ki nas čakajo na področju družbenih dejavnosti v SR Sloveniji do leta 1980. Rečeno je bilo, da se ljudje, brez vseh naštetih rokov, posameznih izdatkov in podobno, za določen sporazum ne morejo opredeliti.

Priča pa smo bili tudi stališčem, po katerih samoupravnih sporazumov ni mogoče posredovati v skrajni obliki zaradi tega, ker so te kritično preproste ne dajo. Tisti, ki so to stališče zagovarjali so običajno tudi proti jedrnatim informacijam, ki naj bi na kratko seznanile delovne ljudi in občane s posameznimi predpisi. Potrebno je zapisati vsak člen posebej, saj gre za pravno oblikovana besedišča, ki jih ni mogoče oblikovati po mili volji.

Tako prvega kot tudi drugega mnenja ni mogoče v celoti sprejeti. Če se spopademo najprej s prvim, potem je treba poudariti nujnost pisanja jedrnatih samoupravnih povzetkov, v katerih so podani samo bistveni elementi, izluščeni po navadi iz obširnega delegatskega gradiva. Ko je govor o samoupravnih sporazumih in njihovih povzetkih, se da to storiti prav tako na dokaj ustrezen način.

Če gre na primer za samoupravni sporazum o otroškem varstvu, je treba v povzetku zapisati, kakšen je na tem področju položaj sedaj, kakšen naj bi bil po predlogu leta 1980. Koliko denarja bomo za to potrebovali, kakšne bodo naše konkretne materialne obveznosti, če se bomo odločili samo za enoten in skupen program, in kakšne bodo, če se bomo opredelili še za dopolnilni program otroškega varstva. V povzetku mora biti rečeno, kakšna so mnenja in pripombe drugih delavnikov, ki so o programu že razpravljali in kakšen naj bi bil nadaljnji postopek pri sprejemanju sporazuma.

Vse drugo je lahko zapisano v izvornem gradivu, ne more pa biti vsebina jedrnate samoupravne informacije za odločanje. Pri tem pa je nekaj vseeno treba imeti pred očmi. S povzetkom je treba seznaniti vse delovne ljudi v temeljni organizaciji združenega dela. Ta jedrnata samoupravna informacija mora potemtakem priti povsod, kjer sprejemamo odločitve, samoupravne sporazume in družbene dogovore.

Tisti, ki se s povzetkom ne bi zadovoljili, ki bi želeli dobiti dodatne informacije, pa morajo imeti možnost seznaniti se tudi s celovitim delegatskim gradivom, ki na 120 in več straneh obravnava samoupravne sporazume in druga družbena vprašanja. Ta celovita gradiva bi praviloma morala biti v informacijsko-dokumentacijskih službah na vseh ravneh odločanja in na drugih, za delovne ljudi vselej dostopnih mestih.

Šele tako bi lahko zaokrožili informacije o sprejemanju samoupravnih sporazumov in drugih dokumentov v združenem delu in v širših družbenih okoljih. Trditve, da samoupravnih sporazumov in raznih zakonskih predpisov ni mogoče posredovati v obliki povzetkov, niso z ničimer utemeljene. Prej bi lahko rekli, da viri samoupravnih, oziroma delegatskih gradiv za sedaj niso povsod usposobljeni za pisanje jedrnatih samoupravnih informacij in da je to problem, zavoljo katerega naša sporočila niso vselej dovolj kakovostna. Očitno pa je, da smo tu in tam priča tudi določenim odporom, ki so povezani s težnjami po monopoli nad informacijami.

V informiranju v samoupravnih odnosih bi se kazalo zavzemati za štiri vrste samoupravnih informacij:

a) za referalne informacije, ki porabnike gradiv opozarjajo na to, kje je določene informacije mogoče dobiti;

b) povzetke, to so jedrnat samoupravne informacije za odločanje, ki vsebujejo vse temeljne elemente potrebne za odločanje;

c) primerjalne analize, ki vsebujejo prostorsko in časovno dimenzijo in ki analitično ter kompleksno obravnavajo posamezen družbeni problem;

č) celovita delegatska gradiva, ki podrobno osvetljujejo posamezne družbene dogodke in procese.

V tem okviru bi morali iskati rešitve v slehernem samoupravnem okolju. Izdelati bi morali naslovniške za posamezne vrste informacij, odvisno od potreb in interesov delovnih ljudi in od njihovega angažiranja v družbenem življenju, hkrati pa jim omogočiti, da se lahko ob vsakem času seznanjajo tudi z vsebino vseh drugih gradiv, za katera bi pokazali zanimanje. Drži, da je razprava o samoupravnih sporazumih o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti od leta 1976 do 1980 že mimo in se tu ne da ničesar več narediti. Toda takih primerov bo v prihodnje v naši družbeni praksi še veliko in nikakor ne bi bilo prav, če bi na področju obveščanja napake, ki so bile tolikrat nedvomno storjene, znova ponovili. Omenjene izkušnje bi morali v slehernem samoupravnem okolju temeljito analizirati in na osnovi njih sprejeti konkretne ukrepe za izboljšanje sistema obveščanja. (DM)

Nadaljevanje s 5. strani)

INDIJA

V Indiji naj bi v bodoče kot energetski vir čim več uporabili premog in čim manj nafto. Danes Indija porabi letno 1,65 milijarde dolarjev za uvoz nafte. V Indiji pa so znane velike alog kvaliteta premoga. Zato so v kraju Ramagundam gradili obrat, v katerem iz premoga proizvajajo plin.

Mnoge tovarne za proizvodnjo sladkorja, tekstila, cementa in podobnega namesto nafte že uporabljajo premog.

V Indiji pa se tudi ukvarjajo s tem, kako na čim bolj racionalen način izkoriščati sončno energijo. Tako, na primer, družba Bharat Heavy Electrical ogreva svojo tovarno v predgorju Himalaje s sončno energijo.

Nekateri indijski strokovnjaki za nafto pa so prepričani, da si lahko letno sami proizvedli okoli dva milij. ton nadomestkov za nafto. In to predvsem iz rastlin, ki so neužitne, obenem pa vsebujejo take sestavine organskega sestava, ki bi jih lahko predelali v nafto. Prva poskusna naprava za proizvodnjo take rste goriva je začela s proizvodnjo leta 1975. Vendar ekonomsko ta postopek še ni rešen.

Po drugi strani pa v Indiji gradijo tudi več jedrskih in hidroelektrarn. S tem želijo, da bi se indijska industrija čim bolj odmaknila od nafte kot najpomembnejšega energetskega vira.

BRAZILIJA

V Braziliji porabijo letno za uvoz nafte štiri milijarde dolarjev. To je zaskrbelo tudi brazilsko vlado, saj sta poraba nafte in njena cena iz dneva v dan višji.

V okviru prizadevanja za varčevanje z energijo pa se v Braziliji ogrevajo za uporabo alkohola kot goriva. Lahko ga pridobivajo iz sladkornega trsa in nekaterih drugih sorodnih rastlin, ki rastejo v Braziliji. Zato bi lahko proizvodnjo alkohola brez posebnih težav podvojili ali celo potrojili. Posebno primerno področje za gradnjo takih tovarn je severovzhodna Brazilija.

Že sedaj glavni družbi za destilacijo alkohola iz sladkornega trsa, Dedini in Zanini iz Sao Paola, prodajata opremo nekaterim državam, v katerih gojijo sladkorni trs, kot so Mehika, Venezuela in Filipini. Ti dve družbi, kakor tudi druge, sta že precej povečali svojo letno proizvodno zmogljivost.

Alkohol uporabljajo na dva načina. Kot dodatek k bencinu ali plinskemu olju in kot samostojno gorivo (100 % etilni alkohol).

Kot gorivo za avtomobile, avtobuse ali tovornjake lahko uporabljajo mešanico, sestavljeno iz 20 % alkohola in 80 % ben-

cina. Za tovornjake in avtobuse pa lahko uporabljajo tudi gorivo iz 80 % alkohola in 20 % plinskega olja.

Bencin, kateremu je dodano 20 % alkohola, v Braziliji že uporabljajo kot gorivo. Ko pa bodo proizvodnjo alkohola povečali, bodo lahko zvišali vsebnost alkohola v tej mešanici na 40 %.

V Braziliji se zavedajo, da bi prihranili precej denarja, ko bi kot gorivo uporabili 100 % alkohol. S tem se zato precej aktivno ukvarjajo. Nekateri večji proizvajalci avtomobilov so že izdelali prototipe avtomobilov na alkoholno gorivo. Zaenkrat pa so vsi mnenja, da bo največji problem pri menjanju ustrezne distribucijske mreže.

Brazilija 90 % svoje električne energije dobi iz hidroelektrarn. Ravno zaradi tako pridobljene električne energije so v Braziliji mnenja, da bi z avtomobili na električni pogon prihranili precej nafte. Skonstruirali so že prototipe avtomobila na električni pogon. Njegova maksimalna hitrost je 50 km/h, brez polnjenja baterij pa lahko prevozi 50 km. Toda strokovnjaki brazilске avtomobilске industrije so prepričani, da bodo že v bližnji prihodnosti lahko pokazali avtomobil, katerega hitrost bo večja in katerega baterije bodo zdržale več kilometrov.

Iz vsega tega vidimo, da so se v Braziliji lotili zanimivega reševanja varčevanja z energijo.

Konec

»PO MOŠKO BI SE MORALI DOGOVORITI IN PLJUNITI V ROKE«

(Nadaljevanje s 1. strani)

žalost (predvsem kar se vzdrževanja tiče) delo ni opravljeno. Nekateri primeri se vlečejo tudi po mesece, pol leta. Obljublajo, da bodo naredili, pa ne naredijo. Na tak način mi ne moremo delati.

Naši ljudje postajajo nestrpni, popadljivi. Predvsem na komandnih pulitih, kjer kaj ne dela. Ljudje so razdraženi, ker je bilo včasih bolje. Zdaj pa je lahko le še slabše.

So pa še drugi problemi. Naša TOZD predstavlja ozko grlo, stalno hitimo. Upam si trditi, da je dobra volja s strani naših delavcev. — So tudi izjeme. Smo pod izrednim pritiskom, ves čas delamo, stalno smo kritizirani — zaradi preokračanja stroškov. Delno prihaja do teh preokračanj, ker imamo premalo časa, da bi lahko opravili določena popravila. Največkrat tudi zato, ker določen rezervni del ni pripravljen, da bi ga lahko vgradili. Določeni deli so na blumingu tako iztrošeni, da je vprašanje, kaj bo čez čas.

Neradi pometamo pred tujim pragom. Tudi v ukrepih, ki smo jih zapisali za izboljšanje, oziroma normaliziranje stanja v TOZD, smo pometali pred svojim pragom. Od vzdrževanja smo zahtevali, da pošljejo predlog svojih ukrepov za našo TOZD. Sicer so to storili in v tem laboratoriju je nekaj zajetega. Vprašanje je, koliko tega bo izvedenega. Prvič — z naše strani, drugič pa z vzdrževalne plati.

Enkrat bo to treba postaviti na ostrino in iti do konca.

Razhajamo se pri planih. Postavimo plan, v naslednjem letu pa je čisto drugačna situacija. Planirali smo 18.000 ton slabov iz nabave. V polletju smo jih zvaljali že preko 40.000 ton. Nihče ni računal, da bo potisna peč toliko delala. S tem se povečujejo stroški zaradi porabe energije. Splača se nam delati, ker s tem rešimo zaostalo proizvodnjo. V planu ukrepov smo se domenili, da bo potisna peč delovala vsak mesec 14 dni.

Kar se samoupravnega dela tiče, določeni ljudje se diskutirajo, delo se oživlja. Skušamo jih seznanjati z vso problematiko. Dobijo sicer veliko papirja. Pripomb ne ni veliko, določene pa so. Kaže, da je ljudem res največ od tega, da diskutirajo o osebnem dohodku. V glavnem jih spodbujamo k razpravi, na žalost pa

se zdi, da se premalo poglobljajo v to problematiko, da bi razpravljali. Mogoče bi morali še bolj intenzivno delati preko SDS, da bi člani delavskega sveta prišli na seje z izdelanimi stališči, po predhodni razpravi na sestankih SDS. Vedno pa je izredno malo časa na razpolago. Roki od priprave materiala do seje so izredno kratki. To pa je pri nas izredno težko izpeljati, še zaradi tega, ker je delovni proces kontinuiran. Za obdelavo materiala pa je potrebno najti zastojo, planiran ali neplaniran, ne pa da ustavljamo progo, ker je sicer možno v adjustaži, na blumingu pa težko.

Lado Podlipnik, vodja proizvodnje oddelka bluming-štekel:

»Bluming je srce valjarne, tega bi se morali vsi zavedati. Zavedamo pa se samo na papirju. Če je remont planiran, če so planirana dela, bi morala biti izvedena. Če niso, bi moral nekdo odgovarjati. Vedno pa se najdejo razlogi, opravičila in se tega ne naredi. Če je planirano, da pride na bluming na remont 60 ljudi, pride jih pa 35, moramo takoj vedeti, da nečesa bistvenega ne bo narejene.

Dober delavec se še zaveda dolžnosti. Ti trdijo, da je potrebna trda roka in ne prepuščanje. Drugi izkoriščajo bolezensko odsotnost. Pomesti bi morali s takimi ljudmi. Nanje bi morali pokazati sodelavci, pa je še vedno preveč tega »tovarištva«. V bistvu pa nismo »solidarni«, kakor hitro začnemo govoriti o osebnih dohodkih, slišimo: »Jaz več delam kot oni.« Res bi morali biti plačani po delu in odvisno, od kakšnega dela. Saj so merila, tudi tehnične možnosti. Samo pri disciplinskih ukrepih bi morali drugače poprijeti.

Delovodja danes praktično nima nobene možnosti ustvariti red. So ljudje, ki najraje vidijo, da je kaj polomljenega, kaj pridejo delat. Takoj ko smo začeli na Beli delati, so se delavci zanimali, koliko je narejenega, ali bo plan izpolnjen, in vsi smo se potrudili. To je bila delovna skupina. Danes je ni. Tudi če ima kdo kategorijo popravljeno, se drugi razburjajo, zakaj ta. Da bi vsaj vprašali: »Ali je zame kakšna možnost?« Zavistni smo, volje manjka.

Disciplinski ukrepi so zamrli. Imam cel elaborat napisanih prijavljenih kršiteljev. To je zdaj zastarano. Je pa eden od razlogov, da ni efekta. Mislijo si: če je zadnjič uspelo, bo zdaj tudi. Mogoče bo zdaj bolje, odkar dela nova disciplinska komisija.

Mislím, da bi morali v vsakem oddelku pokazati na tistega, ki tja ne spada, ki dela le škodo in navaja še druge k nedisciplini. Da bi spet ljudje začutili, da so za nekaj odgovorni.

Rekel bi celo, da imajo ljudje preveč pravic, vodilni pa ne možnosti, da bi ukrepali. Tudi tistim najbolj neodgovornim ne moremo stopiti na prste. Merila za OD bo treba poostri do take mere, da bo res prišlo do izraza, kaj kdo dela in kako dobro dela in če je odgovoren. Ves čas pa iščemo le to, kaj bomo dobili še zraven. Kaj bo bi se enkrat vprašali, kaj če preveč dobimo? Tako pa je ljudem vseeno, ker dobijo iz meseca v mesec isti osebni dohodek, ne glede na to, koliko delajo.

Cesarkoli se lotimo, izgubimo preveč energije. Toliko je treba prositi, tiščati, se razburjati. Vsi bi morali biti kot vojaki: »Naredi, potem se pritoži!« Čutimo to nejevoljo, neprijetnost.

Hotel bi, da še drugi povedo svoje mnenje, da bi dobili čisto sliko. Trdim pa, da bi bilo to mogoče le takrat, ko bi imel pri sebi magnetofon in bi jih posnel, ko sem dežurni. Potem bi vsakdo rekel, kako neverjetno je disciplina padla, da prizadevnosti sploh ni več čutiti.

Pred desetim leti smo plane z lahkoto dosegali, remontov nismo izpeljevali, ni bilo takega pritiska, takih potreb. Zdaj pa je bluming že iztrošen, ni rezervnih delov (Tudi za to mora biti nekdo odgovoren). Takratni vodilni so šli na nova delovna mesta, prišli so novi, ki so dobili to dediščino. V petdnevem remontu nimamo kaj na blumingu počenjati, ker ni rezervnih delov, trenutno pa rizično valjamo. Asortiment se je toliko spremenil, da zahteva maksimalno obremenitev vseh naprav, te pa so iztrošene. Zdaj je prišel čas, ko bo to treba obnoviti in narediti red, potem bo šlo tudi drugače. Vsaj pri sebi bi morali začeti, da bi lahko rekli: »Jaz sem svoje opravil.« Tako pa ne moremo reči, da smo vsi čisti, da smo svoje opravili. Po moško bi se morali zgovoriti in pljuniti v roke. Tisti ljudje, ki so včasih največ naredili, pa največ smo nanje lahko računali, so se utišali, povlekli nazaj.

Samoupravni organi največ časa porabijo za razgovor o kategorijah, kot je že prej rekel vodja TOZD.

Ne vprašamo se, zakaj kakšen dan res veliko naredimo, naslednjega dne pa pol manj. Ali pa kdo ne popravi naprave tako, kot je treba, in ne

pove drugemu, ki ga zamenja, kaj je narobe. Tako podtika dnina dnini. Upam si trditi, da niti v proizvodnji med dninami niti med vzdrževalci ni takih odnosov, kot bi morali biti.

Senčar: »Podlipnik je pozabil povedati, da tudi količinsko delamo več, poleg vseh teh stvari, ki jih je omenil. Poudaril bi še, da TOZD glede tega ne morejo biti enakovredne, ker je kakšna primerjava med njimi izredno težka. Pri nas imamo druge probleme. Nimamo možnosti, da bi za 20 ali 30 % presegali plan. Zato primerjava ni mogoča.

V teku je pri nas mnogo akcij, poleg delovnih ciljev (osem). Kažejo se že določeni uspehi, razen na področju izplena, ki je v glavnem vezan na vzdrževanje. Na vseh nivojih se skušamo dogovarjati, prepričevati svoje delavce in službe, da bi delo čimbolje potekalo.

V taki situaciji, v kakršni je Železarna, bi morali delati več. Dejansko pa ni kakih možnosti. Asortiment je kvalitativno izredno zahteven, več pločevine valjamo kot lani, dinamno jekla, nerjavna jekla. To je dodatna obremenitev naprav, ogrevalnih kapacitet, adjustaž. Pri sestavljanju planov se to premalo upošteva.

Podlipnik: »S prepričevanjem se ne da več. Izgubim sem voljo. Saj se sestajajo v OO ZK, analizirajo te stvari, samo preveč načelno. Vsaj ZK bi jih morala obravnavati konkretno, pokazati bi morala na ljudi. Ne gre za osebnost, gre za proizvodnjo.

Upam, da bo ta razgovor imel vsaj ta odmev, da se bomo sestali z vzdrževanjem in se domenili za prihodnje. Pa če sprejemamo samo en sklep, samo da ga uresničimo. Prepričan sem, da bi morali biti z vzdrževanjem pod isto streho. Drugod po svetu je tako, da nekaj časa dela na napravi vzdrževalec, nekaj časa valjavec. Takrat delata z roko v roki, takrat so prizadevanja normalna.

Anton Miklič, predsednik delavskega sveta:

»Ljudje še vedno premalo odločajo o tistem, o čemer bi morali, kljub temu da smo šli čisto v bazo. Ne odigravo svoje vloge tam, kjer bi morali. Posebno pri odločitvah sklepov je vse preveč napačnih gledanj, kot bi jih po zakonu o združenem delu in po samoupravnih aktih moralo biti. Izvolili smo najspodobnejše, kaj šele, ko bi volili druge. Že iz tega se vidi, da imamo težave. Znamo se pripraviti okrog malenkosti, kot so, na primer, določevanja kategorij. Sklepe, ki so pomembni za samo proizvodnjo ali za nadaljnje samoupravno delo, pa hitro sprejemamo. Ob proizvodnih problemih preveč gledamo na napake drugih. Kljub temu podarjamo, da so trenutno pri nas napake druge — mehanskega izvora, ne bi rekel direktno vzdrževanja. Z naše strani pa je premalo samokritičnosti. Tudi tisti valjavec, ki kritizira vzdrževalca, ne zna samega sebe oceniti. Ko bo okvara, bo raje sedel, kot da bi šel onemu pomagat. Resda tega ni v opisu delovnega mesta. Samo če je toliko zaveden, bo tudi za proizvodnjo kaj sam naredil, ne pa, da samo kritizira. Prav je, da kritiziramo, samo pravilno kritizirajmo.

Mogoče smo šli predaleč. Ščitimo delavca in prav je, da dobrega delavca ščitimo. Istočasno pa smo zaščitili slabega delavca, lenuha in simulant. Ti pa to s polno roko izkoriščajo. Težko pa kaj dosežemo in težko kaj dokažemo. Tudi fluktuacija je precejšnja.

Mnogi stvari je še pomanjkljivih, gledati pa bi zdajle morali predvsem na to, da spravimo proizvodnjo na normalni tir. Po tem se bomo kregali o manjših stvareh.

Preveč pišemo v zapisnike. Ne bi pisali preveč, ko bi vsi tisti, ki so jim zapisniki namenjeni, to prebrali in primerno ukrepali. Ker pa vem, da tega ne delajo in le zlagajo akte od desne proti levi in od leve proti desni, se mi zdi, da pišemo zastoj. Tako pa v petih ali šestih zapisnikih pišemo o isti problematiki in na sestanku pride do vprašanja: »Ali ste o tem razpravljali?« Potem gre vprašujoči gledat v zapisnike in ugotovi, da o tem ves čas pišemo. To me pa boli. Nisem proti pisanju, samo ukrepati je treba.

Treba bi bilo konkretno določiti naloge, mogoče tudi manjše, a najprej te rešiti in potem ukrepati naprej. Ne pa, da postavimo obsežen program in potem ne moremo vsega rešiti. Mislim, da je najprej treba spraviti v red vzdrževanje, potem pa naše naprave. S tem je vse drugo povezano: izplen, produktivnost, visoka proizvodnja. Pri tem pa smo tudi mi zadovoljni.

Loteva se nas malodušje, ker to traja že drugo leto in dalj. Ne uspe nam, ne vem kaj. Treba bo v zvezi s tem pogledati še drugo stran, ne samo našo.

Sicer pa je samoupravljanje v po-voljih.

Stanko Rekar, žerjavovodja v stripu hali:

POVPREČNI OSEBNI DOHODEK V DELOVNIH ORGANIZACIJAH SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V JULIJU NA ZAPOSLENEGA

Delovna organizacija		Povprečje 1976	Načrt 77 letno pop.	Dejanski doseženi		Indeksi		
1		2	3	mesечно	kumulir.	4:2	4:3	5:3
				4	5	6	7	8
Jesenice	fiz. zap.	4.227	4.700	4.700	4.624	111	100	98
	182 ur	4.071	4.550	4.605	4.484	113	101	99
Ravne	fiz. zap.	4.364	4.900	4.834	4.795	111	99	98
	182 ur	4.464	5.025	4.959	4.899	111	99	97
Štore	fiz. zap.	4.177	4.600	4.521	4.424	108	98	96
	182 ur	4.133	4.500	4.534	4.435	110	101	99
Plamen	fiz. zap.	4.064	4.700	4.624	4.305	114	98	92
	182 ur	4.026	4.660	4.694	4.273	117	101	92
Tovil	fiz. zap.	3.996	4.513	4.600	4.711	115	102	104
	182 ur	4.012	4.555	4.524	4.727	113	99	104
Variga	fiz. zap.	4.105	4.465	4.671	4.657	114	105	104
	182 ur	3.979	4.335	4.727	4.554	119	109	105
Žična	fiz. zap.	3.262	3.750	3.732	3.645	114	100	97
	182 ur	3.303	3.678	3.813	3.637	115	104	99
M I	fiz. zap.	6.932	5.430	5.749	5.872	83	106	108
	182 ur	5.084	5.390	5.822	5.852	115	108	109
DSS SZ	fiz. zap.	6.437	7.442	7.148	7.049	111	96	95

»Odnosi med nami in vodstvom so dobri. Če pride do okvare, seveda ne gre. Niso krivi ljudje, ampak iztrošene naprave. Tudi disciplina z naše strani je v redu.

Včasih je bilo to drugače. Če nisi dobro delal, si šel na slabšo delovno mesto. Danes pa imajo taki zaščito. Vsaj nekateri si tako predstavljajo in si tudi privoščijo. Na sestankih SDS sklepamo tudi o disciplinskih prekrških. Ukrepa se, potem pa je nekaj časa mir.

Za vzdrževanje — ne vem. Ne morem ničesar točnega reči. Če vzdrževalca ni, žerjav v okvari stoji. Še dobro, da sta dva žerjava in potem vsaj eden dela. Na naši izmeni je samo en električar in ne more vsega storiti na celi Beli.

Na vse načine se dajemo za plan. Najbolj pa smo zadovoljni, kadar vse v redu teče.

Janez Smolej, vodilni valjavec na blumingu:

»Glavne težave so v vzdrževanju, okvare na napravah, dotrajanost naprav. Pravzaprav generalnega remonta še ni bilo vseh 12 let. Glavni vzrok je slaba povezava med vzdrževanjem in našo TOZD. Po reorganizaciji še vaje ne teče tako, kot bi moralo. Upamo, da bo bolje.

Dežurnega ključavničarja sploh nimamo. Vzdrževalcev je premalo. Videli smo v Zenici, kjer smo bili na praksi pred dvanajstimi leti in kjer so naprave precej manj zahtevne, kot so pri nas, da sta bila dva dežurni ključavničarja. Ko je prišlo do zastoja, sta bila že zraven. Pri nas ga moramo poklicati. Drugi problem so rezervni deli. Teh ni. Dninske izmene so izvežbane. Zaradi bolezni, odsotnosti problemov ni. Plan je vedno večji, assortment je vedno zahtevnejši, naprave pa vedno bolj iztrošene.

Prizadevamo se, kar se moremo. Velikokrat delamo stvari, ki niso v našem resorju. Trije smo. Če eden zboli, sva le dva. Jasno, če je zastoj, ne grem pomagat onemu, raje sedem, tudi pomalcati je treba. Tega nihče ne ve, kdor ne dela.

V starih obratih je bila ta povezanost drugačna. Premalo ključavničarjev je. Tu bi moral biti ves čas eden, da bi poznal vsak vijak. Ne pa, da je danes tu, jutri tam. Po eni strani pravijo, da je ključavničarjev dosti, po drugi jih pa ni. Ključavničar bi moral biti tu ves čas, da bi videl, kaj je narobe. Ne pa, da jih mi opozarjamo. To ni naše delo, naše delo je, da valjamo.

Na vsak način je treba to uskladiti na nivoju temeljnih organizacij. In poskrbeti za rezervne dele. Lahko se zgodi, da bomo stali teden, štiri, najst dni. Kdo bo temu kriv, sem jih vprašal v petek, na seji delavskega sveta, pa nisem dobil nobenega odgovora.

Menim, da je bluming srce Železarne in da ga je treba čuvati kot punčico v očesu. Potem se bodo pokazali rezultati in uspehi. Tudi ne rečem, da mi nismo česa krivi.

Trenutno je blokirana tretja valjčnica, pogonski vreteni delata s 60 % zmogljivostjo, kar avtomatsko zmanjša hitrost valjanja. Iztrošeni so ležaji. (in še kup strokovnih reš, ki jih laik ne razume, op. M. V.)

Peter Frelih, vodilni valjavec štekla:

»Bom čisto tako povedal, kot je. Valjavci delamo ves čas. Težave so zaradi rezervnih delov, ki jih ni. Odgovorni se zato premalo brigajo, da bi to usposobili, da bi mi lahko normalno delali. Dostikrat ko pridemo na delo, skačemo valjčnice po svoje, ležaj je zdroljen, tako da ne delamo vsaj štiri, pet ur. Če pa vse menjamo, bomo stali še dalj.

Kar je v naši izmeni vzdrževalcev, se res potrudijo. Še pod vročo pečjo menjajo ležaje. Ni pa prave organizacije, da bi dobili rezervne dele.

Eni valjavci so zelo prizadevni, drugi se skrivajo. Dobro, če jaz poslušam predpostavljene, morajo tudi moji »mandeljci« mene. Marsikaj bi se dalo pri nas izboljšati, saj so še rezerve. Ko bi se vsakdo potrudil, bi veliko več naredili. Rakovana pa je vzdrževanje. Res je vzdrževalcev premalo. Moral bi biti

dežurni štekla, dežurni bluminga. Inštalater ima preveč dela, vidijo ga pa le takrat, kadar sedi. Saj naredi, če lepo prideš do njega: »Daj, naredi še to.« Samo to ni rešitev.

Na izplen in na zastoje bi vezal tudi vzdrževalce. Če nekaj naredijo, naj naredijo tako, da bomo lahko delali. Iste motivacije, iste odgovornosti bi morali imeti vzdrževalci kot mi. Tako pa vsaka TOZD zase vleče. Dogovoriti bi se morali.

Ko bi vsi popripleli s tako voljo, s takim elanom kot od začetka, bi bilo za 80 % bolje. Če pa nimaš zadoščenja, ko nihče ne pride in te ne pohvali. Je pa nekaj lumpov, ki narede le to, da jim ni treba delati.

Zakaj ne bi povedal, če pa je delavsko samoupravljanje, saj vidim po televiziji? Saj se le vsak delavec premalo zaveda, da lahko ukrepa, če je kaj narobe.

M. V.

Železarski globus

GVINEJA

Ameriška družba Kaiser Engineers and Constructor Inc. iz Oaklanda (zvezna država Kalifornija) bo skupno z domačo družbo Mifergui-Nimba Company iz Conakrya raziskovala nahajališča železove rude v jugozahodni Gvineji. Nahajališče se imenuje Mount Nimba. Za sedaj cenijo zaloge kvalitetne železove rude na 600 milij. ton. Vsebnost železa v rudi je 65 %. Družba Mifergui-Nimba predvideva, da bo z izkoriščanjem nahajališča lahko pričela že leta 1980. Začetna letna proizvodnja naj bi bila 15 milij. ton železove rude.

SUDAN

Dve japonski rudarski družbi sta podpisali s sudansko vlado sporazum o razvijanju izkopa kromove rude v tej afriški deželi. Po tem sporazumu bodo do leta 1980 razvili proizvodnjo kromove rude do višine 200.000—230.000 ton in v ta namen bodo porabili 40 milij. dolarjev. Kasneje predvidevajo tudi izgradnjo naprav za proizvodnjo kromovih zlitin.

POJASNILO IN DOPOLNILO

V zvezi s postavitvijo v. d. vodje TOZD Transport se je Branko Blenkuš kot kandidat pritožil na sodišče združenega dela v Kranju in v svoji pritožbi z dne 17. 2. 1977 med drugim navedel:

»Razen tega pa se pritožujem na sam postopek izvolitve, ki po mojem ni bil pravilen. Če drugače ne, bi morali tudi mene obvestiti kdaj bo to na dnevnem redu, ne da se je pred mojim nasprotnim kandidatom javno glasovalo zanj, ki je bil doslej šef. Vprašam se, kdo bi si upal javno glasovati proti. Če bi bil jaz navzoč, bi vsaj predlagal, da se med glasovanjem oba umakneva.«

Ker je bila ta navedba neresnična, je DS TOZD Transport javno v Železarnju pozval tov. Blenkuš, da to prekliče.

DS TOZD Transport je bil z odločbo sodišča združenega dela v Kranju z dne 8. 7. 1977 obveščen, da je tov. Blenkuš svojo pritožbo umaknil. Zato smatra DS TOZD Transport, da je tov. Blenkuš spoznal, da so gornje navedbe neresnične.

Za DS TOZD Transport je tako zadeva zaključena.

Delavski svet
TOZD TRANSPORT

NEUREJEN PARKIRNI PROSTOR PRED ŽELEZARNO

Vsem je verjetno še v spominu »po polzevo« izvajana rekonstrukcija magistralne ceste od doma TVD Partizan na Jesenicah do Javornika, ki je bila letos spomlad vendarle do konca izpeljana. Po pozitivni finega asfalta so se cestni delavci z vso vneto lotili urejevanja robnikov, bankin, postavljanja luči; skratka površin ob cesti. Ob veliki delovni vni pa so očitno pozabili urediti pločnik ob parkirnem prostoru Železarne, ki je še danes ves razkopan in poln lukenj. Večkrat je slišati pripombe delavcev Železarne nad takšno malomarnostjo odgovornih za dokončno ureditev ceste. Posebno slabo mnenje pa imajo delavci, ki hodijo domov s popoldanske dnine. Na parkirnem prostoru pred Železarno namreč ni javne razsvetljave. Niso osamljene glasne kletvice v temi, ko posameznik nerodno stopi čez omenjeni pločnik ali obupano išče dva dinarja za lokalni avtomobil. Luči pa nemo molčijo in čakajo usmiljenja, da jih nekdo sname in zamenja.

Bili so tudi časi, ko je bila na parkirnem prostoru ura. Izginila je neznano kam in tisti, ki se brez ure znajde na tem mestu, zopet lahko le obupano sprašuje soobčane, koliko je ura, kajti služba je le služba, zamuditev zadnjega večernega avtobusa je pa tudi vse prej kot prijetna stvar.

Končno kulturno in estetsko sliko našega parkirnega prostora pred Železarno pa predstavlja oglasna deska za plakatiranje. Plakati so razmetani in raztrgani, polovica deske pa je z ograje, kjer je bila pritrjena, že omahnila na tla. Kdaj bomo dočakali, da bo tudi na parkirnem prostoru okolje lepše in bolj čisto?

J. R.

ČLOVEK NA DELOVNEM MESTU POMEMBEN DEJAVNIK VEČJE PRODUKTIVNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Znano je, da so veliki skoki v povečanju produktivnosti doseženi na prvem mestu z novimi in poboljšanimi tehnološkimi postopki, kakor tudi z ustreznimi novimi in sodobnimi proizvodnimi sredstvi.

Na prvi pogled se zdi, kakor da človek na delovnem mestu, ki s temi sredstvi upravlja ali jim streže, igra podrejeno, sekundarno vlogo. Vendar pa je v mnogih primerih od neposrednega proizvajalca na delovnem mestu še kako odvisno, ne samo izkoriščanje produktivnosti, ki jo konkretna proizvodna sredstva omogočajo, temveč tudi kvaliteta proizvoda.

V železarstvu to na prvem mestu velja za obrate finalne hladne predelave, oziroma za predelovalne obrate. Značilnost teh obratov je zloženost in največja stopnja razčlenjenosti delovnih mest, ki so glede na veliko število proizvodnih strojev (primer: žičarna in hladna valjalna) individualna in samostojna. Podobno kot v drugih obratih podobne strukture (npr.: mehanične delavnice) je produkcija dejansko vsota individualnih učinkov.

Zaradi tega v takšnih obratih pomen dejavnika »Človek na delovnem mestu« prireja bolj močno in izrazito do veljave, kot pa v obratih, za katere je značilno skupinsko, oziroma timsko delo (Team-work).

Pri tem ne igra vlogo samo njegova strokovna usposobljenost, kateri se navadno namenja največja pozornost, o njej največ razpravlja in za njo skrbi, temveč ravno tako njegov subjektivni odnos do zaupanega mu dela in naloge, njegova prizadevnost, čut odgovornosti, vestnost in volja, da v danih pogojih da čim več od sebe.

Strokovna usposobljenost je primarna, toda brez učinka, če ni volje in želje, da se jo polno izkoristi.

Ta etična stran medalje se povečini konvencionalno in licemerno omenja kot nekaj, kar je samo po sebi umevno.

Izkušnje iz prakse pa pogosto dajejo drugačno sliko in zato smatram za potrebno in aktualno, da temu deležu »subjektivnega« v odnosu človeka do njegove delovne naloge, od česar zavisi tudi uspeh v produktivnosti, namenimo enkrat več pozornosti ter poskušamo določiti dejavnike, ki nanj vplivajo.

Praktični cilj bi potem bil, da brez pretenzij na absolutno nezmotljivost in univerzalno veljavnost prišemo do določenih zaključkov in ukrepov, katerih aplikacija bi pozitivno vplivala na ustvarjanje zaželenih delovnih mentalitet.

Ljudje niso angeli, in oblikovanje delovnega človeka — samoupravljalca, vzornega lika je dolg proces. Kljub pozitivnemu napredku in spodbudnim dosežkom so še pojavi na tem področju, ki lahko razočarajo najbolj zavzete privrženice delavskega samoupravljanja.

Neaktivnost, nezainteresiranost za uresničevanje pridobljenih pravic, formalistično opravljanje potrebnih postopkov in funkcij, le zato »ker je treba«; večji interes za nanjše, trenutno dosegljive koristi, kot za večje, perspektivne, so pojavi, katerim se povsod lahko srečamo.

Učinek decentralizacije delavskega samoupravljanja po podjetjih na manjše ekonomske enote, v cilju stimulacije za večjo produktivnost, se čisto deformira v špekulacije za večji osebni dohodek in boljši položaj, pa čeprav na račun ostalih ekonomskih enot, in podjetja kot celote. V obratih s poudarjeno individualno karakteristiko dela, kot so, na primer, predelovalni obrati, se aho to egocentričen in sebičen odnos pojavi celo do tovarišev — sodelavcev v isti ekonomski enoti.

Izgublja se torej čut skupnosti in ovariške solidarnosti, dragocenih »valut« za podjetje in sploh za našo družbo.

Kako odpraviti te slabosti in pripeljati delovne ljudi do zdravega prepričanja, da je edina pravična in solidna pot do večjih dohodkov in večje osebne blaginje preko večje osebne storilnosti?

Kako z racionalnimi prijemi in ukrepi pozitivno vplivati na iracionalno-emocionalni kompleks duše, ki celo prikrit, toda oblikovan v bozani, občutku nesigurnosti, nezaupanju, občutku krivice itd., kvarno vpliva na osebno mobilizacijo za povečanje produktivnosti?

Želel bi v naslednjem navesti nekaj ugotovitev, kakor tudi predlogov za ukrepe v tem smislu:

1. Izkušnje učijo, da v istih delovnih okoliščinah produktivnost ljudi postopoma, toda še najbolj občutno raste v času ustaljenega sistema nagrajevanja — seveda pravilno zgrajenega. Obdobja dinamičnih reorganizacij, ki jih vedno spremlja delno nezaupanje do »novega«, niso ravno

spodbuda za voljno aktiviranje vseh osebnih rezerv.

Zato brez tehničnih razlogov in resne potrebe ni treba pogosto vršiti manj ali bolj važnih sprememb pravilnikov, instrumentov itd.

2. Važno je zaupanje v bistveno natančnost in zanesljivost mehanizma, ki pretvarja uspeh osebno vloženega dela v ustrezne dohodek.

Bistveni pogoj za to zaupanje je preglednost in enostavnost mehanizma, brez pretenzij, da se pedantno zajame še vse mogoče drugorazredne in tretjerazredne dejavnike.

Glavni cilj sistema delitve dohodka v določenem kolektivu končno ni njegova absolutna natančnost in diakoepeska pravilnost, temveč splošno zadovoljstvo delavcev z njim!

Da bi mehanizem ustrezal tem zahtevam, je potrebno, da je sam sistem delitve dohodka zgrajen na zdravih temeljih: jasnih principih in instrumentih trajne vrednosti. In tu leži skorajda glavni problem.

3. Problematika osnovnih instrumentov za delitev osebnega dohodka po učinku:

Do sedaj sta bila znana dva primarna instrumenta:

a) Osnovna tarifna postavka: Rekli bi, da v določenem časovnem obdobju ta predstavlja denarni ekvivalent vrednosti in ranga konkretnega dela, oziroma delovnega mesta, čigar absolutna vrednost je izražena s točkami analitične ocene delovnih mest po enem ali več osvojenih znanstvenih sistemih.

b) Norma: je merilo za intenziteto dela. V bistvu predstavlja dosegljiv ali dosežen povprečni učinek, izražen z merilno enoto (kosi, kilogrami, metri) na enoto časa, čim večja števila enako kvalificiranih delavcev, na istem delu, v istih delovnih okoliščinah, merjen ali določen v čim daljšem času.

Postopek za določevanje norme je lahko na osnovi izkušenj (izkusne norme), statistike (statistične norme), ali pa na osnovi časovnih in organizacijskih študijev (znanstveno analitične norme).

Pogoji za objektivno vrednost norme rastejo po istem vrstnem redu!

Torej instrumenta sta jasna, logična, splošno znana. Vprašanje je potem, zakaj nista deležna absolutnega zaupanja in zakaj ne služita kot neobhodna glavna stebra sistema delitve osebnega dohodka?

Vzrok bom poskušal pojasniti na osnovi dolgoletnih izkušenj v železarni Jesenice.

Ko je še večina podjetij, ne samo v Jugoslaviji, temveč v razvitih industrijskih državah, imela v bližnji preteklosti mezdno-plačilni sistem na osnovi časovne mezde ali akorda, primitivno določenega na osnovi izkušenj in oportunističnega barantanja, je imela jeseniška železarna že leta 1937 sistemizacijo delovnih mest delavcev, razvrščenih na osnovi ranga v osem kategorizacijskih skupin, ustrezno stopnjenimi osnovnimi tarifnimi postavkami od 42 do 70 din za osmurno delo.

Leta 1939 je že imela sistem časovnih norm (parametri za enoto produkta: proračunski čas, obračunski čas, njihovo razmerje je faktor presežka norme itd.) in je elemente za le-te že določevala na osnovi analitičnih časovnih študijev dela.

Že tedaj so bili torej dani pogoji, da se zgradi sodoben sistem nagrajevanja na osnovi učinka in rangliste, trajne vrednosti, ki bi tekom časa dobival le dopolnila in potrebne korekture.

V čem je bil vzrok, da se nikdar ni moglo dalj časa strogo držati postavljenih osnov in da paradoksalno pogosto ravno te osnove postajajo razlog komplikacij in neskladnosti, tako da se nastale situacije mora reševati s kompromisnimi ali oportunističnimi rešitvami, ki zopet zahtevajo nova usklajevanja in popravke, in tako v nedogled?

Vzrok tiči v praktično neizogibni korupciji tako določene norme, kakor tudi tarifne postavke, z infiltracijo nekontroliranih, recimo subjektivnih elementov in motivov v ta dva po značaju objektivna instrumenta.

Primer: za določeno delovno mesto nihče ne oporeka niti pravilnosti tarifne postavke na osnovi ranga po analitični oceni delovnih mest, niti natančnosti veljavnih norm. Samo nihče ne želi delati na tem mestu!

Glede na to, da je tudi udeležba v variabilnem delu dohodka ekonomske enote proporcionalna osnovnemu osebnemu dohodku na osnovi učinka in tarifne postavke, odgovornim za kadrovanje delavcev na to delovno mesto ne ostaja druge izbire za stimulacijsko povečanje dohodka na tem mestu, kakor da falsificirajo analitično oceno in tarifno postavko navzgor, ali normo

(celo tehnično!) navzdol, ali pa oboje!

Obrat mora delati, delovno mesto je neobhodno in ker drugega izhoda ni: »sila zakona menja«!

Ker se takšne operacije vršijo manj ali več diskretno in po gotovem času poglobi tako razlog kakor velikost vnešenega »popravka«, se v nastalo neskladnost tedaj začnejo spikati drugi, nastaja nezadovoljstvo in zahteva po usklajevanju osnov na drugih delovnih mestih itd.

Najslabše je, da pristojni organi in službe z vrsto takšnih pojavov zgubijo iz rok situacijo in objektivne kriterije ter podlage za določevanje norm, in tedaj se navadno pristopa ad hoc k splošni sanaciji sistema z empirijskim sankcioniranjem doseženega »status-quo« učinka za novo normo, ker po navadi za temeljito in kritično analizo vzrokov niti ni dovolj časa, niti možnosti.

Ni slabšega ukrepa za destimuliranje prizadevanja za večjo produktivnost od takega rutinskega posega! Razen delavcev, ki so se res brez povečanja intenzitete osebnega dela na razne načine dokopali do nezaseženega »preseganja norm«, ta uravnilovka zadene tudi tiste, ki s svojo sposobnostjo in prizadevanjem izstopajo nad ostalimi. In razen očitnih primerov slabe storilnosti, kjer se neaktivnost lahko dokaže, previdni zabušanje vedno dobro vozijo, ker se v njihov rezultat dela nihče ne spotika.

Da bi odstranili vzroke takšnega nezaželenega stanja v politiki delitve osebnega dohodka, sem prepričan, da je neizogibno oblikovati v sistemu tretji instrument, ki bi edini smel in moral biti izraz subjektivno spremenljivih momentov in njihov legalni predstavnik.

Imenujemo ga lahko poljubno: stimulacijski faktor, doplačilni faktor ali drugače.

V obravnavanih problematičnih primerih bi imel vrednost nad eno, in za ta iznos bi se povečal osebni dohodek na konkretnem delovnem mestu, primarno določen na osnovi delovnih ur, tarifne postavke, učinka po normi, in ustreznega deleža na variabilnem delu.

S tem faktorjem bi bil, na primer, dejansko upoštevan zakon ponudbe in popraščevanja za konkretno problematično mesto!

Postopek bi bil lahko tak, da ekonomska enota na osnovi objavljene razpisa, za določen čas odda delovno mesto interesentom, ki poleg izpolnjevanja predpisanih kvalifikacijskih pogojev pristanejo na najnižjo vrednost tistega faktorja.

Torej ni niti protekcije niti skrievanja! Povišanje dohodka na ta način bi šlo na račun variabilnega dela dohodka ekonomske enote, ali pa celega podjetja.

S takšno modifikacijo sistema delitve bi se pridobile naslednje koristi:

a) Norme, kot edino pravilno merilo za dosežene uspehe v intenziteti dela ali storilnosti, bi bile očistene vseh skritih stimulacijskih in nagradnih vključkov in dviganja na raven verodostojnega, objektivnega kazalca produktivnosti, s katerim bi operirala tako priprava dela kakor tudi kalkulacija v podjetju.

b) Analitična ocena in rang delovnega mesta, strokovno in objektivno odredena na osnovi določenih kriterijev, bi ostala nedotaknjena.

c) Oba objektivna instrumenta trajne vrednosti za nespremenjene pogoje izdelave enega in istega produkta na istem delovnem mestu bi ostala neodvisna od tarifne politike, spremembe denarne vrednosti itd.

Spremenjena bi smela biti samo s spremembo pogojev dela in karakterja samega delovnega mesta, kakor tudi načina izdelave konkretnega produkta.

d) Postavljene bi bile zanesljive in zdrave osnove za izdelavo ali dopolnitev cenika ekonomske enote, ker za vsak izdelek in za njegove variante predstavljajo ustrezne pozicije v ceniku denarni ekvivalent vrednosti celotnega vloženega dela za konkretni izdelek v tej ekonomski enoti.

e) Končno, dosežen bi bil glavni cilj te obravnave: okrepljeno bi bilo zaupanje delovnih ljudi v zanesljivost in pravičnost sistema za delitev osebnega dohodka po učinku, spoštovanje in pozitivno razpoloženje za povečanje osebne storilnosti.

Novo dopolnilo:

Obravnavani instrumenti imajo še to prednost, da enostavno in pregledno omogočajo za vsako delo po učinku določitev izhodnega merila za udeležbo v razpoložljivi denarni masi za osebni dohodek.

Če ima za določeno časovno obdobje delavec, na primer:

a = število točk po analitični oceni, oziroma po rangi konkretnega dela ali delovnega mesta;

Sodelavka — tehtalka hladno valjane pločevine v HVB

f = faktor presežka norme;

h = število učinkovito porabljenih ur;

p = doplačilni faktor; normalno p = 1, za problematična delovna mesta po dogovoru p > 1,

potem je merilo za njegovo udeležbo v masi sredstev za osebne dohodke:

$M = a \times f \times h \times p$

Analiza je zajela problematiko pravilne funkcionalne zveze med osebno vloženim delom in ustreznim dohodkom po učinku, ker je ravno le-ta najbolj pomemben kot stimulans za povečanje produktivnosti.

Potrebno pa se je zaustaviti tudi pri formiranju celotnega dohodka, ker jasnost principov in enostavnost mehanizma morata imeti tudi v tem pogledu samo blagodejen vpliv na psihične pogoje v prizadevanjih za povečanje produktivnosti.

Za obrat z izrazito individualno posebnostjo dela, ki je kot zaključna ekonomska enota sestavni del enega podjetja, ki ima enoten organizem in ne povezanost raznih obratov brez medsebojne organske odvisnosti, menim, da bi bil celotni osebni dohodek sestavljen iz treh, medsebojno jasno razmejenih delov:

a) Osnovni dohodek po učinku, kot ekvivalent vrednosti osebno vloženega dela. O njem je teklo razmišljanje doslej.

b) Dohodek od uspešnega dela ekonomske enote, kateri delavec pripada. Ta lahko sestoji iz dveh delov, in sicer iz:

1. udeležbe v preostalem variabilnem delu ustvarjene mase dohodka ekonomske enote po ceniku, če je cenik instrument formiranja dohodka,

2. udeležbe v nagradi, oziroma premiji za znižanje proizvodnih stroškov materialne in finančne narave, ki se izplačuje iz prihranka, ki ga ekonomska enota ustvarja v obsegu stroškov svoje predelave na polni lastni ceni (PLC).

To je nivo, do katerega lahko seže neposreden vpliv ene ekonomske enote na povečanje ekonomske produktivnosti podjetja, pri čemer vsak član enote lahko prispeva v večji ali manjši meri svoj delež z neposredno ali posredno aktivnostjo.

c) Udeležba v poslovnem uspehu podjetja kot celote. To je v presežku dohodka (po ZZZ čisti dohodek, pripis ur.) ki se razporeja za osebne dohodke in skupno porabo ter razširjanje materialne osnove.

Masa sredstev za osebne dohodke se po osvojenem ključu deli na člane kolektiva, lahko v proporcionalnem odnosu na osnovni dohodek ali drugače.

Po istem ključu se razdeljujejo tudi sredstva za osebne dohodke v primeru poslovne izgube, ko se delavcem odbija od primarno formiranih dohodkov.

Ker poslovni uspeh ni odvisen samo od ekonomske produktivnosti znotraj podjetja, temveč od številnih zunanjih vplivov in dejavnikov, kot so: cene in razmere na tržišču, finančna situacija, gospodarska politika in drugo, je potrebno s temi korektivnimi faktorji računati.

Da bi pri delavcih krepili občutek soodgovornosti in sovladnosti ter zavest pripadnosti kolektivu tudi v težkih časih, morajo biti o finančni situaciji in navedenih problemih razumljivo informirani. Pri tem imajo odločilen pomen dobri in neposredni tovariški odnosi ter dosledno uresničevanje ugotovljenih optimalnih organizacijskih načel.

4. Problem pravilne stimulacije za povečanje ekonomske produktivnosti.

Tukaj moram omeniti zelo škodljiv in destimulativen efekt splošne prakse v postavljanju osnov za že omenjeno premiranje za zmanjševanje materialnih stroškov proizvodnje v okviru ekonomske enote.

Rutinski postopek na mnogih področjih, še posebno pri planiranju, je avtomatsko jemanje statističnih vrednosti dosežkov v predhodnem obdobju za merilo, osnovo ali kriterij.

Ta šablonska metoda, ki zahteva najmanj napora za analizo dejstev, je upravičena, če odreja le medsebojne odnose med objektivnimi podatki in kazalci.

Popolnoma pa je krivična in destimulativna pri odločanju izhodnih osnov za formiranje osebnih dohodkov. V našem primeru bi bila to premija ali nagrada za znižanje proizvodnih stroškov, ki naj bi se izplačevala iz samega prihranka na materialnih stroških.

Tu mora veljati načelo: osnove za premiranje, enkrat pravilno določene, ostajajo nespremenjene vse dotlej, dokler se ne spremenijo okoliščine in pogoji, pri katerih so bile te osnove postavljene!

Npr.: v obratu je bil pravilno določen normativ za izplen 85 %. S prizadevanjem in naporu članov ekonomske enote, je izplen izboljšal na 86 %, in del prihranka na vložku kot premije prejmejo delavci.

Pri materialnem planiranju za naslednje leto se lahko v pričakovanju enake prizadevnosti kolektiva računa z izplenom 86 %, če delovni pogoji ostanejo isti. Popolnoma nesprejemljivo pa bi bilo postaviti izplen 86 % tudi kot startno osnovo za premiranje.

5. Problematika cenikov kot osnov za formiranje glavne mase dohodka ekonomskih enot:

Želja in pričakovanje, da bi bil s sistemom cenikov postavljen zdrav temelj za pozitivni razvoj samostojnosti ekonomskih enot v okviru celotnega podjetja, se nista povsod in v celoti uresničila.

Marsikje so ravno ceniki vir slabega vzdušja v obratu in povod za špekulacije in tendence na področju usmerjanja proizvodnje, ki niso v skladu z interesi podjetja kot celote. Poglejmo zakaj!

Omenili smo, da cenik v svojih pozicijah za posamezne izdelke, ali skupine izdelkov, predstavlja v denarni obliki izraženo vrednost vseh na merno enoto izdelka angažiranih delavskih norma-ur na posameznih faznih izdelavnih mestih, kakor tudi ustreznih ur indirektnih dejavnosti, v okviru konkretne ekonomske enote.

Da bi cenik imel značaj objektivnega in zanesljivega instrumenta, mora temeljiti na brezhibnem sistemu norm in tarifnih postavk.

Kolikor je postopek izdelave določenega izdelka ali skupine izdelkov z istim izdelavnim postopkom razčlenjen na veliko faznih izdelavnih mest različne kvalifikacijske strukture (različne tarife postavke!), toliko je izračun ustrezne postavke v ceniku bolj zahteven.

Pri bogatem asortimentu izdelkov s številnimi variantami, od katerih pa vsaka občutno spreminja vrednost pozicije v ceniku, je izdelava natančnega cenika veliko breme za strokovno službo.

Še večje breme pa je sprotno usklajevanje cenikov s tekočimi spremembami tehnološke ali tarifne narave.

Torej ceniki lahko uspešno funkcijirajo v ekonomskih enotah z majhnim asortimentom proizvodov pri ustaljenem tehnološkem postopku in pri stabilni vrednosti denarja.

Bolj ali manj grobo poenostavljanje cenikov, združevanje izdelkov v več ali manj skupin, s postavljanjem ustreznih reprezentantov, pa ima zelo negativne posledice.

Namesto spodbude za čim večjo storilnost pri izdelavi kateregakoli izdelka v programu obrata in podjetja, navaja ekonomsko enoto, da v lastnem interesu po liniji najmanjšega odpora forsira izdelavo artiklov, ki so v območju posameznih pozicij cenika za njo najbolj donosni, oziroma zahtevajo najmanj vloženega dela.

Iz tega in še drugih razlogov se, posebno v obratih z veliko razčlenjenostjo delovnih mest, bogatim asortimentom proizvodov in z veliko variantami za izdelavo le-teh, pojavlja tendenca zapuščanja cenika kot instrumenta za formiranje dohodka ekonomske enote in prehoda direktno na sistem individualnega določanja dohodka po učinku. Efekt pri tem ustreza dvema ekstremima

konceptijama, katerih vsaka izloča potrebo po znanem ceniku. Po prvi je celo podjetje ena ekonomska enota in presežek dohodka predstavlja variabilni del dohodka na tem nivoju; po drugi pa je decentralizacija totalna, tako da vsako delovno mesto ali delavec predstavlja svojo ekonomsko enoto.

6. Prvotne teze, da čim večji delež variabilnega dela v dohodku pozitivno vpliva na prizadevanje za večjo produktivnost, praksa ni dokazala.

Ljudje po večini niso ljubitelji dobičkonosnega rizika in želijo, da imajo glede dohodka in osnov za svoje življenje občutek sigurnosti, kar je vsaj večjim delom jasno in pregledno v linearni odvisnosti od njihovega vloženega truda.

V železarni Jesenice je, na primer, v letu 1966 povprečni variabilni del v okviru skupnega dohodka znašal 156,5 % osnovnega dohodka na osnovi tarifne postavke in učinka. Na željo večine delavcev je bila izvršena sprememba strukture dohodka s prenosom težišča na omejeni osnovni del oziroma na tarifno postavko. Tako je v letu 1967 povprečni variabilni del znašal 52,5 % osnovnega dohodka. Tendence je še v nadaljnjem zmanjševanju variabilnega dela, tako da se zajame področje možne variacije dohodka na osnovi ustvarjene mase po ceniku.

7. Vpliv ustaljenosti ugodnih delovnih pogojev na produktivnost, kakor tudi na pripravljenost za dvig produktivnosti, je zelo velik in blagodejen.

Temu morata veljati posebna skrb in aktivnost v obratu, kjer so razni negativni dejavniki izven vpliva in moči neposrednega proizvajalca na delovnem mestu. Le-ti lahko igrajo tako veliko vlogo, da kljub prizadevanju in trudu delavca, le-ta ne more dosegati produktivnosti niti v količinskem, niti v kakovostnem pogledu.

Običajno te negativne okolnosti (slaba kvaliteta vložnega materiala in drugo), prihajajo tembolj do izraza, čim večja je delovna hitrost in produktivnost stroja ali naprave.

Potrebno je vedeti, da imajo delovni pogoji daleč večjo vlogo, kot potrebno povečanje osebne duševne in telesne angažiranosti delavca. Kajti tudi najboljše delavci z določeno bojznostjo in rezervo pristopajo k polnemu izkoriščanju visokoproduktivnih strojev in formiranj ustreznih norm, v strahu, da za njihovo izpolnitev nimajo vedno v rokah vseh vplivnih faktorjev.

8. Zaupanje v sposobnost delovodij in njihovo pripravljenost, da proizvajalcu na delovnem mestu v kritičnem slučaju uspešno priskočijo na pomoč, krepko spodbuja pogum za osvajanje produkcije na zgornji meji.

S tem hočem opozoriti na premajhno upoštevanje in nezadostno pozornost, ki jo namenjamo pomembnosti delovodij v sodobnem produkcijskem procesu.

Menim, da po obdobju pavšalnega deklarativnega navdušenja za »znanstveno« v metodah in organizaciji dela, za sodobne dosežke od kibernetike do izotopov, moramo v sedanjih zrela dobi našega industrijskega razvoja biti tudi na jasnem, da te sodobne reči, načrte, stroje in naprave mora nekdo spraviti tudi praktično v življenje, obvladati in opravljati. In to ne samo z glavo in besedami, temveč tudi z rokami! V ta »izvršilni razred« ljudi lahko štejemo vse operative, od kvalificiranega čičarja preko zobozdravnika in kirurga do vrhunškega pilota, ne glede na njihovo formalno izobrazbo in duševno obzorje. Skupne vsem so fizična pripravnost in izkušnje za izvrševanje svojega poklica. Voditelji in trenerji le-teh, ne morejo biti samo teoretiki, temveč morajo imeti iste dvojne kvalifikacije, samo na še višjem nivoju.

Torej bistvena odlika delovodje, kot neposrednega vodilnega delavca v produkciji je praktično obvladavanje vseh delovnih mest v svojem oddelku, razumevanje vseh problemov neposrednih proizvajalcev in sposobnost, da organizira, usmerja in pomaga. Da bi pa z istim razumevanjem in iniciativo izvajal sugestije in ukrepe višjih vodilnih služb, mora tudi tekoče obvladati teoretične plati svoje stroke.

Privrženost delavcev svojemu delovodji, ki izhaja iz spoštovanja njegove strokovne sposobnosti in ostalih osebnostnih kvalitete, je pogoj za vzorno vzdušje, kakor tudi za optimalno produktivnost v danih delovnih pogojih.

Brez pretenzije na izčrpnost sem poskušal prikazati nekaj dejstev, ki pozitivno ali negativno vplivajo na razpoloženje in psihozo ter faktorje, od katerih je vsaj v obravnavanih obratih v veliki meri odvisen uspeh v dvigu produktivnosti.

Miroslav Nikolić

KOLIKŠNI PRISPEVKI IZ BOLNIKOVEGA ŽEPA V PRIHODNJEM LETU

Na 18. seji 16. septembra bo skupščina zdravstvene skupnosti občine Jesenice obravnavala gradivo za samoupravni sporazum o pravicah iz enotnega programa zdravstvenega varstva v SR Sloveniji in o načinu urejanja drugih pravic iz zdravstvenega varstva. Na isti seji bodo govorili o ureditvi zobozdravstvenega varstva in razporeditvi zdravstvenih organizacij v SR Sloveniji, opredelitvi njihovih zmogljivosti in o medsebojni delitvi dela ter o štipendijski politiki na področju zdravstva v SR Sloveniji.

Gradivo o navedenih vprašanjih je bilo dano v javno razpravo 30. julija in predstavlja pripravljene postopek za osnutke, oziroma predloge samoupravnih sporazumov, ki jih bodo delegati zdravstvene skupnosti Slovenije obravnavali najbrž v mesecu oktobru in jih predlagali občinskim zdravstvenim skupnostim v dokončno potrditev. O sporazumu o kadrovski politiki in zmogljivosti ter delitvi dela pa bodo morali razpravljati in dati soglasje tudi delavci zdravstvenih organizacij združenega dela na Jesenicah.

V ospredju pozornosti je prav gotovo tisti del gradiva za samoupravni sporazum iz enotnega programa zdravstvenega varstva v SR Sloveniji, ki ureja pravice zavarovanja, s posebnim poudarkom na predlaganem povišanju sedanje participacije, oziroma — koliko bo prizadet zavarovanec in zakaj je predlagano povečanje neizogibno. Takoj naj omenim nekatere ugotovitve, ki izhajajo iz objavljenega gradiva za oblikovanje samoupravnih sporazumov, ki bodo izpostavljene tako na nivoju občinskih skupščin kakor združenega dela v SR Sloveniji. Te ugotovitve so naslednje:

1. Pred objavo gradiva za štiri samoupravne sporazume, ki jih bomo morali skleniti do konca letošnjega leta, bi bilo vsekakor zaželeno in nujno, da bi se istočasno izvršila celotna revizija zakona o zdravstvenem varstvu (Ur. list SRS, št. 38:1974). Doslej smo ta zakon spreminili samo v 148. členu, in sicer v tem, da delavci in delovni ljudje določajo svoje obveznosti glede sredstev za zdravstveno varstvo na podlagi ovrednotenih programov zdravstvenega varstva, sprejetih s samoupravnimi sporazumi. S tem so postali programi zdravstvenega varstva temeljna osnova za določanje potrebnih sredstev za zdravstveno varstvo.

2. Z enotnim programom zdravstvenega varstva smo se že okvirno opredelili in finančno ovrednotili s sklenjenim samoupravnim sporazumom o skupnih nalogah pri njihovem uresničevanju in pri uresničevanju temeljnega plana občinske zdravstvene skupnosti za obdobje 1976—1980.

3. Oba zbora občinske zdravstvene skupnosti Jesenice naj bi na 18. seji predloženo gradivo obravnavala kot delovno osnovo na podlagi predlogov in pripomb delovnih ljudi in občanov, oziroma združenega dela, krajevnih skupnosti idr.

4. Objavljeno gradivo, ki je v javni razpravi s predlogom za spremembo participacije, bi bilo potrebno oceniti tudi z družbenopolitičnega vidika, zato bi se morali čimprej organizirati posveti v okviru družbenopolitičnih organizacij na področju občine Jesenice. Na posvetih bi se morala proučiti družbenoekonomska upravičenost predlaganih sprememb, predvsem v tistih delih gradiva, ki neposredno zadevajo občana-zavarovanca. Oceniti bi moralo tudi združeno delo, ki v tem trenutku močno kasni, in bodo delegati zopet postavljeni pred določeno negotovost, ker ne bodo imeli izoblikovanih stališč svoje sredine.

5. Delegati upravičeno pričakujemo tudi strokovno oceno v zvezi s predlaganimi spremembami, predvsem od zdravstvenih delovnih organizacij in njihovih samoupravnih organov na področju občine Jesenice in ne nazadnje tudi od skupnosti zdravstvenih delovnih organizacij, ki bi se že zdavnaj morala pojaviti s svojimi prispevki v javnih občilih.

6. Participacijo moramo v splošni razpravi pojmovati kot pomemben družbenoekonomski ukrep, ki ima tako vzgojni kot tudi materialni pomen za razvoj zdravstvene dejavnosti. Po stališču tretje konference Zveze komunistov Slovenije o socialnem razlikovanju naj bi participacija diferencirala po socialnih kriterijih. Podobna stališča poznamo tudi z osmega kongresa Zveze sindikatov Slovenije, ki realno poudarjajo, naj bi se v Sloveniji dogovorili za enotno politiko participacij. Ravno zaradi tega je važno, da v razpravah v združenem delu, v družbenopolitičnih organizacijah in krajevnih skupnostih pregledamo predlagano povišanje sedanjih participacij. Namreč, ali je povečanje neizogibno in če predlagana organizacija le ne bi pomenila hude dodatne administrativne obremenitve in s tem stroškov, ki bi šli v breme zavarovanca, ko nam še sedaj manjka sredstev za vzdrževanje obsega zdravstvenega varstva,

kakršnega smo si zagotovili z zakonom?

7. V prvih dneh septembra bodo vsekakor potrebni maksimalni napori vseh zavarovancev, delegacij in konferenc delegacij za izpeljavo razprav o predlaganih predlogih diferenciranja sistema participacije zavarovancev. V končni fazi sprejeti dopolnilni predlogi ne bi smeli povzročiti povečanja obsega dela v administraciji strokovnih služb zdravstvenih skupnosti in s tem zahteve po povečanem številu zaposlenih.

V razpravi, tako med delovnimi ljudmi in občani kot na seji skupščine, se moramo zavedati osnovne vodila, da je usklajevanje pravic iz zdravstvenega varstva delavcev iz združenega dela in občanov vezano z dohodkovnimi možnostmi skladno z določili zakona o združenem delu. Iz samega gradiva še ne moremo zanesljivo ugotoviti, kakšno bo doplačilo iz bolnikovega žepa, kdo vse bo oproščen, ker bo ves sistem tekočega usklajevanja pravic iz dodatnega programa iz zdravstvenega varstva jasen šele, ko bodo vse občine v gorenjski regiji pripravile sporazume o pravicah iz zdravstvenega varstva z dohodkovnimi možnostmi posamezne zdravstvene skupnosti, med njimi tudi Jesenice. Šele tako bosta ta akta skupaj predstavljala zaključno celoto in nov sistem zdravstvenega varstva, v katerem bodo pravice odraz solidarnosti (ZA ENOTNI PROGRAM) in njihovega ustvarjanega dohodka za DODATNI PROGRAM.

Izhajajoč iz uvodnih smernic je prav, da smo delegati, zavarovanci in občani seznanjeni s tem, da doživlja zdravstvena dejavnost povsod po svetu določene krize. Te krize povzročajo naraščajoče in nove potrebe prebivalstva po učinkovitejšem zdravstvenem varstvu in omejevanje materialnih možnosti. Poraba sredstev za zdravstveno varstvo namreč narašča mnogo hitreje od rasti družbenega proizvoda. Ravno zaradi tega nobena družba, pa tudi naša, pa naj bo še tako bogata, ne more zagotoviti razreševanja vseh zdravstvenih problemov hkrati. Ugotovitve priznanih ekonomistov so, da družba lahko nameni za potrebe zdravstvenega varstva največ 6—7 % nacionalnega dohodka. Prekomerna zdravstvena poraba bi v tem primeru lahko predstavljala resno nevarnost, saj bi resno ogrozila enakomeren družbeni razvoj.

Zaradi tega je združevanje dela in sredstev znanstveno spoznanje tudi na področju našega zdravstva in zdravstvenega varstva ter postaja zakonitost naše sodobne socialistične družbe.

Zaradi tega in ob danih gospodarskih gibanjih participacija v neki meri dobiva določeno ekonomsko kategorijo, kar navaja tudi resolucija o izvajanju družbenega plana SR Slovenije v letu 1977, ki pravi, da bo za to področje zdravstvenih dejavnosti izdelan program racionalizacije. Le-ta bo upošteval tudi možnost večje participacije neposrednih uporabnikov zdravstvenega varstva pri nekaterih zdravstvenih storitvah, ki jih pravice enotnega programa zdravstvenega varstva ne določajo.

Način urejanja pravic iz dodatnega programa zdravstvenega varstva predlaga upajanje diferenciranih participacij na podlagi socialnega, oziroma materialnega stanja delovnih ljudi in občanov. Predlagano upajanje participacije izhaja z naslednjih stališč:

1. S stališč družbenopolitičnih organizacij, zlasti 3. konference CK ZK Slovenije o socialnem razlikovanju in nujnosti upajanja diferenciranih stopenj plačevanja prispevkov uporabnikov zdravstvenega varstva iz dodatnega programa k posameznim zdravstvenim uslugam.

2. Možnosti uvedbe diferenciranih participacij na osnovi obstoječih evidenc o materialnem stanju delovnih ljudi, brez večjega dodatnega širjenja ali obremenjevanja administracije v strokovnih službah zdravstvenih skupnosti, organizacij združenega dela in v upravnih organih.

3. Da bi bili kriteriji za ugotavljanje materialnega stanja delavcev povsod bolj ali manj enaki, pa vendar dovolj čvrsti za ugotavljanje upravičenosti občanov do večjega ali manjšega zneska participacije v času koriščenja določenih zdravstvenih storitev.

Ob takih ugotovitvah in izhodiščih se torej postavlja vprašanje, ali se predlagatelji niso poskušali nasloniti na skupni čisti dohodek občana,

ki se po zakonu o davkih občanov ugotavlja za vsako koledarsko leto? Menim, da se že vnaprej lahko soočimo s slabostmi in pomanjkljivostmi takega pristopa. Iz vsakdanje prakse vemo, da vsi dohodki občanov niso evidentirani in da zaradi tega z naslonitvijo na skupni čisti dohodek občanov prevzemamo v sistem diferenciranih participacij po štirih skupinah tudi vse njegove, že vnaprej znane pomanjkljivosti.

Diferenciacija bo prav gotovo zahtevala obširno administracijo, ne samo v strokovnih službah zdravstvenih skupnosti, temveč tudi v organizacijah združenega dela in skupnostih, ker bodo svoje dohodke morali izkazovati vsi občani in neposredni upravljalci-zavarovanci z ustreznimi dokazili za vsako leto. Tak način je možen, kolikor se bodo delovni ljudje v javni razpravi izjavili za takšen ali podoben pristop k uvajanju diferenciranih participacij. Pri tem pa ob poznavanju obsega takega dela in obstoječih razmer v kadrovski zasedbi strokovnih služb ocenjujemo, da bi tak pristop v vsaki regiji zahteval namestitve vseh delavcev in za te tudi potrebna sredstva za osebne dohodke.

Zaradi tega sem prepričan, da delovna zasnova, s katero se razvrščajo delovni ljudje in občani v štiri skupine, na osnovi evidence o izplačanih osebnih dohodkih v organizacijah združenega dela in izjave o osebnih dohodkih njihovih družinskih članov ter dohodkih, oziroma dohodkih delavca zunaj organizacije združenega dela, mora spodbuditi konstruktivno in široko razpravo delovnih ljudi ter občanov o tako pomembnem vprašanju. Pri tem moramo smatrati navedeni predlog le kot enega izmed več možnih, kot na primer: možnost vezave participacije na prejemanje otroškega dodatka, da naj se participacija povečuje ali enotno uredi za celotno področje Slovenije, za nesmotrno trošenje zdravstvenega varstva pri porabi zdravil, pri klicanju zdravnika na dom, prevozih z rešilnimi vozili in pri številu specialističnih pregledov, zastrupitve z alkoholom itd.

Lahko bi dejal tudi, da v razpravi prevladuje stališče o potrebi valorizacije sedanjih zneskov participacije s porastom osebnih dohodkov ali stroškov za zdravstveno varstvo. Tako ne bi stali pred problemom takega zaostajanja. Povišanja naj bi za zavarovanca mesečno predstavljala:

- I. skupina 2.500 din doplačila, 80 % ostalih stroškov krije sklad
- II. skupina 2.000 din doplačila, 85 % ostalih stroškov krije sklad
- III. skupina 1.500 din doplačila, 90 % ostalih stroškov krije sklad
- IV. skupina 0 din doplačila, 100 % celotne stroške plača sklad

Največ odprtih vprašanj, s katerimi se bomo v kratkem srečali, pa je v zvezi s predvideno participacijo uporabnikov za nemedicinski del oskrbe v bolnišnicah ter zdraviliščih. Le-ta ima tendenco izenačiti bolnika, ki se zdravi doma, s tistim, ki je na zdravljenju v bolnišnici ali zdravilišču. Med boleznijo namreč oba prejemata nadomestila osebnega dohodka, pri tem pa tisti, ki se zdravi doma, iz svojih dohodkov plačuje stroške svoje hrane in nege, čeprav je ta vrsta nege bolnika še vedno najcenejša ter v interesu združenega dela. Obratno pa bolnik med zdravljenjem v stacionariju prejema po sedanjih predpisih nadomestila in hkrati ima v bolnišnici ali zdravilišču preskrbljeno hrano, nastanitev in nego.

Naslednji pereč problem, ki terja velika sredstva skladov, je izostajanje z dela zaradi nege ožjega družinskega člana. Izostajanje je bilo manjše, dokler je nadomestilo osebnega dohodka šlo v breme temeljnih organizacij združenega dela, kar očitno govori, da so v takratnih prilikah delavci bolj prizadevno iskali tudi druge možnosti organiziranja nege obolelega svojca kakor danes, ko gre na račun bolniškega staleža.

Ta ugotovitev navaja na misel, da bi nadomestila osebnega dohodka v času odsotnosti, zaradi nege svojcev, prenesli v breme temeljnih organizacij združenega dela, ker neprimerno bolj poznajo socialne in družinske razmere delavcev in njegove možnosti za organiziranje in urejanje nege obolelega družinskega člana ter najlažje ugotovijo resnično upravičenost do nadomestila osebnega dohodka. Vendar je taka rešitev v nasprotju z veljavnim zakonom o zdravstvenem varstvu (člen 65). Zato bo verjetno prevladovala možnost, da zdravstvena skupnost določi višino nadomestila v primeru odsotnosti z dela zaradi nege nižje, kakor za ostale primere, in sicer v zakonsko določeni minimalni višini (70 %), in tako skušala delovati na te prepogoste pojave destimulativno.

POJASNILO K ZAHTEVKU PREKLICA V ŽELEZARJU ŠTEVILKA 21 Z DNE 2. JUNIJA 1977

V zvezi s člankom Kako smo delali v avgustu, ki je bil objavljen v 34. številki našega glasila in ki se nanaša na elektrojeklarno, bi rad dal naslednje pojasnilo, oziroma dopolnilo.

V planu remontov za leto 1977 je bil predviden šestdnevni remont EP LEC-TROMELT, vendar pa smo na osnovi mnenja, ki sta ga dala vzdrževanje TOZD Jeklarna in obrat, ter po dogovoru z obratom prišli do zaključka, da je potrebno menjati tudi puše ter brusiti ovna za dvig oboka. Zaradi tega je bil z operativnim mesečnim planom določen osemndnevni remont. Ko smo napravo demontirali, se je izkazalo, da so bili puše in oven v zelo slabem stanju in da je bilo to delo nujno.

Zaradi prizadevanja vseh sodelujočih je bil remont izvršen še pred rokom osmih dni. Omenil bi še, da je zadnji, po obsegu del enakovreden remont leta 1973 trajal deset dni in da smo v primerjavi s tem letošnjega skrajšali še za dva dni.

Vodja vzdrževanja
TOZD Jeklarna
Alojz Cuznar

Nič manj pereče ni vprašanje o denarnih nadomestilih in to pri računanju nadomestil za bolezenske izostanke. Samouprava delavcev v združenem delu se prav gotovo zaveda, da s svojo politiko do nadomestil rešuje na eni strani materialni položaj bolnih zavarovancev in njihovih družin, na drugi strani pa ima z nadomestili v rokah instrument, ki bi moral vplivati tudi na to, da bolniških izostankov ne bi izkoriščali ter povečevali staleža takrat, ko za to ni upravičenih razlogov, temveč je v ozadju določen spekulativni motiv. Tu je tudi razlog večletnih zahtev za ostrejšo kontrolo, nastavev kontrolorja-obiskovalca bolnikov in podobno. Jasno se bomo morali dogovoriti za nadomestila in njihovo višino za primer bolezenske odsotnosti do trideset dni, za prvih sedem dni in za bolezensko odsotnost nad 30 dni.

Močno poenostavljeno, sicer pa vendarle bistveno vprašanje participacije je v tem, da nam že sedaj manjka sredstev za vzdrževanje celotnega osebnega zdravstvenega varstva, kakršnega smo si zagotovili z zakonom. Ko bi vztrajali pri sedanjih zneskih in brez ustreznih rešitev vztrajali pri enakem obsegu pravic iz zdravstvenega varstva, potem bi s takimi računi ne prišli dlje, kot da bi morali odpreti javno razpravo o zmanjšanju obsega pravic iz zdravstvenega varstva. Tega pa si bržkone ne bomo dovolili, česar tudi ne želimo. Potemtakem ostane odprto odgovorno vprašanje, natančna opredelitev kriterijev, koga oprostiti lastnih prispevkov, ko bo bolan, in izostriti kriterije o participaciji za zdravstvene storitve, pripomočke, zdravila, zobozdravstvo itd. V mislih imam zopet tretjo konferenco CK ZK Slovenije, o odpravljanju socialnih razlik!

Delegati in konference delegacij pa se bodo morali z vso odgovornostjo v sodelovanju z zavarovanci vključiti v prizadevanja za samoupravno preobrazbo zdravstvenega varstva, za hitrejšo uresničevanje naloge integrirane preventivne, kurativne in socialne medicine. In če hočemo, in to tudi moramo doseči, da se bo razvijal sistematičen nadzor spremljanja in nadzor delegatskega sistema v zdravstvenih delovnih organizacijah, glede izrabe delovnega časa, delovne storilnosti, racionalne porabe materialnih sredstev, da se delo in delovni čas prilagodita potrebam in zahtevam delovnih ljudi in občanov-uporabnikov zdravstvenega varstva, izboljšati sistem naročanja bolnikov, skrajšati nepotrebno čakanje v čakalnicah in zmanjševanje neproduktivnih ur.

Zdravstvena skupnost občine Jesenice bo v mesecu oktobru pregledala sprejete zaključke problemske konference, ki jo je organiziralo predsedstvo SZDL Jesenice v mesecu januarju 1977. Delegati se bomo morali s polno odgovornostjo zavedati, da od sprejetih zaključkov moramo preiti na dejanja v prid hitrejšega, učinkovitejšega in racionalnejšega zdravstva celotnega p bivalstva občine Jesenice.

Jože F

OB 35. OBLETNICI SMRTI JOŽETA GREGORČIČA-GORENJCA

Jože Gregorčič po vrnitvi iz Španije.

Devetega septembra 1942 je na Lipniški planini padel komandant prve grupe odredov Jože Gregorčič-Gorenjec. Štab prve grupe odredov in selška četa sta v meglji zašla v zasledo in v ognjenem metehu je bil ranjen tudi Gregorčič. Tovariši so ga ranjenega skrili pod vejave, vendar pa so ga po umiku partizanov Nemci odkrili. Ko je videl, da bo živ prišel v sovražnikove roke, se je sam ustrelil. Gorenjsko partizanstvo je z Gregorčičem izgubilo revolucionarnarja, borca in komandanta, ki je po smrti Staneta Žagarja in še nekaterih borcev v letu 1942 vodil partizanske enote na Gorenjskem. S svojo revolucionarno dejavnostjo pred vojno in neomajno hrabrostjo v narodnoosvobodilni vojni je prerasel v legendo in 5. julija 1951 je bil proglašen za narodnega heroja. Oddelek za delavsko gibanje in NOB pri tehničnem muzeju železarne Jesenice je pred leti zbrano gradivo o narodnem heroju Gregorčiču odstopil muzeju v Škofji Loki, ki je v vojašnici, ki nosi njegovo ime, uredil spominski muzej.

Letos mineva 35 let od Gregorčičeve smrti, zato naj ta izbor biografskih podatkov iz Gregorčičevega življenja spodbudi vse tiste, ki so Gregorčiča poznali ali z njim kakorkoli sodelovali, da prispevajo svoje spomine na komandanta Jožeta Gregorčiča.

Jože Gregorčič se je rodil 30. julija 1903 v Opatiji, kot četrti otrok očetu Ivanu (r. 1870), ki je 12 let služil v avstroogrski vojski. Ko je s lekal vojaško uniformo, je nakupil konje in služil v Opatiji kot kočijaž. Toda, ko je bil Jože star šele dve leti, je oče konje prodal in odšel za kruhom v Ameriko, od koder je nekaj mesecev pošiljal denar. Že po dveh letih pa ga je zasulo v rudniku. Tako je mati Ana ostala sama s petimi otroki (Ana, Ivan, Franc, Polde in Jože).

Ko je bil star šest let, je šel Jože v osnovno šolo, ki jo je tik pred prvo svetovno vojno končal in se šel učiti k apotekarju v Pulo. Zaradi vojne pa je Pulo zapustil in do konca vojne pastirjeval v Št. Petru na Krasu, nato pa se je vrnil v Opatijo (ker so Italijani zasedli Slovensko Primorje), tam iskal zaposlitve, a je ni našel. Zato je z bratom Francijem in sestro Ano odšel na Koroško v Beljak.

Po dvehmesečnem neuspelem iskanju zaposlitve pa je prestopil jugoslovansko-avstrijsko mejo in na Jesenicah našel delo pri hotelirju

Paaru, kjer je prevažal sodo. Zato se ga je oprijelo ime »Parov Joža«.

21. oktobra 1922 pa se je zaposlil v obratu žičarna takratne Kranjske industrijske družbe, kjer je iz delovnega mesta v lužnici napredoval v kvalificiranega žičarja.

Takoj po prihodu na Jesenice se je Gregorčič vključil v napredna delavska kulturna in športna društva. Ko je leta 1921 delavsko telovadno društvo Svoboda imelo za Jelenom telovadni nastop, je v članski vrsti prvič nastopil tudi »Parov Joža«.

Postal je odlični telovadelec, kasneje pa se je vključil tudi v nogometno in smučarsko sekcijo. Kot odlični pevec in igravec pa je nastopal tudi v dramski sekciji in med drugim leta 1927 zaigral tudi v krstni predstavi Čufarjeve socialne drame Jutranja molitev.

Gregorčič se je skozi društveno aktivnost vedno bolj oblikoval v komunistu in revolucionarja.

Ko so se po 6. januarju 1929 tudi na Jesenicah vrstile aretacije naprednih delavcev in komunistov, je bil med prvimi političnimi zaporniki tudi Jože Gregorčič. Že januarja 1929 je oblast zaprla več članov DPD Svoboda, ker so vadili nastop na melodijo Internationale. Kot protest k tej aretaciji je Tone Čufar v reviji Svoboda objavil pesem V januarju zaprtim sodrugom.

Kljub aretacijam in terorju, ki je sledil v letih 1929 in 1930, pa delovanje komunistov (predvsem v društvih) ni prenehalo. Že leta 1931 so bili v partijsko organizacijo na Jesenicah sprejeti mlajši revolucionarji, med njimi tudi Jože Gregorčič.

Vsi so bili večinoma člani Svobode ali strokovnih organizacij. Gregorčič je bil med najaktivnejšimi pri raznih trosilnih akcijah ob 1. maju ali obletnicah oktobrske revolucije. V svoji revolucionarni vnemi pa je bil včasih nepreviden, tako da so ga celo sodelavci v tovarni opozarjali, naj bo drugič »bolj previden«.

Po razpustu DPD Svoboda je Gregorčič aktivno sodeloval v sekcijah DKD Enakost, ki je nadaljevala delo Svobode. Leta 1934 je bil razpuščen športni odsek Enakosti, ker se Gregorčič kot vodja športnega odseka ni hotel odzvati vabilu na svečano zaprisego kralju Petru II.

Tudi v obratih KID se je režim nad delavstvom vedno bolj zaostroval. Delavske meзде so se zmanjševale, večalo se je število brezposelnih in odpuščenih delavcev iz tovarne. Nasprotje med kapitalisti in

Petnajstletni Jože Gregorčič z materjo.

delavci se je povečevalo tudi zaradi neodločnosti delavskih zaupnikov in kompromisarske politike strokovnih organizacij. Podjetje je neprestano kršilo kolektivne pogodbe, zato so komunisti začeli opozarjati na napake in zahtevali enotno akcijo delavcev. Tudi v strokovnih organizacijah (predvsem SMRJ) se je vedno bolj čutil vpliv komunistov. Leta 1934 je bil za glavnega delavskega zaupnika izvoljen Vencelj Perko. Višek teh revolucionarnih sprememb pa delavstvo doseže v stavkovnem valu v letih 1935 in 1936. Že v letu 1936 so v vodstvu SMRJ (Savez metalurških radnika Jugoslavije) sami komunisti.

Tega leta je bila na Boštjanovem kopsišču na Jelovici prva okrožna partijska konferenca, kjer so sprejeli sklepe o čimvečjem vključevanju komunistov v politično, kulturno in društveno dejavnost.

Komunisti so se sestajali pod odrom Delavskega doma na Jesenicah, kjer so tudi študirali marksistično literaturo.

Jože Gregorčič pa se je udeleževal akcij ob 1. maju in obletnici oktobrske revolucije, tako da je izobesil rdečo zastavo in na pečinah Mežaklje narisal srp in kladivo.

Leta 1936 je na Jesenicah Gregorčič začel zbirati prostovoljce za boj proti fašističnemu režimu v Španiji. 12. februarja 1937 se je še z nekaterimi tovariši odpravil proti Španiji, vendar so bili izdani in Gregorčič se je moral vrniti na Jesenice. Šele maja 1937 mu je preko Avstrije, Nemčije in Francije uspelo priti v

(Nadaljevanje na 14. strani)

Člani DPD Svoboda, ki so bili januarja 1929 zaprti v Ljubljani, slikani pred stavbo kina Radio. V prvi vrsti prvi na desni je Jože Gregorčič.

Črnipec se je oddahnil. Dobro je povedal. Bolje kot je upal, da bo lahko. Partizan bo razumel. Ne more ga pohvaliti, tudi odpustiti ne more, a razumel je lahko. Premleval bo te misli, v tem lahko napoči njegov trenutek in bo zbežal.

»Verjamem, da vam zemlja veliko pomeni. Ampak zaradi tega ne bi smeli na policijo in ovaditi Brezarja.«

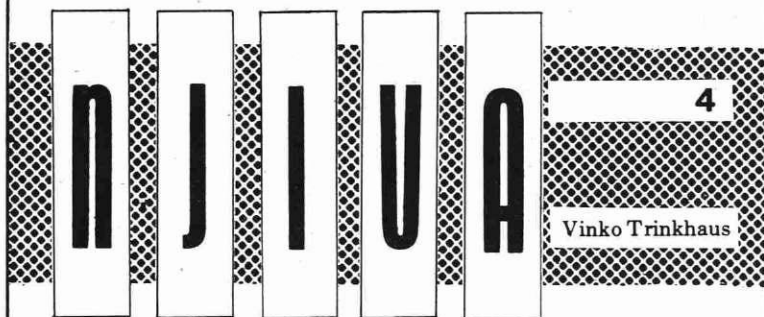
»Ne bi smel. Zdaj vem. A takrat? Kar gnalo me je. Kot bi vsakogar na mojem mestu.«

Partizan mu je s stisnjenimi usti vztrajno odkimal. Njegov pogled je bil žalosten.

»Vsi srednje premožni kmetje so na našem mestu. Vsi bi želeli več zemlje. Kaj šele bajtarji. In vendar ste le vi izdali vaščana! Zakaj le vi, če pravite: »Vsak na mojem mestu bi to napravil.« Ste vi edini vedeli, da Brezar vozi partizanom hrano? Niso tega vedeli tudi drugi?«

Seveda so. Polovica vaščanov je vedela. Partizan mu je navrgel misli, ki ga nikoli niso vznemirjale in peklile. Še pomislil ni, da bi tudi drugi lahko povedali Nemcem. Dovolj mu je bilo, da si je govoril: »Vsak na mojem mestu bi to napravil. Za takšno njivo.« Ljudje so padali, umirali za veliko bolj nepomembne stvari. Tako si je miril vest. Pravzaprav ne vesti. Ni ga toliko bolelo, da je to napravil, kot ga je pestil strah, da ga bodo odkrili.

Partizan pa vprašuje, zakaj ravno on. V ničemer ni slabši od drugih. Vsaj do tega trenutka je bil v to prepričan. In je še.

»Če res ne boste slivovke, jaz bi jo. Tamle v zidni omarici je steklenica. Lahko mi jo ponudite. Moja je in ... zadnja želja,« se je trpko posmehnil Črnipec.

Partizan se ni obotavljal. Vzel je steklenico iz omarice in jo trdo postavil na mizo.

S privajeno kretnjo, z dlanjo je Črnipec obrisal vrat steklenice in nagnil. Žganje ni bila slivovka, ampak pekoči sadjevec. Njega ni sapilo. Žganja je bil vajen.

»Po vašem je bilo hudo narobe, kar sem napravil,« je precej bolj odločno, z željo da se prereka, vprašal Črnipec. V njega se je zažrla misel, ki ga prej ni vznemirjala. »Kot pravite, le jaz sem to napravil. Mislite, da sem najslabši človek na vasi?«

»Prav dober človek že niste. Kako slab, o tem presodite sami.« O, ko bi človek lahko sodil sam sebi, nikoli nihče ne bi bil obsojen, je pomislil Črnipec. Ali ... malenkost. Misel se mu je zazdela prav zabavna. A žal obrobna.

»Kako bi povedal ... kot se mi zdaj vidi vse skupaj, ne vem, kako se je zgodilo. Verjamete, da ne vem?«

»Zgodilo pa se je?«

»Saj ne tajim. Ne morete mi očitati, da sem skušal tajiti? Le drugače je vse skupaj, kot vi razumete. Niste živeli v revščini, v teh hribih.«

Partizan ni mogel skriti jeze. Neučakan je vzrotil: »Ker ste priznali, da so Nemci zaradi vas dobili in ustrelili Brezarja, ko je peljal partizanom voz hrane, ste obsojeni na smrt. To sodbo bomo še danes izvršili.«

Besede, misel na smrt, sta butnili v Črnipec, da je zledenel v strahu. Res še to noč? Le nekaj ur življenja? Toliko stvari je še, od katerih se niti v premišljanjih ni poslovil. In zdaj naj se poslovi od vsega?

Mrzlično je premišljal o rešitvi. Kaj lahko še poizkusi razen bega v temni noči? Čas, čas, je drhtel. Vsaka minuta je dragocena. Odtehta navadno uro. Zadnje minute pa cela leta.

»Lahko pokličem ženo? Če že moram z vami, poslovil bi se le rad,« je zastokal Črnipec in proseče gledal partizana.

Če bo potrebno, sklenil bo roke, padel na kolena, objel partizanu nogo. Vse bo napravil. Nobeno ponižanje ni preveliko, za nekaj trenutkov odloga.

»Boste mirni, se ne boste skrivali za ženo?« je s trdim glasom vprašal partizan. »Mi nimamo ničesar proti vaši družini. Le izdajalce kaznujemo. Zaradi mrtvih. In zato, da se izdaje ne razpasejo in škodujejo upor.«

»Odganjal je besede, ki mu niso veliko pomenile. Nesrečen človek. Sebičen kot drugi. Le sreče ni imel. Pokimal je partizanu, da ne bo povzročil težav, misli pa so vztrajno iskale rešitev. Preneumno, da bi bila ta noč zadnja.«

Partizan je stopil k vratom, jih toliko odskril, da je lahko zavpil ženi, naj pride v sobo. Črnipec je z nesrečnim, zbeganim pogledom lovil predmete v sobi. Večina oprave je stare, a bi še strpela. Vse bi potrajalo, še dolga leta, če ga ne bi takrat zmoglo, ali bi se zdaj kako izmotal.

Žena, pogrbljena, nesrečna, se je prihulila v sobo. En sam pogled je Črnipecu zadostoval, da je uganil, kako je žena v hipu vse razumela. Babnica, s slutnjo.

»Pravi, da moram z njim,« je zastokal Črnipec in z roko pokazal na partizana. »Glej, da bo vse opravljeno.«

NOVOLETNO SONCE ATEN

Na moč podobna je tudi sosednja palača narodne knjižnice. Graditelj, danska arhitektka brata Hansen, sta očitno želela poudariti zgodovinsko in prostorsko avtentičnost obeh zgradb, ko sta na začetku prejšnjega stoletja, v obdobju najbolj živahne izgradnje nove Atene, sprejela to naročilo.

Kljub neučakanosti nas je pogled na te lepe stavbe tako pritegnil, da je sofer na željo vseh za hipec le ustavil avtobus pred z marmornatimi ploščami tlakovano ploščadjo. Negovane zelenece z okrasnim grmičevjem in drevedri košatih dreves mandarinovcev, polnih oranžnordečih plodov, se zares lepo ujemajo s širokimi stopnišči, obeliski, skulpturami in mogočnimi stavbami v ozadju. Sredino ploščadi v podnožju krasi vodomet, ki nenehno privablja obiskovalce, podnevi pa jate golbov, ki se hladijo v bistri vodi okroglega bazena. Med vožnjo po mestu so našo pozornost pritegnile grške modre zastave z belim križem, ki so izobešene domala na vsaki javni zgradbi, ki se vihrajoč prav lepo ujemajo z okoljem. Težko je verjeti, da so jih izobesili zaradi novega leta, gotovo pa je res, da imajo Grki precej bolj spoštljiv odnos do svoje zastave kot mi.

Pred hotel smo se skozi goste kolone vozil vrnili že čisto v mrak. Vodnik Mile nam je velikodušno sporočil, da si lahko na lastno pest privoščimo bodisi samostojno pohajkovanje po mestu ali hotelsko restavracijo, vendar moramo biti do desetih zvečer pripravljeni za silvestrovanje, ko nas bo avtobus odpeljal v Plako.

KOLEDNICI IN MANDARINE

Sproščeni kot poredni šolarji smo se v skupinah razšli po najbližjih trgovskih ulicah, okrašenih z venci raznobarnih žarnic in svetlečih reklamnih napisov. Dušanova udarna skupina se je kajpak najprej podala v najbližjo restavracijo za vogalom. Imeli smo srečo, da smo v kotu prijetno domače grške krčme dobili še prazno mizo in naleteli na prijaznega krčmarja, sivolasega Makedonca. Brez težav smo bili hitro postreženi s sirom, vinom in kavo. Čeprav se je starcu in nam enako zatikalo v makedonsčini, smo se kar lepo pogovorili in ugotovili, da so Grki in Jugoslavlani še iz turskih časov največji prijatelji. Na ta račun se je domačin izkazal z brezplačno rundo. Dušan pa se mu je po vsej sili hotel revanžirati. »Za balkansko sodelovanje, bog madona, bomo vendar popili še glažek,« je silil v birta in vzdignil kozarec.

»To lahko opraviš pozneje, zdaj pa gremo, če hočeš, da bomo še kaj videli,« ga je priganjal njegov zli duh Sonja.

Po kasvetu Makedonca smo jo mahnila na tržnico, ki je bila takoj za prvim vogalom. S težavo smo se prebrinili po polnih pločnikih, kjer se je gnetlo staro in mlado. Na vsakem koraku smo srečevali razposajene fantiče, ki so brenkali, piskali ali ropotali z različnimi instrumenti in molili predse škatlice za napitino. To so novoletni koledniki, ki po stari navadi na silvestrovo in prvega dne novega leta trkajo na radodarna srca ljudi in kot je bilo videti, kar uspešno. Dokler smo imeli kaj drobiža, smo se tudi mi šli velikodušno darovalce, ko pa nam ga je zmanjkalo, nam ni kazalo drugega, kot da smo vsiljivcem odmahovali z rokami in jim kazali, da smo že dali.

»Lumpje koledniški, do zadnje drahme so me osušili,« se je hudoval Dušan, ko smo prispeli na prostrano osvetljeno tržnico, polno stojnic, ki so jih oblegale trume kupcev. Izbor ni bil tako zanimiv, da bi zbudil posebne želje za kupčijo. Največ je bilo standardnega kiča, plastičnih okrasov, nakita, igračk, balonov, piščali ter tretjerazredne konfekcije in obutve. Preprosto ljudstvo je kupovalo in se pogajalo s kramarji, ki so jih vsi po vrsti prepričevali, da je to blago najbolj poceni na svetu. Mi se seveda nismo dali ukaniti.

Bolj so nas pritegnili veliki kupi mandarin, ki so jih kmetje na traktorskih prikolicah in tovornjakih prodajali, v primerjavi z našimi cenami, prav smešno poceni. Kmetič, prava poštenjčina, je potrpežljivo stal ob zloženih vrečah in brez upa mlo ponujal mandarine, da se nam je kar zasmilil. V plastični vreči, v kakršnih na naših tržnicah prodajajo paprike, je bilo 10 do 15 kg sladkih sadežev.

»Koliko drahem vreča?« je hotel vedeti Dušan v angleško nemški kombinaciji.

»Klajne 50, groše 60 drahme,« je znal povedati po nemško revček, prav ganljivo skromno, kar nam seveda ni šlo v glavo. Saj vendar ni mogoče, da bi mandarine, četudi so domač pridelek, prodajali po komaj naših 30 par za kg. Šele, ko smo ga ponovno vprašali in nam je s prstom napisal na tla 50 in 60, smo mu verjeli.

»Alo fantje, vsak vrečo na rame, jaz plačam!« je brez obotavljanja ukazal Dušan, ko mu je Sonja posodila 200 drahem. »Le kam bomo s toliko mandarinami?« smo ga skušali krotiti, a zaman, ker jih je že plačal. Ni nam kazalo drugega, kot da smo si zavili vreče čez ramo in se kot pravi dedki Mrazi zgubili v množici.

Ponujali smo jih našim v hotelu, a kaj, ko so jih vsi že tudi sami kupili. Domov smo jih prinesli le kilogram, dva, druge smo morali pustiti v hotelu sobaricam.

Nadaljevanje

OBČINSKA KONFERENCA SZDL O DELOVANJU DELEGATSKEGA SISTEMA

(Nadaljevanje s 1. strani)

gatskega sistema, kakor tudi stališča SZDL Slovenije o teh vprašanjih. Ocena delovanja delegatskega sistema v občini je izdelana na osnovi ocen, ki so jih po programu morale izdelati vse temeljne samoupravne skupnosti v organizacijah združenega dela, oziroma v krajevnih skupnostih organizacije sindikata in krajevne konference SZDL. Te ocene so v večini primerov tudi že verifikirale osnovne organizacije sindikata in krajevne konference SZDL, medtem ko naj bi na nivoju občine sprejela takšno oceno občinska konferenca SZDL in to za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti in občinsko skupščino ter njene organe. Te ocene, je rečeno v gradivu, imajo predvsem namen, da se ugotovi stanje razvoja delegatskih odnosov in da se na osnovi teh ugotovitev izdela nadaljnji program delovanja v pripravi na volitve.

Pri delovanju delegatskega sistema v prvem mandatnem obdobju v krajevnih konferencah SZDL ugotavljajo, da so bile predvsem težave pri povezovanju delegacije z delovnimi ljudmi in občani, kar opozarja na pomanjkljiv sistem informiranja in slabo poznavanje, oziroma nedo-

sledno izpolnjevanje vseh načel delegatskih odnosov. Še posebne težave nastopajo v delegacijah, ki delegirajo delegate v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Predvsem se zaradi nekoordiniranih sklicev delegacije ne uspejajo sproti sestajati, zato so si delegati v delegacijah razdelili interesna področja in se vključujejo v delo posamezne samoupravne interesne skupnosti brez predhodnih stališč sprejetih v delegaciji ali v drugi sredini. Rešitve teh vprašanj, ki so predlagane v ocenah, so možne v posebnih delegacijah, predvsem pa v bolj usklajenem in koordiniranem delu organov SIS ter njihovih strokovnih služb, nadalje v bolj obdelanem in razumljivšem gradivu, ki naj bi bil posredovan tudi v izveščkih.

Med ugotovitvami je tudi ta, da se seje skupščin SIS sklicujejo v prekratkih rokih, da delegacije nimajo dovolj časa, da bi stališča lahko izoblikovale v bazi ali vsaj v ustreznem samoupravnem organu. Seveda pa so težave tudi znotraj delegacij, predvsem v pogledu odgovornosti posameznih delegatov. Primeri pa so tudi, da sestav delegacije ne ustreza strukturi krajevne skupnosti.

Ocena zajema tudi delovanje skupščin krajevnih skupnosti, ki kljub statutarnim določilom še niso našle svojega mesta in v mnogih primerih njihovo funkcijo prevzemajo sveti krajevnih skupnosti. Tako stanje je pripeljalo do tega, da se skupščine sestajajo bolj poredko, medtem ko so sveti preobremenjeni in večkrat sprejemajo odločitve, ki niso v njihovih pristojnostih. Aktivnost posameznih komisij in svetov je zelo različna, še najbolj se uveljavljata komisiji za komunalna vprašanja in socialno varstvene razmere. Iz vseh teh ugotovitev izhaja, je rečeno v gradivu, da krajevne skupnosti še niso ustavno zaživele in da v mnogih primerih delujejo po star-

em. V drugem delu ocena zajema delovanje delegatskega sistema v organizacijah združenega dela, kakor so to ocenile osnovne organizacije sindikata. V mnogih primerih so ugotovitve zelo identične tistim v krajevnih skupnostih. Bolje seveda delujejo delegacije, ki delegirajo delegate v zbor združenega dela skupščine občine, medtem ko delegacije za SIS delajo mnogo slabše. Največkrat se niti ne sestajajo, pa tudi sicer so številčno zaradi zapositve delegata drugje ali preselitve ali neaktivnosti

posameznikov zelo razredčene. Poseben problem pa predstavljajo konference delegacij, ki v večini primerov, zaradi neresnosti delegatov iz manjših delovnih enot, sploh niso sklepne.

Vse to opozarja, je rečeno v gradivu, da bo mnogo večja skrb morala veljati pripravi na volitve leta 1978, predvsem evidentiranju možnih kandidatov in seveda samemu kandidiranju. Pri tem ugotavljajo, da evidentiranje tako v krajevnih skupnostih kakor v združenem delu ne poteka tako, kot je bilo dogovorjeno.

Analizo delovanja delegatskega sistema v enajstih samoupravnih interesnih skupnostih so opravile le-te same, v večini primerov pa so o tem razpravljali tudi aktivni komunistov posameznih interesnih skupnosti.

Večina interesnih skupnosti ugotavlja, da se od konstituiranja dalje stalno zmanjšuje udeležba na sejah zborov, oziroma skupščine, še posebej slaba pa je udeležba s strani tistih delegacij, ki se združujejo v konference delegatov in določajo skupnega delegata. V večini primerov delegati nimajo stališč svoje sredine, ampak nastopajo v svojem lastnem imenu ali v interesu ožje sredine. Poudarjeno je tudi pogostno razhajanje interesov delegatov v zborih uporabnikov in zborih izvajalcev.

Ceprav je nekaj primerov skupnega obravnavanja posameznih vprašanj skupščin SIS in skupščine občine, vključevanje in prepletanje dela še ni povsem zaživel. Tako v statutu občine kakor statutih samoupravnih interesnih skupnosti je to vprašanje premalo konkretno opredeljeno.

Glede gradiva, namenjenega delegatom, sklica sej, alternativnih predlogov, skrajšanih informacij, povratnega toka informacij in podobnega v glavnem veljajo ugotovitve že iz prejšnjih poglavij. Odprto je tudi vprašanje dogajevanja in usklajevanja normativnih aktov SIS ustavi in zakonu o združenem delu.

Posebno pozornost bo v bodoče potrebno nameniti uresničevanju načela svobodne menjave dela, ki vsebinsko še mnogokje ni razumljivo, še manj pa osvojeno.

Ob sklepu gradiva je predstavljeno še delovanje skupščine občine Jesenice, oziroma njenih treh zborov in izvršnega sveta ter upravnih organov. O tem in o ugotovitvah na seji bomo več poročali v naši prihodnji številki.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvajanje programa izgradnje regionalnega cestnega omrežja v občini Radovljica kamor sodi tudi izgradnja obvoznice na Bledu in v Radovljici, cesta na Pokljuki, v Kranjski gori in v dolini Sotke - Bohinjska Bela, je v začetku. Republika skupnost za cestni promet se vedno ni posredovala občini sporočila o višini presežkov vpisanega posojila, niti kdaj bo te presežke možno koristiti za izgradnjo regionalnih cest. Nasilne investicije je komunalna skupnost Radovljica, ki bo prevzela ves nadaljnji postopek gradnje, kar pa je odvisno tudi od jamstev za kredite republiške skupnosti za ceste.

Na temelju prvega člena zakona o varstvu živali pred kužnimi boleznimi, ki ogrožajo vso državo, je izvršni svet OS Radovljica imenoval komisijo, ki bo zasledovala in ukrepala ob pojavih teh bolezni v občini. Komisijo sestavljajo kot predsednik Alojz Hajdichar, veterinar in inspektor in člani inž. Andreja Ropret, referent za kmetijstvo, Niko Legat iz KZK Kranj - TOZD Kooperacija Radovljica, Jože Zabret iz KZ Bled in Janez Škantar iz GKZ Srednja vas v Bohinju.

Znatno manjši turistični promet, predvsem pa izpad številnih prenočitev, ki so ga dosegli v prvih sedmih mesecih leta v radovljiški občini, je vplival tudi na priliv dohodka iz turističnih taks. Od planiranega zneska za 1977 leto 2,9 milijona din, so do 31. julija dosegli le 793.185 din ali 34,48 %, v primerjavi z lanskim sedemmesečnim razdobjem pa 41,5 %.

Uvoz se je v radovljiški občini do konca junija povečal v primerjavi z lanskim prvim polletjem za 43 %. Vendar pa je glede na izredno plevel lanskega leta, letošnji še vedno pod republiškim za 1,9 %, če se pri tem upošteva dveletna inflacijska stopnja, pa je bil uvoz dejansko še manjši.

V prvem tromesečju leta je izkazalo 37 OZD izgubo, ki je znašala 23.547.000 din. Ob polletju pa je imelo izgubo le 18 OZD, ki pa je polovico manjša. Večina, 81 %, so to gostinske delovne organizacije, ki pa bodo verjetno uspešno zaključile poslovno leto, kajti izgube v prvem polletju, ko še ni glavne sezone, so v gostinstvu redni pojav. Ostale OZD bodo popravljene izdatke, ki se nanašajo na neplačano realizacijo odpravila, kar precej presega izkazani znesek izgub.

Izplačani čisti OD v polletju, v primerjavi z rastjo ostalih kategorij porabe v radovljiški občini, ne kaže pretirane rasti. Po podatkih SDK so OD narasli za 22 % pri dva odstotnem povečanju števila zaposlenih. Poprečni mesečni OD je v občini znašal 4.182 din, medtem ko je gorenjsko poprečje 4.326 din. V gospodarstvu so bili višji OD za 26 v negospodarstvu pa za 18 %.

Po podatkih analitične službe na oddelku za gospodarstvo OS Radovljica, je v zasebnih turističnih sobah v občini letos prenočevalo v prvem polletju, torej pred glavno turistično sezono, 20.504 gostov, ali 15 % več kot lani. Porast nočnih gre predvsem v prid domačih gostov, ki jih je bilo kar 13.183 ali za 47 % več kot lani, medtem ko so tuji v zasebnih sobah ustvarili le 83 % nočnih v primerjavi z lanskim letom.

Delovne organizacije in občani radovljiške občine so lani vpsali 20.594.330 din posojila za ceste ali 35 % nad planiranim zneskom, ki je znašal 16 milijonov din. Do julija 1977. so vplačali 83 % planirane ali 81 % vpsane vsote posojila. Po sprejetih obveznostih, bodo celotno planirano vsoto posojila izplačali že do konca 1977. vpisano vsoto pa do konca prihodnjega leta.

V radovljiški enoti zavoda za zaposlovanje, imajo v evidenci v poprečju 130 nezaposlenih, kar predstavlja le dober odstotek vseh zaposlenih v občini. Med nezaposlenimi so že vsa leta v večini ženske, pa tudi precejšen del izbirnežev in takšnih prijavljenec, ki jim delo ne diši preveč. Resda se število prostih delovnih mest manjša, res pa je tudi, da so potrebe še precej velike po delavcih v kovinskih industrijah. Opazen je zmanjšani interes mladih za te poklice, kar se vidi po prijavah na poklicno šolo, ki še zdaleč ne odtehtajo potreb gospodarstva.

V prve razrede osnovnih šol v radovljiški občini se je v šolskem letu 1977/78 vpisalo 463 otrok. Lansko šolsko leto pa je uspešno zaključilo osmi razred 372 učencev, od teh v radovljiški šoli 126, na Bledu 88, v Bohinjski Bistrici 60, v Lipnici 41, v Gorjah 32 in v Lescah 25 učencev.

V Elanu Begunje so v prvem polletju 1977 razvili zelo živahno investicijsko dejavnost, v katero so vložili že 20.196.000 din in 5.995.000 din za odplačilo anuitet, predvsem posojil za nabavo osnovnih sredstev. Najpomembnejša vlaganja so bila v izgradnjo nove proizvodne hale TOZD Plastika, dokončno izgradnjo testnega centra za vodno smučanje v Mostah, za nakup novih prostorov za trgovino in predstavništvo v Beogradu, v rekonstrukcijo kotlovnice in razvodnega omrežja ter za novo telefonsko centralo.

Kolektiv Plamena Kropa je prvo polletje 1977 ustvaril pozitiven finančni rezultat, kar gre pripisati bistvenemu povečanju prodaje na domačem trgu, ki je v primerjavi z lanskim letom dosegel z indeksom 191. Družbeni plan prodaje, ki je znašal 4.660 ton v vrednosti 80.519.472 din, so realizirali a 4.786 tonami izdelkov, in skupni vrednosti 88.243.994 din. Celotni prihodek je bil letos v šestih mesecih za 20 % višji od lanskega.

Konec avgusta so v Ribnem zaključili z izgradnjo betonskega mostu čez Savo Bohinjko in položili tudi asfaltno prevleko. Most je dolg 60 in širok 5,5 m, zanj pa so vložili: KS Ribno 350.000 komunalna skupnost 300.000, GG Bled in kmetijska zadruga Bled po 150.000. V teku so dela na urejanju makadamske ceste, parkirišča in zaščitnega praga pod mostom. Predvidoma bo novi objekt izročen prometu do dneva republike.

Ob 70-letnici gasilskega društva Selo pri Ribnem, ki so jo svečano proslavili 14. avgusta, so otvorili tudi prenovljeni gasilski dom. V njem so pridobili dvorano za prireditve, sejno dvorano, dve garaži, zbiralnice za mleko in sanitarije. Naložba je veljala okoli 300.000 din, ki so jo večji del krili gasilci in vaščani z lastnimi sredstvi in prostovoljnimi delom.

Kot ugotavljajo v poslovalnici TD Radovljica je bila letošnja turistična bera v Radovljici dokaj pila. Prijavna služba je zapisala letos kar 28 % manj tujih in 20 % manj domačih turistov, menjalnica pa za 30 % manj deviznega prometa. Razen je iz znanih vzrokov, manjši obisk Radovljice pripisujejo tudi bistveno skromnejši ponudbi zlasti zasebnih ležišč, ki jih je vsako leto manj. Zda jih premorejo le še 209, še pred letom pa jih je bilo na voljo okoli 260.

V Bohinjski Bistrici so konec avgusta izročili namenu tretji stanovanjski blok z 22 stanovanjskimi enotami v novem krajevnem središču. Enajst stanovanj so dobili občani, ki jih je lani prizadel potres, devet stanovanj so odkupile delovne organizacije, dva pa zasebna kupca iz Bohinja.

V petek, 9. septembra ob 18. uri bo v domu TVD Partizan Ljubno občni zbor krajevne organizacije Rdečega križa, na katerem bodo sprejeli pravila in program dela ter izvolili izvršni odbor. Po zboru bo zanimivo predavanje prof. dr. Mirka Derganca, avtorja knjige Osnove prve pomoči za vsakogar. Organizatorji so prepričani, da se bo predavanja tega priznanega strokovnjaka udeležilo tudi veliko ljudi iz sosednjih vasi.

Da bi čim bolj podrobno seznanili tujce turisti z izбором gostinških, zabavnih in rekreativnih storitev je Vistor - TOZD hoteli na Bledu izdal 2.000 izvodov informativnega glasila Trim press v slovenskem, angleškem in nemškem besedilu. Podrobno je vpisan program zabavnega in rekreativnega življenja ter športnih prireditev in možnosti v hotelih Golf in Park.

Dvasetetlanska skupina planinskega društva Radovljica je od 31. avgusta do 14. septembra, pod vodstvom predsednika Janeza Pretnarja in tehničnega vodje Jožeta Pelbana, v Perziji. Cilj potovanja so vzponi na 4.850 m visoki Alam-Kuh in 5.700 m visoki Damvand. Plezanja v perzijskih gorah sodijo v okvir priprav na težje odprave, ki jih bo PD Radovljica organiziralo 1980. leta v počastitev svoje 85-letnice.

Narodno zabavni ansambel Gorenjci iz Radovljice, ki ga vodi Franc Habjan, je na devetem festivalu domače zabavne glasbe v Ptuj konec avgusta, ponovno dosegel velik uspeh z obojvitvijo prve nagrade strokovne žirije - Orfej z liri in drugo nagrado občinstva. Kot najboljši slovenski ansambel narodno zabavne glasbe, bodo Gorenjci prav gotovo našli še več časa in možnosti kot doslej tudi za nastope pred domačim občinstvom, ki jih bo po zadnjih uspehih še posebno rado sprejelo.

Tehnični muzej Slovenije je po programu kulturne skupnosti Slovenije in Radovljice še spomladl nadaljeval obnovenje dela na ureditvi Pantozve žitnice v Soteski. Do jeseni bodo vsi objekti tega izredno pomembnega tehničnega spomenika povsem zavarovani in sposobni za organizirane ogled.

ZBOR DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE

Obveščamo vse člane delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje, da bo zbor delavcev v četrtek, 15. septembra, ob 6. uri jutraj v Delavskem domu pri Jelenu. Na zboru bodo strokovno razloženi osnutki zakonov:

- O ORGANU SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE,
- O REFERENDUMU IN DRUGIH OBLIKAH OSEBNEGA IZJAVLJANJA,
- O VOLITVAM IN ODPOKLICU ORGANOV UPRAVLJANJA IN O IMENOVANJU POSLOVODNIH ORGANOV V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA
- O DELOVNIH RAZMERJIH.

Prosimo, da se zbora udeležite v čim večjem številu.

V TRETJIČ GRE RADO

Pred dobrim mesecem sem pisal o prestavitvi cevododa Peričnik, ki je potreben zaradi gradnje šolskega centra na Plavžu. To delo naj bi bilo izvršeno čim hitreje, ker podjetje Gradbince nujno rabi ta prostor, da bi opravilo delo v dogovorjenem času. Izvajalec prestavitve voda Peričnika je takoj dostavil potrebno količino cevi za celotno traso. Toda, glej spaka, meter ni več meter, uštel so se v premeru kar za 50 mm. Cevi so ponovno naložili in odpeljali.

Vod so v celoti zaprli in z veliko naglico izkopali cevi in jih položili na novo traso. Strokovnjaki so izdelali načrt za kolena, sledil je preizkus. Pritisk v kolenih je opravil svoje. Cev je počila in voda je pri tem zalila del betona z opažem, za temelje novega šolskega centra.

Da ne bi na Jesenicah občutili pomanjkanja vode, se je izvajalec odločil, da kar po strugi potoka Jesenice spelje »minic« vod Peričnika. To delo je potekalo izredno hitro, saj so pri tem sodelovali skoraj vsi strokovnjaki podjetja.

Sledila je rekonstrukcija kolenov in izvajalec je ugotovil, da je treba kolena zabetonirati. Do danes preizkus še ni bil izveden, no, pa saj je napak in stroškov že toliko, da jim želim pri tako »zahtevnem delu« veliko uspeha.

V imenu javnosti bi prosil odgovorne, da javno odgovorijo, kakšni so stroški prestavitve voda. Žakelj je samo eden - vprašanje je samo kako z njim gospodarimo?

Jože Bertoncelj

V SOBOTO SPOMINSKA SVEČANOST V RADOVLJICI IN NA JELOVICI

Občinska odbora ZZZ NOV, občinski konferenci ZSMS, vzgojno izobraževalne ustanove in družbenopolitične organizacije radovljiške in jeseniške občine ter odbor gorenjskega vojnega področja organizirajo ob 35. obletnici smrti narodnega heroja Jožeta Gregorčiča in sodelorcev v soboto, 10. septembra, spominsko svečano po naslednjem razporedu:

- ob 7.30 zbor vseh udeležencev iz jeseniške občine pred gimnazijo na Jesenicah (organizatorji prosijo, da zaradi skupnega odhoda in potovanja pridejo na zborna mesta vsi, tudi tisti, ki bodo potovali z osebnimi avtomobili);
- ob 8.30 spominska svečanost ob grobu narodnega heroja Jožeta Gregorčiča in drugih borcev v Radovljici;
- ob 9. uri skupen odhod vseh udeležencev z Jesenic in iz Radovljice na Lipniško planino, kjer bo ob 11. uri svečanost ob spominskem obeležju;
- ob 12. uri je skupen odhod udeležencev prek Jelovice k spomeniku v Drazgošah, od tam pa prek Rudnega v Škofjo Loko v vojašnico, ko se imenuje po narodnem heroju Jožetu Gregorčiču, kjer bo ogled Gregorčičevega muzeja, vojniki in starešine pa bodo razkazali orožje. Tu bodo udeleženci tudi dobili priljubljeni vojaški pasulj. Po obisku vojašnice se bodo udeleženci lahko poljubno vračali domov.

Kulturni program bodo v Radovljici izvajali učenci osnovne šole A. T. Linhart Radovljica, na Lipniški planini pa pihalni orkester Jeseniških železarjev, mladinski pevski zbor Blaž Arnič gimnazije Jesenice in recitatorji osnovne šole Koroška Bela.

PODELJENA PRIZNANJA

»4. SEPTEMBER 1941«

IN BRONASTA ODLIČJA OF

V soboto, 3. septembra, so v krajevni skupnosti Javornik - Koroška Bela začeli s praznovanjem krajevnega praznika. Najprej je bila v parku talcev spominska svečanost s programom, ki so ga izvedli člani pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, pevski zbor društva upokojencev, učenci osnovne šole Koroška Bela ter recitatorja javorjniške Svobode.

Na večer pred praznikom je bila slavnostna seja skupščine delegatov krajevne skupnosti Javornik - Ko-

roška Bela. Poleg delegatov so se seje udeležili tudi številni gostje, med njimi prejemniki priznanja »4. september 1941« ter bronastih odličij OF. Med gosti je bil tudi Albin Pibernik, sin Julke in Albina Pibernika, predvojnih komunistov z Javornika, po katerih se imenuje delavski dom na Javorniku. Albin Pibernik je na začetku slavnostne seje sprejel spomenico za svoje starše Julko in Albina Pibernika.

Kratkemu uvodu je sledil govor predsednika skupščine delegatov Franca Breliha, ki je zlasti omenil 20-letni razvoj krajevne skupnosti ter poudaril, da je z uveljavljanjem delegatskega sistema še bolj zaživel delo v krajevni skupnosti.

Predsednik sveta KS Zdravko Smolej je zatem prebral 79. člen statuta krajevne skupnosti o podeljevanju plakete priznanje »4. september 1941«. Prebral je še pravilnik, ki določa podrobnosti podeljevanja na predlog izvršnega odbora krajevne organizacije SZDL.

Plaketo priznanje »4. september 1941« so podelili prvič, prejeli pa so jih: RUDOLF OGRIN, dolgoletni predsednik poravnalnega sveta in sedanji strokovni svetovalec, MIROSLAV NOC, predsednik odbora za izgradnjo parka talcev na Koroški Beli za večletno prizadevanje pri urejanju parka, s katerim se je bistveno spremenilo okolje tega dela Koroške Bele in PIONIRSKI ODRED JOŽETA ZUPANA - JEŽKA, za prizadevno delo na področju ohranjanja tradicij NOB v vseh možnih oblikah (glasilo Ježkov rod, sodelovanje na pohodih po partizanskih poteh, kurirski smuk, prosti spisi, o NOB in podobno).

Predsednik komisije za odlikovanja pri krajevni organizaciji SZDL Ivan Tušar je ob sklepu slavnostne seje podelil še 15 bronastih odličij OF, ki jih v krajevni skupnosti prav tako podeljujejo prvič.

URADNI »TAFELSTURM« UDAREC ZOPER DEMOKRACIJO – SRAMOTA ZA AVSTRIJO

Predsednik koroške SPÖ (socialistične partije Avstrije), deželni glavar Wagner se je zatekel k znani taktiki »primite tatus«, ter je krivdo za nazadovanje tujkega prometa zvalil na koroške Slovence, odgovornost za poslabšanje odnosov med Koroško in Slovenijo, oziroma Avstrijo in Jugoslavijo pa očital vodilnim predstavnikom Slovenije, češ da se vmešavajo v notranje zadeve Avstrije (ko zahtevajo dosledno izvedbo državne pogodbe).

Predsednik koroške ÖVP, namestnik deželnega glavarja Bacher je v zvezi z demonstracijo v Pliberku izjavil, da take akcije nasprotujejo avstrijskemu zakonu; zato jih ni mogoče trpeti in je razumljivo, da se jim prebivalstvo upre. Pristojne dejavnike v deželi in državi pa je pozval, da povsem jasno zavzamejo stališče k »provokativnim izgreedom s slovenske strani«.

Podpredsednik koroške FPÖ Silla pa je od notranjega ministra zahteval, da mora za »obrambo« pred »protizakonitimi akcijami Slovencev osnovati znotraj varnostnih organov posebno »strokovno skupino s posebnimi nalogami za Koroško« (morda po vzoru nekdanjih edinic SA in SS).

Izjave vodilnih predstavnikov koroških strank so najbolj prepričljiv dokaz, da na Koroškem vlada dvojna mera: na eni strani za večinski narod, ki sme neovirano, nekaznovano in celo z uradno podporo kršiti veljavne zakone; na drugi strani s slovensko manjšino, ki ima samo eno »pravico« – biti pokorna in poslušna svojim nemškim gospodarjem, sicer bo kot motilec miru in kot kršilec pravnega reda postavljena pred sodišče! Primerjava izjav vodilnih deželnih politikov leta 1972 in danes to nedvoumno potrjuje, saj je po njihovi pristni koroški logiki protest proti določenemu zakonu ali ukrepu enkrat izraz ljudske volje in upravičena reakcija, drugič pa kriminal, provokacija, protidržavno rovarjenje in še kaj.

Ta koroška značilnost dvoličnosti je bila tudi kulisa pred katero se je v Pliberku odvijal uradni Tafelsturm (juriš na table). S formalističnimi triki, s katerimi so skušali dati akciji neki pravi videz, niso mogli prikriti resničnega namena in pomena svojega navala na dvojezični napis: ni jim šlo za spoštovanje zakonskih norm in za izvajanje pravnih predpisov – šlo je tako leta 1972 kot zdaj izključno le za odstranitev dokaza, da na tej zemlji živita dva naroda; tako l. 1972 kot danes je bila to izrazita protislovenska akcija. Kajti med varnostnimi organi, ki so na povelje KHD-jevca Holzerja navalili na dvojezični napis v Pliberku, so bili tudi posamezniki, ki so nalogo korektnega čuvarja reda očitno zamenjali z vlogo poslušnega hlapca nacionalizma (izrazi kot Banditen, Partisanenschweine, Tschuschen, gehts hinunter zum Tito in podobni menda ne spadajo v vokabular avstrijskih varnostnih oblasti!) ter so se pri »obračunavanju« s slovenskimi aktivisti, ki so stražili napis, baje posluževali metod, kakor da bi prišli iz šole zloglasnih gestapovskih pretepačev.

Uradni Tafelsturm v Pliberku, ki je tako po zasnovi kot po izvedbi prava sramota za Avstrijo, pa je pokazal tudi nekaj drugega: namreč dejstvo, da se tudi na Koroškem širi krog tistih, ki odklanjajo in obsojajo takšno »reševanje« manjšinskega vprašanja, kot so si ga zamislili s tristranskim diktatom v obliki zakona in odredb, ki pomenijo v zadnji konsekvenci smrtno obsodbo manjšine ter predstavljajo flagrantno kršitev državne pogodbe. Solidarnost, ki so jo s stražarji dvojezičnega napisa dejansko izpričali Pliberčani, ne glede na narodno pripadnost, je obetajoče znamenje, da vedno več ljudi razume in podpira pravični boj koroških Slovencev za obstoj in enakopraven razvoj na podedovani domači zemlji.

(Slovenski vestnik, 2. septembra)

JESENICE BODO ČISTE LE, ČE BODO ZATO SKRBELE VSI PREBIVALCI

Na seji upravnega odbora turističnega društva Jesenice, ki je bila pred kratkim, so razpravljali o urejenosti okolja, o raziznanjih za akcijo »lepe rože«, o kadrovske problematiki in finančnih zadevah. V zvezi s tem so sklenili, da se ponovno opozorijo delovne organizacije, ki so polagale toplovd in urejale cesto Javornik – Jesenice, da odstranijo table za plakiranje postavljene zopet tja, kjer so bile pred temi deli. Konkretno nasproti restavracije Triglav (Kovinar) in na parkirnem prostoru pred Železarno (SGP Gradbinec).

Glede na dokajšnjo nečistočo okrog stanovanjskih blokov in stolpnic bodo ponovno zaprosili pristojne, da hišni sveti razparcelirajo okolico stavb in tako razdeljene površine dodeli v skrb posameznim stanovanjem (stanovalcem). Ti naj bi odstranjevali smeti in plevel. Skrb za zasajanje ter košnjo trave pa naj bi bila naložena komunalnemu podjetju Kovinar.

Kar zadeva očistevalne akcije, so ugotovili, da se je pozivu zelo prizadevno odzvala samo osnovna šola Koroška Bela, katere učenci so pod vodstvom svojih pedagogov v treh akcijah pobrali vse smeti na Javorniku, Koroški Beli, na Blejski Dobravi in Pristavi. V zvezi s tem so sklenili, da se šoli da posebno priznanje, in šolo predlagali za nagrado.

Pri obravnavi kadrovske problematike so ugotovili, da je od vseh pozvanih delovnih organizacij, ki imajo konkretno opravka s turizmom, v upravni odbor delegiralo svojega predstavnika samo hotelsko podjetje Gorenjka. Glede na to, da se je nekaj članov UO TD preselilo, nekaj pa jih je zaprosilo za razrešitev zaradi bolezni, je namreč nujno, da se v upravni odbor kooptirajo novi člani.

V zvezi z akcijo »lepe rože« so ugotovili, da je tudi letos uspešna, saj je to leto zopet več novih gojiteljev rož, ki jih imajo v okras okolja, po oknih, balkonih in v

okolici stavb. Predloge za posebna priznanja so doslej že zbrali na Plavžu, Blejski Dobravi, na Poljanah, na Hrušici in delno na Javorniku. Za ostala področja jih bodo pripravili do prihodnje seje.

Obravnavo finančnega stanja so postavili na dnevni red zato, ker hoteli ne odvajajo sproti turistične takse, kar društvu povzroča določene težave. Nujno je namreč potrebno prepletkati klopi, popraviti deske za plakiranje in drugo. Sklenili so, naj se prizadeje pisno opozorijo na tekoče odvajanje takse.

Ob sklepu dnevnega reda so med drugim obravnavali tudi pritožbe na to, da vremenska hišica ni osvetljena. Pri tem so ugotovili, da se je ob graditvi toplovida pretrgal kabel, ki vodi od javne razsvetljave do omenjene hišice. Ker kljub opozorilu to še do sedaj ni bilo popravljeno, so sklenili, da je treba poslati novo pisno opozorilo. Predstavnik krajevnih skupnosti Plavž je v zvezi s tem predlagal, naj bi podatke, ki jih kažejo merilni instrumenti, vsak dan objavljali v lokalnem radiu. Predlog bodo upoštevali in to tudi vodstvu radia predlagali.

B.

Folklorna skupina iz Bohinjske Bistrice

RACIONALNA PORABA ENERGIJE V GOSPODINJSTVU

Gospodinjstvo porabi približno 34 % vsega distribucijskega odjema energije v Sloveniji. Poleg tega pa ima velik vpliv na konico porabe.

Za razsvetljavo se porabi okrog 20 % skupne porabe električne energije v gospodinjstvu. Varčevanje je možno z ugašanjem žarnic v prostorih, ki jih ne uporabljamo. Splošna osvetljenost naj znaša 60–80 luks, za delo pa naj imamo dodatno osvetlitev, ki naj bo prilagojena zahtevi dela. Določen del se prihrani tudi s svetlo obarvanimi stenami, kjer bo enaka osvetlitev dosežena z manjšo močjo svetlobnih teles.

BOJLERJI

Manjši porabijo 40 kwh, večji okoli 150 kwh električne energije na mesec. Manjša poraba bo, če je boiler pravilno izbran po velikosti glede na količino porabe tople vode. Voda naj ne bo previsoko greta, ker so s tem izgube večje.

Če je potrošnja na več mestih in so ta daleč narazen, je bolje imeti več boilerjev na različnih mestih, ker se s tem izognemo izgubam toplote po ceveh.

KUHANJE

Štiričlanska družina porabi okrog 240 kwh mesečno, če kuha na električnem štedilniku. Velik del energije gre v izgubo, če ni uporabljena ustrežna posoda (npr. manjša, kot je plošča, slaba regulacija itd.). Kuhalne plošče reguliramo tako, da imamo največjo moč na začetku kuhanja, nato pa jo zmanjšamo. Manjšo porabo imajo kuhalniki, kjer so plošče opremljene s termostatom. Večji prihranek nam omogoča uporaba lonca na zvišani pritisk, kar lahko daje 60–80 % prihranka energije.

HLADILNIK IN ZMRZOVALNIK

Hladilnik moči 200 W porabi eno kwh v petih urah hlajenja. Tako troši kompresorski hladilnik 20–40 kwh, 100-litrski zmrzovalec 48 kwh in 600-litrski 150 kwh mesečno. Poraba je odvisna od pogostosti odpiranja in namstitve v bolj ali manj toplih prostorih ter od rednega čiščenja.

OSTALI GOSPODINJSKI STROJI IN APARATI

Med večje uporabnike električne energije v gospodinjstvu sodi tudi pomivalni stroj s priključno močjo 3.000 W, ki porabi okoli 60 kwh mesečno.

Pralni stroj porabi okoli 30 kwh mesečno za štiričlansko družino. Barvni televizor porabi okoli 40 kwh mesečno, če je vključen štiri ure dnevno.

Smotno je uporabljati aparate v gospodinjstvu v času nižje tarife, kar vpliva na zmanjšanje konic porabe. Zmanjšanje porabe energije občutno vpliva tudi na zmanjšanje stroškov za porabo energije.

OGREVANJE

Vedno bolj uporabljamo centralno ogrevanje prostorov. Glede na racionalno porabo energije je smotna priključitev na daljinsko razvodno omrežje (toplarno), tako glede manjše porabe, zaradi boljše izolacije kot manjšega onesnaževanja okolja, ker je zgorevanje le na enem mestu. S tem načinom se tudi pripravlja topla voda za potrošnjo, kar je električno ogrevanje postaja vedno bolj drago.

Prihranek je občuten, če so meritve pri posameznih enotah porabnikov. Medtem ko se električna energija meri pri posameznem plačniku, je za porabo toplote pri ogrevanju v veliki meri uporabljen pavšal. Izkušnje kažejo, da je uvedba merilnikov toplotne energije, uvedba regulacije vsaj za vsako stavbo, prinesla velik prihranek na porabi energije in s tem tudi zmanjšanje stroškov ogrevanja in porabe tople vode. Smotni so tudi termostatski radiatorni ventili.

Pri individualnih centralnih kurjavah, kjer se uporablja oljna kurjava, je potrebno kontrolirati izkoristek kotla, skozi regulacijo kurjave, dovod zraka, temperaturo odvodnih plinov in sajavosti v kotlu.

Spodnja razpredelnica kaže za kotel moči 20.000 kcal/h sledeče podatke:

poraba olja kg/h	2,12
temp. dimnih plinov (stop. C)	229
temp. v prostorih (stop. C)	21

CO ₂ v %	10,5
sajavost (po Bach.)	1–2
vlek v dimni cevi mmVS	1,85
vlek v kurišču mm VS	1,35
izkoristek kotla je %	89,1

PISMO IZ NOVIGRADA

Osrednja turistična kulturna prireditel v Novigradu so v vsaki sezoni »ribiški večeri« navadno od 22. do 28. septembra. Tudi letos je turistično društvo enega teh večerov rezerviralo za slovenske počitniške domove na Pineti. Organizacija večera je prevzela počitniška skupnost Pineta, ki združuje vsa tamkajšnja letovišča, med drugim tudi otroško letovišče občinske zveze prijateljev mladine Jesenice.

Da bi bil večer čimbolj slovenski, so organizatorji povabili folklorno skupino z Bleda, glasbeni ansambel Kometi iz Vevč, opernega solista Jaka Jeraša in harmonikarja Mirka Noča s Koroške Bele.

Cepprav letos »ribiškimi večerom« vreme ni bilo naklonjeno, je bilo ta večer toplo, brez vetra, zato se je na obsežnem pomolu pred hotelom Trst zbrala velika množica domačin in tujih gostov, ki so prišli iz Buj, Umaga in od drugod.

Udeležence je najprej pozdravil Franci Pokljugar iz Gorij kar v petih jezikih in požel zaslužen aplavz. Nato so zaplesali folkloristi z Bleda. Raznobarvne luči so še popestrile pisane slovenske narodne noše, ki so bile prava paša za številne fotografe. Ansambel iz Vevč je temperamentno držal tempo valčkov in polk. Ljudje so plesali kar po cestah, pred lokali, saj je bilo ozvočeno vse mesto. Ob zaključku pestrega programa je solist Jeraša poleg narodnih pesmi zapel še dve priljubljene pesmi O sole mio in Vrn se v Sorrento.

Po aplavzu in udeležbi sodeč, smo Slovenci s svojim programom res pripravili domačin in gostom različnih narodnosti lep večer. Rajanje je trajalo skoraj do jutra. Ta večer smo lahko še enkrat potrdili staro resnico, da glasba ne pozna meja, da združuje ljudi in narode.

Lovro Žemva

ISKRAŠI PRVIČ RAZSTAVLJAJO NA JESENICAH

V soboto, 3. septembra, so v Delavskem domu na Jesenicah odprli kolektivno razstavo likovnih del članov društva likovnikov združenega podjetja ISKRA Kranj, ki se prvič predstavljajo na Jesenicah. Cepprav društvo deluje šele dobro leto, so do sedaj imeli že 18 razstav po vsej domovini – od Kranja do Skopja. Na jeseniški razstavi, ki bo odprta do vključno 14. septembra, se predstavljajo 21 likovnikov iz skoraj vseh delovnih, oziroma temeljnih organizacij Iskre po Sloveniji. Na otvoritvi razstave je spregovoril predsednik zveze likovnih skupin Slovenije, umetnostni zgodovinar in likovni kritik Cene Avguštin, ki je dejal:

»V okviru izmenjav likovnih prireditev, je srečanje med skupino, ki ima kot jeseniški DOLIK desetletja dolgo tradicijo, in skupino, ki se je šele začela uveljavljati v našem likovnem prostoru, prav gotovo zanimivo. Zanimivo zaradi primerjave pristopa k likovnemu delu in zanimivo tudi zaradi primerjave dosežkov likovnih prizadevanj.

DOLIK je v svojem stilnem izrazu, če ga tako imenujemo, ena najbolj enotnih likovnih skupin pri nas. V zadnjih letih je postal prava krajinarska šola s svojimi značilnostmi, ki postajajo vsak dan bolj opazne. Svojo slikarsko, predvsem krajinarsko tradicijo skrbno goji s skupinskim likovnim delom, z razstavami in še posebej z delom v slikarskih kolonijah, saj je DOLIK ena prvih naših slikarskih skupin, ki načrtno vsako leto organizira stalne in potujoče likovne kolonije.

Na drugi strani pa imamo pred seboj izredno pestro podobo skupine, oziroma društva, ki deluje v okviru združenega podjetja Iskra in katerega člani so razkropljeni po številnih delovnih, oziroma temeljnih organizacijah združenega dela po vsej Sloveniji. Ravno zaradi tega se kranjska skupina tudi ne sestaja tako redno kot, na primer, jeseniški Dolkovci.

Medtem ko pri članih DOLIKA lahko govorimo o poglobljanju določenega, če hočemo, realističnega likovnega izraza, ugotavljamo pri likovnikih ISKRE iskanje najrazličnejših poti, ki vodijo do takih ali drugačnih likovnih rešitev. Tako je, na primer, pri razstavljalcih iz Iskre realistična komponenta, čeprav sodi med najbolj razširejene in kvalitetne v skupini, le ena od možnih variant likovnega izraza. Kljub temu naj pri opredeljevanju vseh najrazličnejših smeri, ki se pojavljajo v likovnem delovanju društva Iskra, najprej omenimo prav zgledno delo predstavnikov realističnih stremeljenj – risbe in akvarele Martina Goricanca, portrete v risbi Helene Grebenc, risane krajine Bojana Šaverja, olja Mladena Radojčiča, Štefana Horvata in Marka Kavčiča.

Rahel odklon od te smeri pomenijo z določeno, včasih bolj, včasih manj opazno poetično noto obarvana dela Milenka Kljajiča. Impresionistični, pri tem pa močno samostojen in zrel način slikanja izpričujejo dela Alojza Dularja, medtem ko krajinjske kompozicije Bernarda Šraja, v svoji poenoteni barvni strukturi, delujejo izrazito impresionistično.

V svet surrealizma sodijo prepričljivo doživete »Piramide« Rafaela Primožiča. Barvno suggestiven nadrealizem s kultiviranim pridihom naive ugotavljamo v delih Borisa Lavriča. S preprostimi slikarskimi sredstvi dosega na svojih platnih vedno bolj čist, naiven izraz Zlata Volarič.

V svet krajine, vendar prilagojeni oblikovalnim zakonom tapiserije, spadata krajini Jasne Mišič.

V abstrahiran svet naravne resničnosti, s katero ga povezujejo še vedno dovolj opazne vezi, sodi grafično delo Izidorja Jalovca. Iz biološkega sveta prenaša v svoja olja dekorativno motiviko Vojko Tavčar, v linorez pa Milan Benčič.

V okvir portretne figurlike se uvršča ekspresivno občutno delo »Pogledi« Franca Gučka in »Lastni portret« Alojza Dularja. Izrazit dekorativen značaj kažejo »Maske« v varjenem plitvem železnem reliefu Edvarda Intiharja.

Pravo kiparstvo zastopajo na razstavi Jože Volarič s svojimi slikovito razgibanimi in oblikovno vedno bolj dognanimi plastikami v varjenem železu, Janez Vovk s svojo, na realnem starih rezbarskih delavnic oprto skupino kmečkih portretov in Jože Zajec z oblikovno preprosto, stilizirano in dekorativno učinkujočo zasnovo v lesu izdelanih figur.

Ob sklepu svojega govora je Cene Avguštin izrazil željo, da bi se s to razstavo začelo sodelovanje med obema skupinama tudi v bodoče plodno nadaljevalo.

Enako željo je ob otvoritvi izrazil predstavnik DPD Svoboda Tone Cufar, v okviru katerega deluje DOLIK, in čestital likovnikom Iskre in jim zaželel veliko uspehov pri njihovem likovnem ustvarjanju.

Kot misel ob robu velja omeniti, da osem domačinov, poleg nekaterih razstavljalcev na otvoritvi razstave, za kar je bilo razposlanih prek 60 vabil, kaže kaj bomo slika predvsem med vodilnimi in vodstvenimi kadri pa tudi organizacijami in društvi. Ob bogati in dolgoletni likovni aktivnosti in tradiciji na Jesenicah si to lahko razlagamo ali kot kulturno inertnost ali nezainteresiranost.

NA JAVORNIKU GOSTIJO MEŠANI PEVSKI ZBOR DPD SVOBODA II – TRBOVLJE

V nedeljo, 11. septembra, bo s koncertom mešanega pevskega zbora Svoboda II Trbovlje, pod vodstvom Staneta Ponikvarja, zaključeno praznovanje krajevnega praznika. Za svoj nastop na Javorniku so pevci iz Trbovlj pripravili obširen program slovenskih narodnih, partizanskih in umetnih pesmi. Ob gostovanju na Javorniku bodo prejeli plaketo »4. september 1941«, v nedeljo zvečer pa bodo podpisali tudi svečano listino o pooblastenju DPD Svoboda II Trbovlje in DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela.

Vse prijatelje zborovskega petja vabimo, da se koncerta udeležijo. V kolikor bo v nedeljo lepo vreme, bodo pevci iz Trbovlj zapeli nekaj pesmi tudi pri spomeniku v parku talcev na Koroški Beli.

GDE SI, MOJE STADO – POJASNILO IN DOPOLNILO

Zavrelo je in prekipelo. Samo zaradi tega, ker sem v članku z zgornjim naslovom v prejšnjem Železaru zapisal resnico, ki pa da menda ni za v javnost. Da bi se morali prej med sabo pogovoriti, preden napišem kaj takšnega, kar ljudi lahko vznemiri.

Ko bi se o stvari že ne pogovarjali, ko bi po žolčni debati vendarle našli skupni jezik, bi o pouku srbsko-hrvatskega jezika na jeseniških osnovnih šolah sploh ne pisal.

Kot da bi ne vedel, kaj človek sme in more zapisati! Ko bi zapisal vse, kar je bilo izrečenega na ta račun, bi marsikomu šinili lasje pokonci.

Tole pojasnijo in dopolnijo je v resnici opravičilo za ravnateljico in sekretarja OO ZKS na naši šoli. Brala sta moje pisanje, preden sem ga poslal v objavo uredniku Železaruja. Po njunih nasvetih sem prečital nekaj jeznih stavkov. Kar pa je bilo tiskano, sta požegnala.

Ce takle enfant terrible (glej opombo!), kot sem na primer jaz v naši občini, kaj napiše, se mora že bati, da ga bo kdo pohodil.

Ko sem ravnateljici in sekretarju OO ZKS izročil tistih pet tipkanih strani, mi ni šlo za njun žegen, temveč za njuno mnenje, ali je vse res, kar sem napisal.

Bila sta v zadregi, vendar sta mi dala prav. Razmere na šoli in na Jesenicah poznata pač dosti bolje kakor jaz.

Zdaj bi ju rad opravičil. Pa sebe tudi. S številkami. Podatke mi je ljubeznivo dala na razpolago socialna delavka na šoli tov. Jožica Bergelj.

V šolskem letu 1975/76 je na osnovni šoli Tone Čufar na Jesenicah hodilo v prvi razred 93 učenec. Po narodnosti so bili starši teh otrok:

60 učencev Slovenci
20 učencev Hrvatje, Srbi,
neopredeljeni
2 učenca Makedonci
11 učencev eden od staršev
ni Slovenec

Med 11 učenci, katerih eden od staršev ni Slovenec, je ena učenka hči Avstrijca in Slovenke.

V šolskem letu 1975/76 je bilo torej v vseh oddelkih 1. razreda 67,74 odstotkov slovenskih, 32,26 odstotkov pa neslovenskih otrok. Ena tretjina otrok torej, katerih starši ali niso Slovenci ali pa vsaj eden od njih ni Slovenec.

Samo od 1. do 4. razreda je v tem šolskem letu hodilo v našo šolo 136 učencev, katerih starši niso bili Slovenci:

104 učenci iz neslovenskih družin,
24 učencev, katerih oče ni bil Slovenec,
8 učencev z neslovensko materjo.
Večina teh otrok je bila rojena na Jesenicah. Ko pa jih vprašajo, kako med sabo govorijo doma, pa je odgovor navadno zmerom isti:

»Srbsko.«
V osmem razredu na primer osem od tridesetih, 26,66 odstotkov. Najnovejši podatek iz prve roke na prvi dan pouka.

Pa naš 1. razred v letu 1977/78? V šolo bosta prihajala 102 učenca. Od teh je:

55 otrok slovenskih staršev – 53,92 odstotkov.
36 otrok neslovenskih staršev – 35,31 odstotkov;
12 otrok, katerih eden od staršev ni Slovenec – 11,77 odstotkov.

V 1. razredu imamo torej samo dobro polovico učencev iz slovenskih družin. Učni jezik je za vse enak: slovenski ...

Doma, na stopnišču v stolpnici ali v bloku, na pločniku po srbsko, v učilnici samo po slovensko ... Napisali smo ustavo. Jo tiskali. V njej med drugim piše, da ima vsak otrok pravico do pouka v svojem jeziku.

O tem velja razmišljati. Posebno še pri nas, na Jesenicah.

Pravijo, da smo velikodušni, ker smo vendarle uvedli za vsak drugi teden uro srbohrvaščine v osmi razred osnovne šole, čeprav predmetnik in učni načrt za osnovne šole tega ne predpisujeta.

Na mizo s kartami! Naj zve še javnost!

Na obeh jeseniških osnovnih šolah nas je sedem slavistov. Naša strokovnost:

slovenščina – ruščina
slovenščina – nemščina
slovenščina – primerjalna književnost
slovenščina – angleščina
slovenščina – ruščina
slovenščina – srbohrvaščina
slovenščina – srbohrvaščina
Tako. Pika. Imena sem izpustil.

Dva torej, ki sva – vsaj formalno – izšolana za pouk srbohrvaškega jezika. Odvratno je poučevati jezik,

ki v njem nisi doma. To je razumljivo. Človeško povsem jasno.

Nerodnost je tedaj le v tem, da oba srbohrvaština, kot se tej stroki v slavističnem žargonu reče, poučujeta na šoli Tone Čufar.

Razumem odpor kolegic na sosedni šoli. V njihovi koži bi prav gotovo tudi sam ne ravnal drugače. Če bi me kdo silil, naj poučujem ruščino v osmem razredu, bi se uprl, pa čeprav so me jezika naučili pravi Rusi. Govoriti jezik ali pa njegove zakonitosti razlagati učencem sta dve hudo različni stvari.

Torej: Človeški faktor, kot se temu danes reče.

Utemeljen odpor, ker predmetnik in učni načrt za osnovne šole v SR Sloveniji ne predpisujeta pouka srbohrvaščine v osmem razredu.

Sestavljalci predmetnika in učnega načrta za osnovne šole so imeli pač v mislih vesoljno socialistično republiko Slovenijo. Prekmurje in Primorsko, Štajersko, Dolenjsko, Koroško, Belo Krajino, Notranjsko in Gorenjsko. Povsod živimo le Slovenci. In v osnovne šole hodijo po mnenju sestavljalcev predmetnika in učnega načrta le otroci slovenskih staršev.

Prezrli so Ljubljano in industrijske centre. Mesta, v katerih se narodnost prebivalcev iz dneva v dan spreminja.

Računali so pač s tem, da osnovne šole v socialistični republici Sloveniji obiskujejo praviloma otroci slovenskih staršev.

Ni pravila brez izjeme. In Jesenice so izjema!

Kdo bi nam pometal ceste brez Sanskog Mosta? Kdo bi odvažal smeti brez Kosova i Metohije? Koliko je martinarjev in plavžarjev Slovencev? Koliko pisarn, trgovin in šol še čistijo SLOVENKE?

Ljudje iz vseh teh krajev so prišli k nam, da bi jim bilo življenje lepše.

S sabo so prinesli jezik, kakor so ga govorili v svojem kraju. Srbskega, hrvaškega, hrvatsko-srbskega ali srbohrvaškega, makedonskega, albanskega.

V tem jeziku govorijo doma s svojimi otroki, pa najsi so bili rojeni pod Sotlo, Kolpo ali pa na Jesenicah. Seveda pričakujemo od njih, da se bodo naučili našega jezika. Da bomo lahko s njimi, ki živijo med nami in si v našem kraju služijo svoj boljši kruh, po naše govorili.

Nekaj podobnega pričakujejo od naših zdomevc in njihovih otrok Nemci, Švedi in Francozi. To je normalno. Dežela, kamor si se vselil in ki ti daje kruh, ima vso pravico, da govoriš njen jezik.

NIMA PA PRAVICE, DA BI TI VZELA NARODNOST. NIMA PRAVICE, DA BI TE OROPALA MATERINEGA JEZIKA.

Njena dolžnost je, da tvoj o – morda že zanemarjeno – narodnost spodbuja. Da krepí v človeku narodno zavest.

Skrbeti mora, da tvojega srbstva, hrvatstva ali makedonstva nihče ne bo potlačil. In tudi tistega tvojih otrok nikoli ne.

Nazadnje je vseeno, kje kdo živi. Lepo je, če zna z ljudmi govoriti v več jezikih. Če pa svojega materinega jezika ne pozna, ga je lahko sram.

Z njim vred pa se morajo sramovati tisti, ki se niso potrudili, da bi mu njegov materin jezik vtepli v glavo.

Dvanajst let je v naši hiši živela mešana družina: oče Hrvat, mati Štajerka. In hčerka, ki se jima je rodila pa so ji starši dali pravoslavno ime.

Hodila je v slovenske šole, poročila pa se je z Italijanom. Oče se je pogovarjal z njo v jugoslovanščini, ona pa je z materjo in očetom govorila samo po slovensko. To je bil njen materin jezik.

Zdaj vsako leto pogosto prihajajo k nam na obisk iz Milana. Mož – Italijan – odlično govori slovensko. Njuna enajstletna hčerka Aleksija pa tako po slovensko klepetajo, da ji včasih komaj še sledimo.

Vprašal sem Desanko, kakšne narodnosti je njena hčerka.

»Slovenka vendar! Jaz sem po materi Slovenka in moja hčerka prav tako! Giancarlo gošča, zato se je naučil mojega materinega jezika. Kadar sva samé doma, teče pogovor le po naše. Mnogokrat tudi tedaj, kadar je mož doma.«

V Milanu jim gre dobro. Še nekaj let, pa bo Giancarlo že v pokoji. Do takrat pa bi si rad zgradil hišo. Tu. Pri nas. V domovini njegove žene. Že zdaj ga skrbi, ali bo lahko njegova

hčerka s svojim znanjem slovenščine prihodnje šolsko leto nadaljevala s šolanjem pri nas ...

Mešana družina, v kateri je mati ostala zvesta rojstvu:

Ostala je Slovenka. In hčerka je Slovenka. Ko se pogovarjamo z vsemi tremi, ni treba nobenega prevajalca.

Tudi moja sestra se je poročila z Italijanom. Štiri sinove mu je rodila, pa se z nobenim od njih nihče od nas ne more pogovarjati, ker je vse njihovo znanje slovenskega jezika zaobseženo v treh besedah:

»Stric! Dober dan!«

S svojimi nečaki se ne morem sporazumeti, če ne uporabim nemščine (ki ji je eden za silo kos), angleščine (ki jo motovili drugi, sam pa zravnavam) ali francoščine (ki jo po špansko govoriva s tretjim). Četrty govori le italijansko, zato ga sploh ni na obisk.

Pa tudi sam še nisem zašel k njim. Kaj bi s svojim:

»Je ne comprends pas.« (Ne razumem.)

Upam, da sta oba primera dovolj očitna.

Za narodnost gre. Za tisto bit, ki jo lahko izpričaš samo z maternim jezikom.

Maternega jezika pa je treba otroka naučiti v šoli.

Janez Svoltšak

Opomba (5. odstavek): **enfant terrible** (izgovori: anfan teribil) – francosko je »grozen otrok« (ki s klepetavo odkritosrčnostjo spravljata starše v zadrego)

Glej: Stanko Bunc, Slovar tujk. Založba Obzorja. Maribor. 1963. Stran 127, levi stolpec zgoraj.

KAKO POTEKA AKCIJA ZA VZPOSTAVITEV MREŽE ZA II TV PROGRAM V JESENIŠKI OBČINI

Do 5. septembra je svojo obveznost iz sprejetega samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za II. TV mrežo v jeseniški občini izpolnilo 44 organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, tri krajevne skupnosti in ena samoupravna interesna skupnost. Skupno je zbranih 447.501,50 din od 648.928,66 din potrebnih za podpis pogodbe. Kljub temu, da vplačila dnevno prihajajo, še vedno 33 temeljnih in drugih organizacij združenega dela ter skupnosti ni izpolnilo svoje obveznosti. Res je, da ima od teh organizacij le sedem ustreznih sklepov, vendar tudi le-te sredstev niso nakazale. V poprečju so to organizacije z manjšim številom zaposlenih, med njimi pa tudi večje kot KOOP Mojstrana, Viator, Kompas hoteli Kranjska gora, zdravstveni dom Jesenice, bolnica Jesenice. Skupno pa je v vseh organizacijah, ki niso izpolnile svoje obveznosti, zaposlenih kar 3.277 delavcev ali 20 % vseh zaposlenih v jeseniški občini.

Vse to seveda zavlačuje akcijo, saj podpis pogodbe ni možen, dokler niso zagotovljena sredstva. Večina ostalih organizacij, ki niso izpolnile svoje obveznosti, pa takih, ki imajo sedež izven jeseniške občine. Kakšen je vpliv teh naših delavcev v centralah? Večkrat je odgovor, da v skladu skupne porabe v ta namen ni sredstev. Toda mar je res težko iz žepa prispevati 27,38 din, kot so to storili delavci centra srednjih šol, zdravstvene šole in kot bodo storili delavci železniške postaje in jeseniške carinarnice? Morda je to samo nerodnost ali pa tudi ne. Nerazumljivo je tudi, da so med enajstimi krajevnimi skupnostmi le KS Plavž, Mojstrana in Sava izpolnile svojo obveznost.

Iniciativni odbor je zato pismeno ponovno opozoril preostale krajevne skupnosti, organizacije združenega dela pa člani z osebnimi obiski spodbujajo in opozarjajo, da takoj izpolnijo svojo obveznost. Tisti, ki so svojo obveznost izpolnili, sprašujejo, zakaj akcija ni stekla. Odgovor je tu. Priganja nas čas v akciji, za katero smo se z večino sami odločili, zato jo tudi končajmo, kot smo zapisali v družbeni plan Sob Jesenice za letošnje leto.

Ob tem pa še v premislek: ali so le delegati izobraževalne in kulturne skupnosti razumeli, da glasuješ le enkrat, delegati ostalih interesnih skupnosti pa »za« le v delovni organizaciji.

Iniciativni odbor

H U M O R E S K I U M W R E S I

Darinka Sedej

AVTO NAPRODAJ

Čeprav je naš fičko cvetel kot češnja na vrtu in hropel kot lokomotiva, ga nisem smel prodati. Žena in ves družinski tozd se je zacmeril v trenutkih pomislekov, da bi našo škripajočo koreto prodali.

»Ne vzdrižim stroškov. Rja ga že, nor je na bencin. Dal bom oglaš v časopis!« Žena se je hlipajoče vrgla na posteljo, otroci so tulili po kotih. Ganila me je vsesplošna žalost, zato sem opravil tragedijo naskrivaj. Morebitnim kupcem sem sporočil, da si poceni ponujeno blago lahko ogledajo izključno le v ranih dopoldanskih urah. V tem času je žena v službi, otroci pa v šoli.

Prvi kupec je bil šegavo neresen, drugi smrtno resen, a brez denarja, tretji je ostal za trenutek dlje.

»A vleče?« je pobobnal s prsti po rjavi strehi.

»Vleče kot tristo konj,« sem poskočil.

»Malo, malo, rjav je že,« je nejevoljno zagodrnjal.

»Je. Priznam. Rjav. A bolje rjav, vam na obeh, kot pa mojstrsko zakrit, prebarvan, a spodaj še vedno rjav. Rja za kamuflirano barvo je hudič, žrla bi ga, razžrla, prežrla ne bogljeno barvo in ... Imeli bi drugega hudiča!« Sem se razvnel, migal s prsti, ponazarjujoč nemirno, plazečo, hudobno rjo. Oh, koliko barve sem kupil, da sem zakril hudobno rjo na zadnjih blatnikih, koliko praškov porabil, da se je cvetoča češnja vsaj na nerjavečih mestih zasvetila!

»Pa garaža?« je preblisnilo kupca.

»Imel. Vsak dan in vsako noč. Nisem trapast, da bi avto – saj ni zastoj! – puščal orkanom in toči v nemilost.« Vsi bliski in orkani in toče tega sveta, ki jih je bil moj fičko brez garaže tako često deležen – le

odkod meni garaža, saj nisem buržuji! – proodala ga bom!

»Kupim,« je dvakrat moško potrepljal streho, meni pa so se radostno tresla kolena, ko sem skočil v kuhinjo po kupoprodajno pogodbo.

Nisem je še podržal v roki, ko je zunaj zagrmelo. Meni dobro znan blisk in grom sta mi ohromila roke in noge, pogodba je padla na tla.

»Kaj pa vi tu, a? A mislite, da je naše dvorišče vaše parkirišče,« je grmel ženski sopran in komaj lovila sapo.

»Saj, saj, to ni moj avto, gospa. To je avto od gospoda, ki je tu doma, prodal mi ga bo ...« se je plaho umikal obtoženi.

»Kaaaj? Naš avto? To ja ni ... ni ... baraba! Lej, lej, kako ga je zakamufiral! Očistil, pobarval in še nalepke pokradel našemu Jernejčku! Hipi! Nič ne bo, avto ostane tu, na tem mestu bo stal, kot stoji leto in dan. Razumeli?«

Razumeli. Kupec je potuhnjeno oddrsal, sam pa sem napisal anonimno pismo direktorju moje žene. V njem sem mu namigoval, da mu uslužbenici uhajajo ven med delovnim časom in razdraženo zagrozil, da ga bom – že sam ve kje! – javno ožigosal.

Od tedaj žene dopoldne ni več iz službe, časopisi pa si iz mojih večnih oglasov kujejo dobičke. Prvi kupec med cvetoče češnje je bil očitno tudi poslednji ...

VARČUJEMO

»Rudl,« je izza kuhalnika zažgolela Anka svojemu nadrejenemu v poznoutranzji pozdrav, »šef hoče poročilo. Kontra, anti razpisanju ali nekaj takega. Varčevanje v kolektiv. Nujno.«

Zlovoljno je zamomljal in s treskom zaprl vrata, kar je pomenilo,

da je za ves nadležni zunanji svet absolutno nedosegljiv, ker je na internem strokovnem kolegiju.

Rudijev strokovni kolegij je trajal dobro uro, toliko časa je namreč potreboval za dvajset osebnih telefonskih pogovorov. Službeno se je dal motiti le od šefa, ki mu je iz so-sednje sobe telefonično nasvetoval vsebino varčevalnega programa: varčevali naj bi in bomo in tako-rekoč že smo na vseh področjih, konkretno tako, da bomo omejili manj koristna službena potovanja, do kraja izkoristili delovni čas, racionalno zaposlovali, znižali stroške pisarniškega materiala in tako naprej.

Natančno si je beležil in ko je ravno začel z osnutkom predloga programa varčevanja, ga je klical zidar, ki je prošil za dovolilnico za izhod. Rudl je podpisal, saj je navsezadnje šlo za nujna zunanja dela pri njegovem vikendu. Še nekajkrat so ga motili, še nekajkrat je sam motil druge: otroka je telefonično vpisal v vrtec, nadrl mestno čistilnico zaradi slabega čiščenja njegove obleke in se z mesarjem dogovoril za rezervirano jetra in možgane. Ob tej delovni vnemi bi skoraj pozabil na malico, če ga ne bi spomnila Anka, ki si je ob tem dovolila tudi pripombo, da bi moral biti varčevalni program že natipkan. Rudl je podvil: najprej je zatulil, da so vse dnevne tega meseca storno, odprl je vse pisarne in kdor ni bil na delovnem mestu, je bil zrel za disciplinsko, s pestjo je udaril po stikalu za luč, češ da je elektrika pasje draga, in zagrozil Anki, da jo bo vrgel iz službe, če si samo še enkrat dovolji stlačiti pisarniški papir v torbico. Njeni butasti otroci naj čakajo na škrnicelj, če jim ne more kupiti papirja ali pa naj zaprosi za sindikalno pomoč.

Ob koncu delovnega dne je bil do kraja izčrpan in je tak stopil pred šefa. Nemudoma sta se zmenila za novo sistemizacijo delovnih mest in za novega zaposlenega, da bi tako padla prevelika obremenitev z Rudijevih ramen. Načelno in v skladu s programom so nadure že odpravili, vendar je bilo v tem primeru nujno treba sestaviti predlog programa varčevanja. Rudl ga je spisal v rekordnem času sedmih popoldanskih nadur ...

Stavba v Begunjah, znana kot gestapovska mučilnica, v kateri naj bi se uredil Gorenjski muzej revolucije

**DOPISUJTE
V ŽELEZARJA**

RAZSTAVA 40 LET KOMUNISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE – SLOVENIJE

Ob štiridesetletnici ustanovnega kongresa Komunistične stranke Slovenije in prihoda tovariša Tita na čelo partije so delavci muzeja ljudske revolucije Slovenije pripravili razstavo 40 let Komunistične stranke Jugoslavije – Slovenije, 1931 do 1941, od ustanovitve partije v Sloveniji do ustanovitve protifašistične fronte slovenskega naroda. Slovensna otvoritev razstave bo v petek, 9. septembra, v Kosovi graščini, Titova 64, na Jesenicah. Razstava bo odprta do vključno 24. septembra, vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 17. ure, razen v soboto popoldne in v nedeljo.

Razstava 40 let Komunistične stranke Jugoslavije – Slovenije zajema štiri časovna obdobja od obnavljanja partijskih organizacij v času šestojanuarske diktature, snovanja ljudske fronte, od ustanovitve kongresa Komunistične stranke Slovenije, zveze delovnega ljudstva Slovenije in protimperialistične fronte slovenskega naroda.

Vsebinsko bogat prikaz s fotografijami kot dokumenti dogodkov in ljudi naše revolucionarne preteklosti, razstava 40 let Komunistične stranke Jugoslavije – Slovenije razkriva napredno miselnost, ki jo je širila partija preko legalnih, pollegalnih in ilegalnih oblik svojega delovanja za in v interesu izkoriščanega delavskega razreda. Pomembna je zlasti ustanovitev zadruge Ekonomska enota in založba Nova knjiga – ENKA leta 1932 ter prevodi temeljnih del klasikov marksizma leta 1933, s čimer je bila širokemu krogu ljudi dana možnost spoznavati marksistično teorijo. V delu partije je zelo pomemben začetek izhajanja Ljudske pravice 5. oktobra 1934. leta v Dolnji Lendavi. Z Ljudsko pravico je partija v Sloveniji mobilizirala delovne množice v ljudsko frontno gibanje.

Šestojanuarska diktatura v Jugoslaviji od 1929. do 1931. leta je z močnim policijskim terorjem hotela razbiti Komunistično stranko Jugoslavije. Policija je kot zlovesče orodje šestojanuarske diktature komuniste preganjala, zapirala, mučila in tudi ubijala. O tem pričajo mnogi ohranjeni dokumenti, fotografije, listine in zapisi.

V letih 1931 do 1934, ko so se nekateri vodilni komunisti vrnili iz zapor, se prične obnavljanje organizacijskih in akcijskih oblik ter vsebin delovanja partije, ki deluje med ljudstvom in organizira boj zoper režim šestojanuarske diktature in izkoriščanje delavskega razreda. V boju za razredno osvoboditev delovnih množic in za demokracijo je partija pridobivala zaupanje ljudstva. Pomembne politične, ekonomske in socialne uspehe je dosegla

tudi v sindikalnem gibanju. Partija je organizirala in vodila stavke v delavskih središčih: Kamniku, Celju, Novem mestu itd., izredno močno pa je odjeknila 72-urna gladovna stavka rudarjev v Zasavju 1934. leta.

Uspehi partije med ljudskimi množicami so terjali sklicanje partijskega kongresa ali konference. Od septembra do novembra 1934. leta so bile organizirane in uspešno izvedene partijske pokrajinske konference. Znana je četrta pokrajinska konferenca Komunistične stranke Jugoslavije za Slovenijo, ki je bila od 15. do 16. septembra 1934. leta v škofijskem dvorcu Goricanah pri Medvodah. Konferenci je prisostvoval tudi Josip Broz-Rudi. Poročili Edvarda Kardelja, Borisa Kidriča ter razprava na konferenci o delu sindikatov pri oblikovanju enotne fronte delavskega razreda in o delu pokrajinskega vodstva v letih 1931 do 1934 so dala smernice za nadaljnje akcijsko delovanje partije. Smernice konference v Goricanah je sprejela in dalje razvila četrta državna konferenca Komunistične stranke Jugoslavije, ki je bila 24. in 25. decembra 1934. leta v Ljubljani in na kateri so sprejeli sklep o ustanovitvi Komunistične stranke Slovenije, Hrvatske in Makedonije.

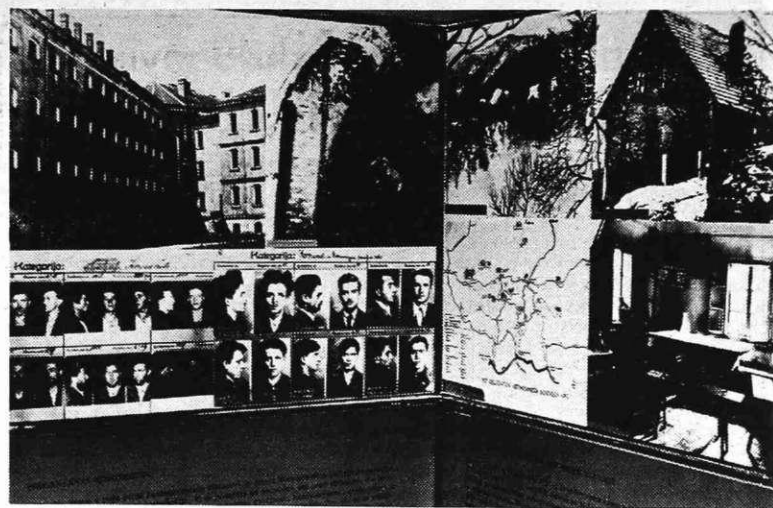
V letu 1935, 9. in 10. junija, je bil v Splitu plenum centralnega komiteja Komunistične stranke Jugoslavije. Začelo se je v vsej Jugoslaviji zbiranje demokratičnih sil proti reakcionarnemu režimu Stojadinovičeve vlade in za obrambo pred rastočo fašistično nevarnostjo. Tako je partija ob volitvah v narodno skupščino 1935. leta proklamirala enotno fronto delavcev in kmetov ter zati-

ranih ljudskih množic proti vojni in fašizmu ter organizirala demonstracije zoper nasilje in ponarejanje volilnih rezultatov.

Pod vodstvom partije so bile izvedene mogočne manifestacije delavske revolucionarne solidarnosti: zlet delavskih kulturnih društev Svoboda v Celju 7. julija 1935, ki se je spremenil v politično zborovanje, množična proslava ob 30-letnici Saveza metalurških radnika Jugoslavije na Jesenicah 15. in 16. avgusta 1936, ki je izpričala enotnost delavskega razreda, množično zborovanje slovenske ljudske fronte 1. septembra 1935 v Ljutomeru, kjer je padel kot žrtev orožniškega nasilnega napada kmet Alojz Mavrič, manifestacija ljudske fronte v Lesičnem pri Pilšanuju 3. novembra 1935, skupen sestanek slovenskih opozicijskih strank v Celju 24. novembra 1935. leta itd.

Leta 1935 je tudi SKOJ razvila široko protifašistično mladinsko gibanje. 27. maja 1936. leta je bil na prvem mirovnem zborovanju v Ljubljani izvoljen iniciativni odbor, ki je vodil mirovno gibanje. V akcijskih mirovnih odborih pa so sodelovala številna društva in organizacije pod skupnim geslom: boj za kruh in mir.

Delavstvo je bilo v Sloveniji številno, toda razcepljeno na različne strokovne in politične organizacije. Komunisti so si prizadevali doseči enotnost akcije delavstva v mednarodnih in stavkovnih bojih. Velik stavkovni val, ki je 1935. in 1936. leta zajel Slovenijo, je bil resničen odraz enotnosti delavskega gibanja, ki so ga krepili komunisti. 1935. leta je bila v Sloveniji največja stavka v jeseniški

Detajl iz zgodovinsko-dokumentarne razstave, ki bo jutri odprta v Kosovi graščini.

železarni, na Javorniku in na Jesenicah. Višek stavkovnega vala pa je bila splošna tekstilna stavka, ki je zajela 8.500 delavcev. Zaradi enotnega nastopa delavstva in podpore javnosti so delavci z velikim stavkovnim bojem dosegli pomembne politične uspehe. Sprejete so bile tudi nove kolektivne pogodbe, s katerimi je več kot polovica delavcev dosegla pogodbeno urejene odnose z delodajalci.

17. in 18. aprila 1937 je bil na Čebinah ustanovni kongres Komunistične stranke Slovenije. Na ustanovnem kongresu je bil sprejet manifest slovenskemu narodu, ki je bil idejno politični program slovenskih komunistov. Ustanovnega kongresa Komunistične stranke Slovenije se je udeležil tudi jeseniški delegat Vencelj Perko, ki je bil 1936. leta izvoljen za župana v občini Koroška Bela, od 1934. leta pa je bil delavski voditelj na Jesenicah, bil je član DPD Svoboda, oziroma kasneje Enakosti, član strokovne organizacije SMRJ in 1936. leta njen predsednik. V času stavke je bil glavni zaupnik jeseniškega delavstva in je bil navzoč pri vseh pogajanjih. Poleg tovariša Vencelja Perka je na Jesenicah, Javorniku, Koroški Beli in v drugih krajih v okolici Jesenic delovalo še več predanih in v težkem revolucionarnem boju za delavske pravice prekaljenih komunistov, ki so nosili vso težo socialne revolucije jeseniških železarjev.

Glavna dejavnost partije v letih pred drugo svetovno vojno je bilo narodnoobrambno delo, hkrati pa opozarjanje na nacistično-fašistično nevarnost s pozivom na združitev vseh demokratičnih in naprednih sil. Slovenski komunisti so podprli boj španskega naroda proti fašizmu. V Španijo so odhajali in se vključevali v internacionalne brigade tudi komunisti z Jesenic in okolice z Jožem

Gregorčičem na čelu, ki je bil v NOB proglašen za narodnega heroja. Komunisti so ustanavljali narodnoobrambne odbore in svete, v katere so se vključevali predvsem delovna mladina in študentje.

Ljudska fronta se je preimenovala v zvezo delovnega ljudstva Slovenije, ki se je proslavila z manifestom »Kaj hočemo«.

Leta 1938 je ponovno zakipelo stavkovno gibanje, sindikalno organizirani delavci pa so se vključevali v politične akcije, ki jih je organizirala partija. Aprila 1939. leta so se za obrambo delavskih pravic združile v akcijsko in organizacijsko enotnost strokovna komisija, jugoslovanska strokovna zveza in neza-visna strokovna zveza; nastal je revolucionarni osrednji strokovni odbor za Slovenijo, ki so ga vodili komunisti.

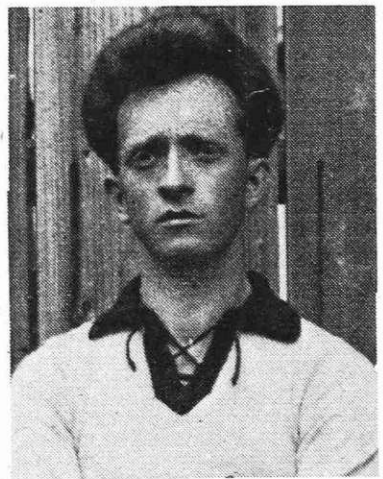
Po 1937. letu, ko je prišel na čelo partije tovariš Tito, je partija doživela globoke spremembe, razvila se je v enotno partijo, ki je bila tesno povezana z delavskim razredom. Močna in notranje konsolidirana ter prekaljena v boju z monarhofašističnim sistemom kraljevine Jugoslavije za politične, socialne in ekonomske pravice delavskega razreda je bila edina, ki je bila pripravljena na barbarski napad na Jugoslavijo 6. aprila 1941. Na pobudo komunistične partije so se 27. aprila 1941 v Vidmarjevi hiši v Ljubljani zbrali zastopniki KPS, krščanskih socialistov, demokratičnega krila Sokol in kulturnih delavcev ter ustanovili protimperialistično fronto slovenskega naroda, ki se je kmalu nato preimenovala v Osvobodilno fronto slovenskega naroda – OF.

OF je postala voditelj slovenskega naroda v njegovem boju zoper okupatorja in z njim združene domače reakcije in za socialno revolucijo. Janez ZURC

OB 35. OBLETNICI SMRTI JOŽETA GREGORČIČA-GORENJCA

(Nadaljevanje z 10. strani)

Jože Gregorčič v nogometnem dresu leta 1930.

Španijo, kjer je postal mitraljezec v Cankarjevi četi. Pozneje je bil zaradi izredne hrabrosti imenovan za komisarja internacionalnega bataljona Dimitrov. Sodeloval je v 15. in 129. internacionalni brigadi pri Madridu, na aragonski fronti, pred Saragoso in Teruelom in do konca v bitki v Kataloniji. Bil je med najhrabrejšimi v bojih za fašistično trdnjavo Belcito. Veliko odločnosti je pokazal, ko se je polmilijska množica starčkov, žensk, otrok in vojakov umikala proti francoski meji. S svojim bataljonom se je umaknil čez mejo in se zatekel v francosko taborišče. V taboriščih St. Ciprian, Camp de Gurs in Camp Argeles sur Mer je preživel dve leti. Organiziral je športne in kulturne prireditve, skupaj z bratom Ivanom

pa je napravil nekaj kipov iz gline, med drugim tudi Cankarjevega.

Na poziv partije je leta 1940 iz taborišča Camp de Gurs zbežal v Marseille. Skrit na ladji v premožu se je po sedmih dneh pripeljal v Split. Januarja 1941 pa se je po štirih letih zopet znašel na Jesenicah, kjer je nadaljeval z revolucionarnim delom, vendar sedaj z velikimi izkušnjami, ki si jih je pridobil v španski revoluciji. Prevel je mesto sekretarja okrožnega komiteja za Jesenice. Pred njim so se na tem mestu vrstili že Stane Žagar, Slavko Federle in Marija Žumer.

27. marca 1941 so bile na Jesenicah demonstracije proti paktu jugoslovanske vlade z osjo Rim-Berlin. Šestega aprila, ko je Hitler napadel Jugoslavijo, pa je Jože Gregorčič takoj dobil direktivo od CK KPS, da organizira oborožen odpor. Skupina delavcev je tega dne odšla v Podkoren, da bi skupaj z granicarji branila mejo. Že 8. aprila so Italijani zavzeli Rateče, jugoslovanska vojska je kapitulirala in vsi poskusi komunistične partije za obrambo severne meje so bili zaman. Desetega aprila so se zadnji ostanki jugoslovanske vojske umaknili in med potjo minirali še karavanski predor in železniški most v Žirovnici. Gregorčič se je na vso moč trudil, da bi organiziral obrambo iz prostovoljcev in je šele po tem, ko je videl, da je vse zaman, ukazal komunistom in skojevem, da začno zbirati orožje in se umaknejo.

11. aprila so italijanske sile skupaj z nemškimi alpinci zasedle Jesenice. Že naslednji dan pa je Gregorčič organiziral vojno revolucionarno komite.

Komunisti so takoj po okupaciji začeli z organiziranim odporom. Dvajsetega aprila je bila na Slamnikih večja partijska konferenca, na kateri so sodelovali komunisti z Jesenic, Bleda in iz Bohinja in na

kateri so bili sprejeti prvi sklepi o organiziranem oboroženem odporu proti okupatorju.

Gregorčič je bil vse od okupacije v ilegali. V začetku junija se je udeležil razširjene seje CK KPS v Ivančevih vili v Ljubljani, na kateri je dobil natančna navodila o pripravi za vstajo in delo vojno revolucionarnega komiteja. Člani vojno revolucionarnega komiteja na Jesenicah so bili še Ivan Bertoncelj, Polde Stražišar, Lojze Hrovat in Jože Ažman.

Po napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo so se komunisti začeli umikati v ilegalo, saj je okupator začel pravi lov na komuniste. Med prvimi so aretirali znano predvojno komunistko Marijo Žumer in jo odpeljali v koncentracijsko taborišče. Prvi komunisti so se začeli zbirati v gozdovih okoli Jesenic, ustanovljati pa so se začeli tudi prvi odbori OF, ki so združevali vse napredno delavstvo.

Pod Malim Gregorjevcem na Jelovici je bila 20. julija 1941 konferenca vojno revolucionarnih komitejev in partijskih komitejev s cele Gorenjske, na kateri je bil Jože Gregorčič zadolžen za organiziranje vstaje v jeseniškem okrožju. Že 28. julija je tri grupe, ki so bile ločeno na Obranci, Mirci in Hrastniku nad Koroško Belo, združil v Cankarjevo četo, ki je štela 40 borcev. Potem ko je četa prestala ognjeni krst na Obranci (1. avgust), se je premaknila na Vodiško planino, kjer je bil ustanovljen Cankarjev bataljon, za prvega komandanta pa imenovan Jože Gregorčič. Pod Gregorčičevim vodstvom se je Cankarjev bataljon 8. avgusta moral prebijati skozi nemško ofenzivo na Kotliču na Jelovici. Znane so uspešne akcije tega bataljona v tem letu v Zapužah, Dupljah, v Škofji Loki in drugod.

V začetku decembra 1941 so se vodilni gorenjski aktivisti zbrali na posvetovanju v Kocjanovi domačiji v Bukovčici pod Mohorjem in pripravili načrt za decembrsko vstajo na Gorenjskem.

12. decembra 1941 pa je Cankarjev bataljon pod vodstvom Jožeta Gregorčiča slavil največjo zmago slovenskega partizanstva v letu 1941. V desetminutnem boju je padlo 46 Nemcev, ki so jih partizani pričakali v zasedi v Rovtuh pod Mladim vrhom.

Januarja 1942 pa se je bataljon umaknil v Dražgoše, kjer je pod vodstvom Staneta Žagarja in Jožeta Gregorčiča bojeval legendarno dražgoško bitko.

Po velikih uspehih, ki so jih gorenjski partizani dosegli v letu 1941 in v začetku leta 1942, so Nemci začeli z obsežnimi ofenzivami, ki so prizadele gorenjskim partizanskim enotam velike izgube. Februarja 1942 je bilo preurejeno partizansko poveljevanje na Slovenskem in ustanovljena so bila pokrajinska poveljstva. Dolžnost komandanta v pokrajinskem poveljstvu za Gorenjsko je prevzel Jože Gregorčič. Ko pa je glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet formiralo odrede in grupe odredov, je bil Jože Gregorčič imenovan za prvega komandanta prve grupe odredov, ki naj bi zajela

Gorenjsko in Koroško. Razmere na Gorenjskem pa so bile vse težje, saj se je okupator znašal tudi nad civilnim prebivalstvom. Nemci so na vsak način hoteli Gorenjsko očistiti partizanov, zato so v jeseni 1942 zbrali veliko število vojaških in policijskih enot. Pri tem so jim pomagali tudi raztrganci, ki so dobro poznali teren. Med številnimi čiščenji, ki jih je okupator izvajal jeseni 1942, je septembra prišlo do velike hajke na Jelovici, v kateri je padel Jože Gregorčič, poleg 24 borcev štaba prve grupe odredov in selške čete.

12. septembra 1942 pa so Nemci s sramotilnim plakatom razglasili uničenje partizanskih enot na Gorenjskem in smrt komandanta Jožeta Gregorčiča-Gorenjca.

Ravno v tem letu so na Gorenjskem padli najboljši borci in revolucionarji.

VIRI: Arhiv tehničnega muzeja; Koledar najvažnejših dogodkov (1959); Zbornik Jeklo in ljudje (I.) (Franc Škrli); Železar 1959 (Miha Klinar; Utrinki iz zgodovine jeseniškega delavstva).

Tone Konobelj

Nogometno moštvo športnega odseka DPD Enakost leta 1930. V sredini stoji Jože Gregorčič.

TRIDNEVNO POTOVANJE V ZGODOVINSKE KRAJE

Občinski odbor ZZB NOV – komisija za interniranje, prireja poleg enodnevnega potovanja v Doberdob, Gonars, Rižarno 6. septembra še tridnevno potovanje v naše iz bližnje in daljne zgodovine pomembnejše kraje, in sicer 23., 24., 25. septembra 1977.

Prvi dan – petek, 23. septembra:

Odhod avtobusa ob 5. uri izpred zdravstvenega doma na Jesenicah, s postanki na vseh avtobusnih postajah do Vrbe. Vožnja: Kranj – Brniki – Trojane. Po krajšem postanku odhod v Celje. Ogled zaporov in Celjskega piskra ter spomenika. Ogled FRANKO-LOVEGA, kjer so Nemci obesili na jablane 100 talcev, ki so pokopani v dveh grobnicah.

V Ptuj si bomo ogledali grad z muzejem in spomenik Lackovi četi. V ptujskem gradu bo kosilo. Po ogledu gradu Borl in Trakovščanov odhod v Kumrovec, kjer bo ogled Titove rojstne hiše in novega zgrajenega spominskega centra. V Stubicah, kjer je veličasten spomenik vodji kmečkih uporov Matiji Gubcu, v stubiških toplicah bodo večerjali, prenočišče in zajtrk.

Drugi dan – sobota, 24. septembra:

Odhod v Brežice. Ogled obnovljenega gradu z bogatim muzejem in slikovite dvorane. Vožnja do Kostanjevice z ogledom FORMA VIVE. V Novem mestu bo krajši postanek – odhod v Bazo 20, nato v Črnomelj – kjer bo kosilo. Odhod v Gorskotina, preko Vinice v Delnice, kjer bodo večerjali, prenočišče in zajtrk.

Tretji dan – nedelja 25. septembra:

Odhod v Kočevje. Po ogledu muzeja prve slovenske skupščine, spomenika in ostalih zanimivosti vožnja preko Ribnice, Velikih Lašč na Turjak. S Turjaka se odpeljemo k Urhu pri Ljubljani – znanem po največjih belogardističnih zločinih. Od tu bo vožnja skozi Škofjo Loko, kjer bo kosilo, v Dražgoše k spomeniku, posvečenemu dražgoški bitki.

Povratak na Jesenice bo v večernih urah.

Prijave z vplačilom 1.000 din sprejemajo na občinskem odboru ZZB NOV Jesenice do zasedbe mest – najpozneje do 15. septembra.

OBČINSKI SVET ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE – JESENICE RAZPISUJE

POHOD PO KARAVANKAH 1977: Pohod bo 17. septembra in bo potekal po naslednji trasi: spomenik NOB v Planini pod Golico – Menta – Mošiče – Rožca (nekdanja koča) – Hruščanska planina – Ravne (dovška stran) – vznožje Mlinca do Bajerja (bivša graničarska karavla nad Dovjem). Druga varianta pa z vrha Rožce po grebenu preko Mlinca do Bajerja.

Prijave naj sindikalne organizacije ali posamezniki, s priloženimi desetimi dinarji, oddajo med 10. in 13. uro na občinskem sindikalnem svetu, do vključno 14. septembra. Prijavnina se pobira kot prispevek za prevoz, prehrano in značko.

Avtobusi bodo vozili udeležence izpred zdravstvenega doma na Jesenicah od 6. ure do 7.15, skupen odhod iz Planine pa je ob 8.30. Po tovariškem srečanju na Bajerju, kjer bo poskrbljeno tudi za prehrano in pijačo po zmernih cenah, bo povratak z avtobusi iz Kamen (ob vznožju Bajerja) ob 17. uri.

PETO SINDIKALNO PRVENSTVO V ŠAHU ZA LETO 1977, ki bo v petek, 23. septembra, s pričetkom ob 15.30 v šahovskem domu na Jesenicah. Tekmovanje je ekipno, vsako ekipo pa sestavljajo štirje šahisti. Pravico udeležbe imajo vsi redno zaposleni člani sindikata.

Pisne prijave naj sindikalne organizacije dostavijo najkasneje do 16. septembra na občinski svet ZSS Jesenice.

PETO SINDIKALNO PRVENSTVO OBČINE V STRELJANJU Z ZRAČNO PUSKO, ki bo 24. septembra ob 10. uri dopoldan v strelskem domu Matija Verdika na Jesenicah v Podmežaklju.

Tekmuje se v ženski in moški konkurenci, ekipno in posamezno. Ekipo sestavljajo štirje strelci, oziroma strelci. Vsak strelci ima po deset strelcev v konkurenci in tri poskušne strele.

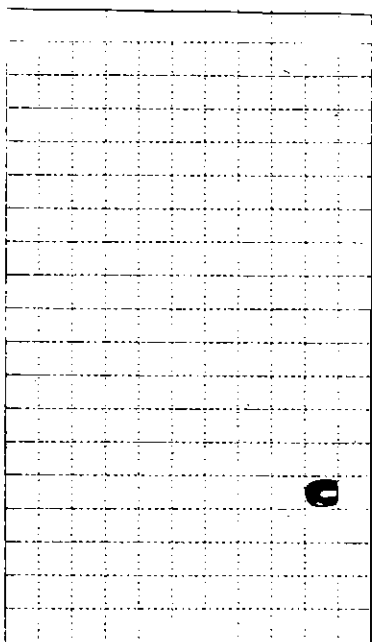
Pisne prijave morajo osnovne organizacije sindikata dostaviti na občinski sindikalni svet do petka, 16. septembra.

PETO SINDIKALNO PRVENSTVO OBČINE V KEGLJANJU NA ASFALTU, ki bo 24. in 25. septembra, obakrat s pričetkom ob 9. uri na kegljišču v Podmežaklju za članke in 2. oktobra z istim pričetkom za članice.

Tekmuje se v ženski in moški konkurenci ekipno in posamezno. Moške ekipe sestavljajo štirje kegljaci, ženske pa tri kegljake. Tekmuje se na 50 lučajev (25 na polno in 25 na čiščenje).

Prijave je treba dostaviti na občinski sindikalni svet do petka, 16. septembra. V prijavi je treba registrirane tekmovalce označiti s črko »R«.

KOMBINACIJSKA KRIŽANKA

Pri kombinacijski križanki mora reševalec s kombiniranjem razvrstiti besede v lik, ki ima 38 črnih polj. Za pomoč je črka C že vpisana.

Število besed v vodoravni vrsti: 1 – 2, 2 – 1, 3 – 2, 4 – 3, 5 – 1, 6 – 2, 7 – 1, 8 – 3, 9 – 2, 10 – 3, 11 – 2, 12 – 3, 13 – 1, 14 – 2, 15 – 1, 16 – 3, 17 – 2, 18 – 1, 19 – 2. Gesla z dvema črkama: AA, AD, AK, AR, AS, AV, BS, CR, EN, DA, NS, OP, PI, SA, ST, TO, VU. Gesla s tremi črkami: AKE, AVA, ERO, IDA, ILO, LET, OJE, OKA, ONT, ORA, PES, REP, SEP, SPA, UDO, URA. Gesla s štirimi črkami: BARI, EPIL, INJE, LADA, LOLA, OCET, ODOR, OTTO. Gesla s petimi črkami: ANANA, APOLO, AKA, ATENE, ATILA, ELENA, IKONA, KALUP, KODER, KOKOS, KOKOS, LO, TOS, MICKA, MOAKE, NARTE, NEGRO, POZEN, SALTO, ZIBEL. Gesla s sedmimi črkami: ALBANKA, ARALIJA, EVTERPA, KALOPEL, KRISTAL, LEPOTER, PIŠTOLA, PRERAST.

SEPARAT, SKALINA, VAKANCE, ZAPONKA. Gesli z enajstimi črkami: POPOTOVANJE, ZAPOVEDNICA.

REŠITEV KOMBINACIJSKE KRIŽANKA

Črna polja so označena s črkami. KOKOS – POZEN; A – ARALIJA – A; LOLA – E – EPIL; UDO – SPA – ONT; POPOTOVANJE; REP – T – AKE; V – R – PES – A – P; AK – MICKA – AR; KOKOS – ATENE; AD – ATILA – AR; NEGRO – IKONA; CR – ELENA – AS; E – S – AVA – K – T; LET – T – ERO; ZAPOVEDNICA; IDA – URI – SEP; BARI – P – OTTO; E – ALBANKA – I; LOTOS – SALTO.

ZAHVALA

Odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Žičarna se najlepše zahvaljujem za brezplačno letovanje v Biogradu na moru.

Marija Mikelj

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Profilarna se iskreno zahvaljujem za odobreno brezplačno letovanje v Biogradu na moru.

Martina Jeren

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikata TOZD Vzdrževanje se najlepše zahvaljujem za brezplačno letovanje v Biogradu na moru.

Franc Oblak

OBISK ZAGREBSKEGA VELESEJMA

Zveza inženirjev in tehnikov Jesenice organizira 14. septembra obisk zagrebskega velesejma.

Prijave sprejemajo predsedniki metalurškega, strojnega in elektrotehniškega društva do vključno ponedeljka, 12. septembra.

Zveza inženirjev in tehnikov Jesenice

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 10. septembra, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina. Specerija Bled – Supermarket UNION Jesenice.

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi naše drage mame, stare mame in sestre

NEŽE BUCEK
roj. Žnidar

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremlili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje in ki ste nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se vsem sosedom za pomoč v težkih trenutkih in pevskemu zboru DU Javornik za zapete žalostinke.

ŽALUJOČI: sinova Ivan in Jože z ženama Milico in Valerijo ter vnuki Vlasta, Tanja, Jožica, Slavko in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

FRANČIŠKE PINTAR

se zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremlili na njeni zadnji poti, ji poklonili cvetje in nam izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo dr. Markežu in strednemu osebju bolnišnice Jesenice. Najlepša hvala delavcem talilnic in plavža za denarno pomoč, ter strojnemu delavnicam za venec. Hvala tudi pevcem za žalostinke.

ŽALUJOČI: sin z družino, hčerki Milica in Draga z družinama, hčerka Boža s sinom ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Društvu upokojenecv Javornik – Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za prejeto čestitko ob življenjskem prazniku.

Albin Vister

ZAHVALA

Iskrena hvala za prizadevanje in pravočasno pomoč v težkih trenutkih hude bolezni osebju internega oddelka, dr. Mencingerju, nadzorni sestri Dragici Cerar, osebju kirurškega oddelka bolnice na Jesenicah, vozniku reševalnega vozila Mihu Vilmanu, sodelavcem iz GEŽ za obiske in darila ter vsem, ki so sočustvovali in izrekli dobre želje. Boris in Nuša Žagar, Dovje 94

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru temeljne organizacije združenega dela Livarna se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki smo jo prejeli ob smrti moža in očeta Jožeta Slivnika.

Slivnikovi

ZAHVALA

Odboru osnovne organizacije TOZD Transport se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Ivan Justin

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Transport se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času bolezni.

Franc Markelj

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Žičarna se iskreno zahvaljujem za odobreno brezplačno letovanje v počitniškem domu v Crkveni.

Marija Preželj

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

10. in 11. septembra, ameriški barvni film TRIJE KONDORJEVI DNEVI, režija Sydney Pollack, v gl. vlogi Robert Redford, ob 17. in 19. uri. Njegovo ime v CIH je Kondor, želja vseh, s katerimi je delal in jim verjel, je, da ga ubijejo.

12. in 13. septembra amer. CS barvni film NEUSTRAŠNI WALDO PEPPER, režija George Roy Hill, v gl. vlogi Robert Redford, ob 17. in 19. uri.

14. septembra danski barvni film ZOBOZDRAVNIK V POSTELJI, režija John Hilbard, v gl. vlogi Ole Soeltoft, ob 17. in 19. uri.

15. septembra zaprti! 16. septembra franc. barvni film NEDELJSKA ZENSKA, režija Luigi Comencini, v gl. vlogi Marcello Mastroianni, ob 17. in 19. uri.

17. in 18. septembra amer. CS barvni film ROLLERBALL, režija Norman Jewison, v gl. vlogi James Caan, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

10. in 11. septembra amer. CS barvni film NEUSTRAŠNI WALDO PEPPER, ob 18. in 20. uri.

12. in 13. septembra TRIJE KONDORJEVI DNEVI, ob 18. in 20. uri.

14. septembra ni predstava. 15. septembra franc. barvni film UGRABITELJ MICHELLE JANSON, ob 18. in 20. uri.

16. septembra danski barvni film ZOBOZDRAVNIK V POSTELJI, ob 18. in 20. uri.

17. in 18. septembra nem.-jug. barvni film KRALJ PETROLEJA, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

10. septembra amer. barvni film BILO JE NEKOČ NA DIVJEM ZAPADU, ob 20. uri.

11. septembra italij. barvni film TUDI ANGELI NORO VOZIJO, ob 20. uri.

14. septembra amer. CS barvni film NEUSTRAŠNI WALDO PEPPER, ob 20. uri.

17. septembra amer. barvni film TRIJE KONDORJEVI DNEVI, ob 20. uri.

18. septembra franc. VV barvni film UGRABITELJ MICHELLE JANSON, ob 20. uri.

Kino DOVJE MOJSTRANA

10. septembra italij. barvni film ZADNJI DNEVI POMPEJEV, ob 19. uri.

11. septembra amer. CS barvni film BILO JE NEKOČ NA DIVJEM ZAPADU, ob 19. uri.

17. septembra amer. CS barvni film NEUSTRAŠNI WALDO PEPPER, ob 19. uri.

18. septembra amer. barvni film TRIJE KONDORJEVI DNEVI, ob 19. uri.

RAZPIS EKSURZIJE

Elektrotehniško društvo Jesenice razpisuje strokovno ekskurzijo v tovarno aluminija v Kidričevem in elektrarno Formin.

Program:

1. dan: Odhod z Jesenic 23. septembra ob 6. uri izpred Čufarja, z vmesnimi postanki do Radovljice. Vožnja preko Brnika do tovarne Boris Kidrič v Kidričevem. Ogled tovarne in vožnja do Ptuja, kjer bo ogled znamenitosti tega kraja in elektrarne Formin.

V popoldanskih urah vožnja do Stubiških toplic – prenočišče.

2. dan: Ogled spominskega doma in rojstne hiše maršala Tita v Kumrovcu. Nadaljevanje vožnje v Krško – ogled nuklearne elektrarne v izgradnji. Vožnja proti Čateškim toplicam, kjer bosta kosilo in osvežitev.

Povratak na Jesenice do 22. ure. Stroški ekskurzije za člane društva 450 din. Prijave sprejemata tov. Rekar, tel. 245, in tov. Zupan, tel. 297, do 17. septembra.

Upravni odbor elektrotehniškega društva Jesenice

DRUŠTVO UPKOJENCEV JESENICE, C. pod gozdom 13,

RAZPISUJE

prosto delovno mesto točilke za strežbo v gostišču v domu upokojenecv na Jesenicah.

Delovni čas samo popoldne. Sreda prosta. Osební dohodek po dogovoru. Društvo ima na voljo dvosobno stanovanje.

Zaželen je zakonski par, ker bi mož lahko prevzel mesto hišnika. Kandidati naj pošljejo pisne prijave na zgornji naslov ali pa se naj zglasijo osebno v pisarni društva vsak torek ali petek od 16. do 18. ure.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

VIATOR TOZD JESENICE objavlja naslednja prosta delovna mesta:

Za obrat gostinstvo v Gozd Martuljku:

1. šef strežbe v hotelu Špik
2. kuhar

Za obrat servisne delavnice:

3. vodja skladišč
4. kovinostrugar
5. avtomehanik
6. 2 nekvalificirana delavca za priučičev

Za sedežnico Španov vrh:

7. strojnik žičnice
8. 3 strežnike žičnice

POGOJI:

Pod 1.: gostinski tehnik, 3 leta delovnih izkušenj na samostojnih delovnih mestih v stroki ali VK gostinski delavec in 5 let delovnih izkušenj na samostojnih mestih v stroki

Pod 2.: KV delavec gostinske stroke, 2 leti delovnih izkušenj v stroki

Pod 3.: VK delavec avtomehanske stroke ali sorodne, 3 leta delovnih izkušenj na samostojnih delovnih mestih

Pod 4.: VK ali KV kovinostrugar in 2 leti delovnih izkušenj v stroki

Pod 5.: VK ali KV delavec avtomehanske stroke, 2 leti delovnih izkušenj v stroki

Pod 6.: končana osemletka

Pod 7.: VK ali KV delavec elektro ali strojne stroke, 3 leta delovnih izkušenj

Pod 8.: KV delavec strojne stroke, lahko tudi mlajši upokojenec

Izbrani kandidati bodo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom, razen za delovno mesto strežnik žičnice, kjer bodo izbrani kandidati sklenili delovno razmerje za določen čas – za zimsko sezono 1977/78.

Za vsa delovna mesta je predvideno 3-mesečno poskusno delo.

Prijave s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev z dokazili o strokovnosti pošljite na naslov VIATOR TOZD JESENICE, Titova št. 67. Rok za sprejemanje prijav je 8 dni od objave oziroma do zasedbe delovnih mest.

KAJ BO V NOVI SEZONI?

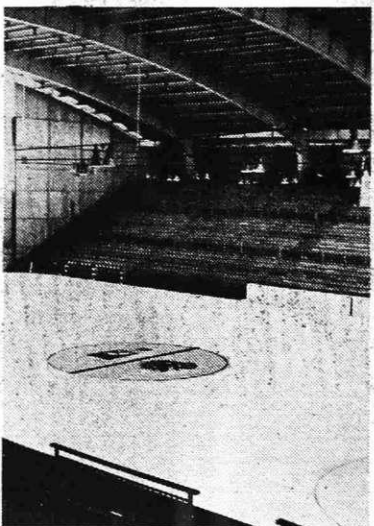
Jeseniški hokejisti so se konec preteklega tedna vrnili iz ČSSR, kjer so bili na desetdnevni pripravah pod strokovnim vodstvom trenerja Vlastimila Bubnika. Čeprav so najprej mislili, da bodo lahko trenirali v Brnu, pa to ni bilo mogoče zaradi rekonstrukcijskih del v tamkajšnji ledeni dvorani. Zaradi tega so vseh deset dni trenirali v majhnem mestecu Skalici, ki ima tudi člana druge češkoslovaške lige. Čeprav so bili pogoji za trening zelo dobri, pa tudi pogoj bivanja, se zlasti hrana, pa so se Jeseničani morali na treninge voziti 20 kilometrov od mesta bivanja. To pravzaprav ni niti tako naporno, vendar če upoštevamo, da so to razdalje morali premagovati dvakrat na dan, pomeni, da jih je to tudi po svoje utrujalo.

Po pripovedovanju vodstva je bila delavnost vseh igralcev na višini, še posebej pa je treba poudariti, da je bila disciplina na teh desetdnevni pripravah zelo dobra. Jeseničani so trenirali dvakrat na dan po eno uro in pol, kratke priprave pa so izkoristili tudi za odigranje prijateljskih srečanj. Najprej so se pomerili z mladinskimi moštvom Brna in se razšli z neodločenim rezultatom 4:4. Potem so se srečali z domačo ekipo Skalica, ki se na ledu pripravlja že več kot mesec dni, bili pa so na pripravah tudi na Poljskem. Skalica je član druge češkoslovaške lige, naši pa so izgubili z rezultatom 5:8. Jeseničaniom se je poznalo, da so s treningi na ledu šele začeli, kajti v prvi tretjini so bili enakovredni, v preostalih dveh tretjinah, ko jim je zmanjkalo moči, pa so bili boljše domačini. V tretjem srečanju so se še enkrat pomerili z mladinci Brna. To tekmo pa so odločili v svojo korist z rezultatom 10:5.

Čeprav so bile letošnje predsezonske priprave v inozemstvu kratke, jih lahko ocenimo kot uspešne. To še posebej velja za vključitev mladih, nadarjenih igralcev, ki bodo v letošnji sezoni zamenjali precejšnje število standardnih igralcev Jesenic, ki so odšli v JLA (M. Zbontar, Hafner, Pristov), Tislerja, ki bo treniral v Italiji, in F. Zbontarja, ki je kaznovan. Nekateri izmed teh ne bodo potrebovali adaptacije v prvem jeseniškem moštvu, toda nekaj pa je tudi takih, ki bodo morali v letošnji sezoni še precej resno delati, da jim bo lahko trener Bubnik povsem zaupal.

Po vrnitvi iz Češkoslovaške jeseniški hokejisti nadaljujejo s pripravami na ledeni

ploskvi v Podmežakliji, v soboto, 10. septembra, pa jih v Ortiseju čaka prva tekma prvega kola letošnjega tekmovanja za evropski pokal, proti italijanskemu prvaku Bolzanu. V tem moštvu bosta igrala tudi dva jugoslovanska reprezentanta, Jeseničana Rudi in Gorazd Hiti. Mnenja pred startom v letošnji sezoni so v jeseniškem taboru deljena. Gre namreč zato, da so nekateri igralci Bolzana igrali v poletnih mesecih v tako imenovani poletni italijanski ligi, kjer so nabrali dovolj kondicije in uigranosti. Ravno zaradi tega in dejstva, da bo jeseniško moštvo letos krepko pomlajeno, je treba v Ortiseju pričakovati čim tesnejši poraz naših, da bi lahko v Podmežakliji 17. septembra v povratnem srečanju morda z nekaj več treninga in uigranosti poskusili nadomestiti izgubljenost.

Vse je pripravljeno za prve spopade na ledeni ploskvi

POPOLEN USPEH JESENIŠKIH PIONIRJEV

Na slovenskem pionirskem prvenstvu v skokih in vodo, ki je bilo v nedeljo, 4. septembra, na Jesenicah, so jeseniški pionirji postali ekipni prvaki SR Slovenije.

Slovenski prvaki so postali naslednji pionirji jeseniškega plavalnega kluba: Boštjan Ramuš, ki je premočno zmagal v kategoriji pionirjev C (12-14 let) z 271,05 točke; Veronika Bartelj v kategoriji pionirk A (do 10 let) s 93,45 točke, Alenka Bartelj v kategoriji pionirk B (10-12 let) s 123,65 točke.

Ostali rezultati: Pionirke A kategorija: 1. Veronika Bartelj, PK Jesenice - 93,45 točke, 2. Suzana Svetličič, Partizan Idrija - 91,45 točke, 3. Mateja Kovac, PK Jesenice - 82,65 točke.

Pionirji A kategorije: 1. Damjan Carl, Partizan Idrija - 94,40 točke, 2. Ezio Mlakar, Partizan Idrija - 79,15, 3. Darko Peljhan, Partizan Idrija - 75,95, 4. Jani Egart, PK Jesenice - 69,10 točke.

Pionirke B kategorije: 1. Alenka Bartelj, 123,65 točke, 2. Henrika Zupan, 67,60, 3. Katarina Slanin, 63,55, 4. Andreja Zupan, 38,90 točke - vse PK Jesenice.

Pionirji B kategorije: 1. Robert Trček, Partizan Idrija - 174,85 točke, 2. Iztok Bončina, Partizan Idrija - 169,05, 3. Andrej Likar, Partizan Idrija - 167,80, 4. Andrej Berlić, PK Jesenice, 112,30, 5. Klemen Kovac, PK Jesenice - 47,20 točke.

Pionirke C kategorije: 1. Maja Furlan, PK Ljubljana - 149,55 točke.

Pionirji C kategorije: 1. Boštjan Ramuš, PK Jesenice - 271,05 točke, 2. Roman Vidmar, PK Jesenice - 147,00, 3. Rok Balantič, PK Jesenice - 67,00 točke.

Ekipno: 1. PK Jesenice 1203,45 točke, 2. KSV Partizan Idrija 932,80 točke, 3. PK Ljubljana 149,55 točke.

Da so postali jeseniški pionirji - skakalci v vodo ekipni prvaki SRS, je velik uspeh, saj se bodo lahko drugo leto z enako voljo do treningov potegovali celo za ekipnega državnega prvaka. Posebno pa je treba pohvaliti pionirja Boštjana Ramuša, ki je že sedaj v najtežji skupini, kjer se skače že deset zahtevnih skokov, dosegel rezultat, ki je kar za 70 točk boljši od rezultata letošnjega državnega prvaka. Bera

URNIK VADBE V TVD PARTIZAN JESENICE

TVD Partizan Jesenice obvešča vse svoje bodoče in stare člane, da je urnik splošne vadbe v letošnjem letu naslednji:

ZENSKI ODDELKI V TOREK IN ČETRTEK:

od 17. do 18. ure cibernice (predšolske),
od 18. do 19. ure pionirke,
od 19. do 20. ure mladinke
od 20. do 21.30 - rekreacija - članice.

MOŠKI ODDELKI V SREDO IN PETEK:

od 17. do 18. ure cibernice (predšolski),
od 18. do 19. ure pionirji,
od 19. do 20. ure mladinci.

V ponedeljkih od 20.30 do 22. ure je rekreacijska vadba članov.

Vpis v tečaj juda je vsak torek in četrtek od 18. do 20. ure. Vabimo osnovnošolsko mladino obeh spolov.

Obenem društvo vabi k sodelovanju vse, ki so pripravljeni pomagati pri vodenju oddelkov, saj je pomanjkanje vodnikov in vodnic že nekaj let pereč problem.

TVD PARTIZAN JESENICE

PIONIRJI PLANINCI NA LEDINAH

Že v zgodnjih jutranjih urah smo se pionirji planinci s posebnim avtobusom odpeljali proti Jezerskemu. Ustavili smo se ob jezeru v bližini mejnega pasu, nato pa smo si takoj oprtali nahrbtnike in krenili na pot. Med nami so bili tudi starejši in bolj izkušeni planinci. Ti so hodili spredaj. Pot je vodila nekaj časa med smrekami, kjer je bilo prijetno hladno. Kmalu smo prišli do križišča, kjer se je odcepila pot na Češko kočo.

Nadaljevali smo proti Ledinam do tovrne žitnice, kjer so najstarejši udeleženci prepustili svoje nahrbtnike žitnici, da jih je preprežala do Ledin. Od tu naprej se je naša pot pričela v serpentinah vzpenjati. Čez kakšno pol ure pa nam je pot zaprla visoka pečina. Morali smo jo preplezati. Na najnevarnejših mestih so bili v skalo zabiti klini, poleg pa je bila napeljana jeklena vrva. Pogumno smo preplezali oviro. Nekateri je bilo kar malo strah, posebno še, ko smo šli po ledenem mostičku čez prepado. Po polurnem plezanju smo si končno lahko oddahali. Od tu naprej nam je ostal le še delček poti, saj smo videli že konec žitnice in kmalu tudi dom. Že smo bili na cilju. Ko smo si odpotili, smo mislili iti še na Češko kočo, a so nam povedali, da je vzpon na nekaterih mestih zaradi gladkih skal težak. Zaradi tega smo šli raje na bližnji ledenik, kjer je bilo precej navdušenih smučarjev. Najbolj pa nas je navduševal pogled na črdo gamsov, ki so bili zaradi bližine ljudi vsi zmedeni. Nekaj časa so se obotavljali, nato pa so se previdno odpravili čez ledenik proti Ledinam. To je bil res lep in nepozaben pogled. Še malo smo se pokepal v Kar žal nam je bilo, da se naš izlet tako hitro bliža koncu. Vrnili smo se proti koči. Tam so nas pričakali starejši planinci, pripravljeni, da se vrnemo v dolino.

Pot je bila strma, zato so bile na nekaterih mestih vrvi. Brez njih bi se težko spuščali. Vendar se je strmina kmalu končala in pot je bila vedno zložnejša. Še nekaj časa smo hodili po makadamski poti in že

smo bili pri jezeru, kjer je bil tudi naš avtobus. Seveda smo spotoma malo pogledali za gobami, vendar smo našli samo mušnice. Tako smo se odpravili proti Jezerskemu in nato skozi Kranj naravnost domov na Jesenice.

Spet smo spoznali nov košček naše lepe Slovenije.

Igor Razinger

UPOKOJENCI - BALINARJI ZA REPUBLIŠKO PRVENSTVO

Komisija za kulturo in rekreacijo pri zvezi društev upokojencev Slovenije organizira v soboto, 10. septembra, ob 8. uri na Jesenicah drugo republiško tekmovanje zmagovalnih ekip v področnih tekmovanjih v balinanju. Organizacijo je poverila DU Javornik - Koroška Bela.

Na tekmovanju bodo nastopile štiri ekipe: za Gorenjsko ekipo DU Jesenice, za Ljubljano ekipo DU Ljubljana-Siška, za Primorsko ekipo DU Koper in za Dolenjsko ekipo DU Novo mesto.

Tekmuje se po pravilniku balinarske zveze Slovenije, vse ekipe pa morajo biti zbrane 10. septembra ob 8. uri na športnem balinišču v Bazi - Jesenice.

Zaradi vedno večje rekreacijske dejavnosti vabimo krajanke, da se tega zanimivega republiškega tekmovanja udeležijo v čim večjem številu.

DU Javornik - Koroška Bela

NOV SISTEM TEKMOVANJA NOGOMETAŠEV V SLOVENIJI

Po dolgem času je le prišlo do novega tekmovalnega sistema v slovenskem nogometu. Pred enim letom je bil namreč v Portorožu podpisan sporazum o razvoju telesne kulture v SR Sloveniji. Ta sporazum tudi zajema nogometki je dobil novi sistem tekmovanja v celi republiki. Tako v Sloveniji obstaja ena republiška liga, ki jo sestavljajo dvanajst selekcij - regij in povratnik iz druge zvezne lige Merktor. Ena od teh selekcij je tudi Gorenjska s centrom v Kranju.

Gorenjska ima pet-nogometnih selekcij, in sicer: mlajše pionirje od 10. do 12. leta, starejše pionirje od 12. do 14. leta; kadete od 14. do 16. leta. Te tri selekcije bodo tekmovale v občinskih in medobčinskih ligah. Četrta selekcija (mladinci od 15. do 18. leta) bo tekmovala v republiški ligi - zaht. Peta selekcija - člani, pa v enotni republiški ligi, ki naj bi bila s selekcijami tudi kvalitetnejša. V ligi tako nastopajo igralci, ki so stari od 18 do 24 let, in le trije igralci so lahko starejši od 24 let.

Treba je reči, da za gorenjsko selekcijo nastopajo tudi štiri igralci iz NK Jesenice, in sicer: Zvonko Kovačič, Martin Mlakar in Enes Rakovič za člansko ter Emir Zubanovič za mladinsko moštvo. To je veliko priznanje za igralce in tudi za NK Jesenice.

R. Rade

JESENIČANI ZMAGOVALCI MEDNARODNEGA TURNIRJA »TRIMEJE«

V sredo, 31. avgusta, so jeseniški nogometaši odigrali finalno tekmo v Beli peti v Italiji proti BSV Kelag iz Avstrije in po boljši igri zmagali s 3:2 (2:1).

V lepi igri so naši nogometaši zasluženo zmagali, čeprav je nasprotnik povedel z golom iz prostega strela. Naši nogometaši so poleg treh golov ustvarili še vrsto priložnosti, ki pa jih niso realizirali.

Gole na tej tekmi sta dosegla: Komič (1) in Troha (2). Slednji je bil tudi najboljši igralec tekme, čeprav tudi drugi niso dosti zaostajali za njim.

Za Jesenice so nastopili: Ilič, Radič, Mlakar, Samardžija, Kupljenik, Komel, Kovačič, E. Rakovič, Lajič (S. Rakovič), Troha, Komič.

R. Rade

JESENICE: SELEKCIJA GORENJSKE (MLADINCI) 2:3 (2:1)

Jeseniški mladinci so v soboto, 3. septembra, odigrali tekmo s selekcijo Gorenjske. Naši mladinci so prikazali lep in vreden nogomet, vendar pa so tekmo izgubili predvsem zaradi boljše telesne pripravljenosti gostov.

Gola za Jesenice sta dosegla Ilič in Zec.

JESENICE: SELEKCIJA GORENJSKE (KADETI) 4:2 (4:1)

V soboto, 3. septembra, je na Jesenicah gostovala kadetska selekcija Gorenjske, ki so jo jeseniški kadeti po boljši igri premagali. Ne samo premagali, ampak tudi nadigrali v vseh vrtilinah nogometne igre in pokazali, kako se bori za klubske barve.

Gole za Jesenice so dosegli: Lamberger 2, Bešič 1 in Bakonič 1.

R. Rade

PROGRAM DRSANJA IN DRŠALNIH PRIREDITEV DO 17. SEPTEMBRA

REKREACIJSKO DRSANJE:

petek, 9. septembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
sobota, 10. septembra, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure,
nedelja, 11. septembra, od 14. do 16. ure, od 17. do 19. ure in od 20. do 22. ure,
petek, 16. septembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
sobota, 17. septembra, samo od 14. do 16. ure.

HOKEJSKE PRIREDITVE:

četrtek, 15. septembra, HK Jesenice: HK Olimpija Ljubljana za karavanaški pokal ob 18.30,
sobota, 17. septembra, HK Jesenice: HC Bolzano, Italija za evropski pokal ob 18.30.
Vstopnina na obeh tekmah 20,00 din
- za vojakke in šolsko mladino 10,00 din
- za upokojence 15,00 din

NOVICE IZ AO JESENICE

Nekaj tednov nazaj o aktivnosti alpinističnega oddelka Jesenice ni bilo slišati. Alpinistom, pripravnikom in tečajnikom je precej nagajalo vreme in tako PREKRIZALO PREČEJ NACRTOV. Vreme se je nekako uneslo in to so člani AO Jesenice tudi izkoristili.

Najprej sta se dva člana odpravila na bivač III. za Akom in ga temeljito uredila. Prejšnjo soboto, 27. avgusta, pa je naveza Tersegla - Pšenica preplezala Bavarsko smer v severni triglavski steni, ocenjeno s IV+. težavnostno stopnjo. Isti dan pa je naveza Javorski - Hanžek prvič ponovila »Šišensko smer«, prav tako v steni Triglava.

V soboto, 3. septembra, pa se je več mladih alpinistov in plezalcev podalo v stene. Navezi Blatnik - Sali in Škrlec - Volantar sta preplezala Deržajvo smer v Mali Mojstrovki na Vršču. Naveza Tersegla - Pšenica je ponovila Zajedo nad Šita glavo (IV., V.) prav tako na Vršču. Naveza Blatnik - Sali pa se je podala v severni raz Male Mojstrovke.

Naveza Hanžek - Jelenc je preplezala Petercelovo smer v triglavski severni steni. Smer je dolga 400 metrov, ocenjena pa je s V., VI. in A1 težavnostno stopnjo. Sestopila sta po Skalaški smeri.

V nedeljo, 4. septembra, pa je naveza Brvar - Jeršin Javorski - Hudičev steber v Prisojniku, ocenjen s IV. in V. težavnostno stopnjo. Naveza Javorski - Domežek je preplezala smer pod Škarjami v Rokavu (IV., V.) in se nato povzpela še na Škrlatico.

Navezi Tersegla - Pšenica in Škoda - Hrovat pa sta preplezali Skalaško smer z ladjo v triglavski severni steni. Naveza Noč - Z. Košir pa je v steni Male Mojstrovke preplezala severozahodni raz (III., IV.).

D. J.

V NEDELJO NA SVIDENJE NA VRHU TRIGLAVA IN ŠKRLATICE

Pohodi v naš lep gorski svet so nedvomno najbolj priljubljena oblika rekreacije delavcev, zaposlenih v SOZD Slovenske železarnice. Poleg dveh letošnjih izredno uspešnih pohodov na Uršljo goro in Okrešelj je v programu naš množičen pohod na naš najvišji vrh Triglav. Ta pohod bo v soboto, 10. septembra, in nedeljo, 11. septembra. Letošnji je že osmi po vrsti, organizira pa ga komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarnice.

Okrog 300 delavcev Slovenskih železarn se bo na našega očaka podalo iz različnih smeri. Sto udeležencev iz železarn Ravne, Tovila Ljubljana in metalurškega inštituta bo krenilo preko Rudnega polja do doma Planika, kjer bodo prenočili. Po isti poti in naprej na Kredarico pa se bodo podali udeleženci iz železarn Štore, Verige Lesce, skupnih služb SZ, Žične Celje in Plamena Kropa. Vse te skupine imajo odhod v soboto, 10. septembra, ob 8. uri z glavne avtobusne postaje na Bledu. 120 udeležencev pohoda iz železarn Jesenice se bo po treh smereh podalo do Staničeve koče, kjer bodo prenočili. Odhod teh skupin bo v soboto ob 7. uri s parkirnega prostora pred železarno Jesenice.

Kot smo že napovedali, je letošnja novost tudi pohod na Škrlatico, ki prav tako sodi v okvir osmega tradicionalnega triglavskega pohoda. Skupino udeležencev na tem pohodu bo sestavljalo petdeset delavcev Slovenskih železarn, ki bodo krenili v soboto ob 7. uri s parkirnega prostora železarn do Pogačnikovega doma na Kriških podih, kjer bodo prenočili. V tej skupini bodo resnično izkušeni planinci z dobro opremo in dobro kondicijo. Na vrh Škrlatice bodo odšli preko Križa in Rdeče škrbine, sestopili pa bodo na Dolce, mimo bivaka štiri na Ruju v Vrata.

»Triglavske skupine« bodo v nedeljo, 11. septembra, krenile na vrh Triglava jutraj ob 6. in 7. uri. Sestop bo za vse skupine skupen, in sicer čez Kredarico in Prag v Vrata, kjer bo organizirano zabavno srečanje s programom. Organizatorji osmega tradicionalnega pohoda na Triglav opozarjajo vse udeležence, da se v polni meri držijo navodil izkušenih gorskih reševalcev in alpinistov, ki bodo vse čas pohoda skrbeli za varno hojo. Kot navadno bodo izvajali pohoda planinska društva občine Jesenice in GRS Mojstrana.

Vsi udeleženci morajo biti opremljeni s primerno uhojenimi gorskimi čevlji s profiliranimi gumijastimi podplati, gorsko obleko, vetrovko in pokrivalom. S seboj morajo obvezno imeti tudi rezervno srajco, kremo, sončna očala in rokavice. Poleg tega naj ne pozabijo na suho kalorično hrano za poldrugi dan ter pijačo kot kavo, čaj in sadne sokove, nikakor pa ne alkohola. Pri njih naj bodo vsi resnično previdni in pazljivi, kajti moti se vsek tisti, ki misli, da je vzpon na Triglav preprosta stvar. Upamo, da še bo vsak udeleženec pohoda zavedal tega, kajti vsakršna nezgoda na pohodu pomeni črno piko za organizatorja. Omenimo naj še, da bo v primeru dolgotrajnega slabega vremena pohod odpovedan tri dni prej, v primeru hitrega poslabšanja pa dan pred odhodom do 8. ure jutraj.

Ob koncu naj vsem udeležencem osmega tradicionalnega pohoda zaželimo čimbolj uspešen vzpon, lepo vreme in prijetno bivanje v prelepem svetu triglavskega pogorja.

J. R.

Košarka

LITIJA: JESENICE (ČLANICE) 43:68 (24:44)

V soboto, 4. septembra, so jeseniške košarkarice gostovale v Litiji, kjer so z istoimenskim moštvom odigrale prvenstveno tekmo jesenskega dela prve slovenske košarkarske lige. Že v prvih minutah igre je bilo jasno, da domačinke ne morejo biti enakovredne nasprotnice Jeseničankam. Le-te so namreč takoj povedle in z lahko obdržale solidno prednost vse do konca tekme.

Koše za jeseniško ekipo so dosegle: Vrdoljak 26, Malacko 22, Korbar 8, Potočnik 6, Crnovič 3, Leskovar 2 in Sprak 1.

V naslednjem kolu se bodo Jeseničanke pomerile z združeno vrsto ljubljanske Želice in Bresta.

Razporeditev na prvenstveni lestvici

1-SKL je trenutno naslednja:

1. Jesenice	24
2. Kladivar	22
3. Ljubljana	18
4. Brest	14
5. Slovan	14
6. Ilirija	12
7. Mengeš	10
8. Litija	8
9. Gostol	4
10. Vrhnika	0

W.

KOŠARKARJI PRVAKI GORENJSKE

Na poti do tega uspeha so jeseniški košarkarji najprej premagali KK Triglav iz Kranja, ki nastopa v drugi zvezni ligi, nato pa še KK Lokainvest iz Skofje Loke in v finalu za prvaka Gorenjske še KK Plamen Kropa z rezultatom 79:48, polčas 39:24.

Jeseničani so nastopili oslabljeni brez Piriha, Pivača, Ličofa in Matučeca, kljub temu domačinom niso dovolili, da bi se razgurali, in dokazali, da so boljši nasprotnik. Tako so že tretjič zapored osvojili prvo mesto na Gorenjskem. S tem pa so se uvrstili med osem najboljših moštev v Sloveniji.

Za ekipo Jesenic so nastopili: Azman, Vauhnik, Šmid, Rizvanović, Bunderla, Grzetič, Jelovčan, Božič, Berginc in Smolej.

OBČINSKA TRIM LIGA V KOŠARKI

Razpored tekem:

TOREK, 13. SEPTEMBRA:
15.30 - Pobjeda: Partizan Javornik - Koroška Bela
16.20 - Trhle veje: Železar
17.05 - Kovin - Podmežaklja
18.00 - Mojstrana - Zaštraka

ČETRTEK, 15. SEPTEMBRA:
15.30 - Zaštraka - Športske novosti
16.20 - Sava - Cike-Cake
17.05 - Devetice - Optimisti

PETEK, 16. SEPTEMBRA:
15.30 - Trhle veje - Optimisti
16.20 - Kovin - TVD Javornik-Kor. Bela
17.05 - Kovin - Mojstrana
18.00 - Železar - Sava

BAJO

TURNIR V ODOBJKI NA JAVORNIKU

V okviru praznovanja krajevnega praznika krajevne skupnosti Javornik - Koroška Bela prirejamo turnir v odbojki. Turnir bo danes, v četrtek, 9. septembra, ob 15. uri na igrišču TVD Partizan na Javorniku. Ljubitelji športa in rekreacijske dejavnosti vabimo k ogledu turnirja.

TVD Partizan Javornik - Koroška Bela

DODATNO OBVESTILO:

Od ponedeljka, 5. septembra dalje je letno kopaljšče Ukova za širše obknavstvo zaprt. Vsem koristnikom in obiskovalcem kopaljšča v letošnji sezoni za obisk najlepša hvala.

HOKEJSKE TEKME V SEPTEMBRU

- 10.9. - HC Bolzano: HK Jesenice, evropski pokal
- 15.9. - HK Jesenice: HK Olimpija, karavanaški pokal
- 17.9. - HK Jesenice: HC Bolzano, evropski pokal
- 19.9. - KAC Celovec: HK Jesenice, karavanaški pokal
- 21.9. - HK Olimpija: HK Jesenice, karavanaški pokal
- 22.9. - HK Jesenice: HC ATSE Graz, karavanaški pokal
- 24.9. - Casino Cup v Feldkirchu Vorarlberg
- 25.9. - sodelujejo HC Lugano, B zvezna liga Švice BV WEV, Schwechater Wien, A avstrijska liga VEU / CA Feldkirch, avstrijska liga in HK Jesenice
- 27.9. - HC ATSE Graz: HK Jesenice, karavanaški pokal
- 28.9. - KSV Kapfenberg: HK Jesenice, prijateljska mednarodna tekma

Vse tekme bodo odigrane na drsališčih prvo imenovanih klubov.